

Översyn av föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL

Del 2

Gunilla Kock Hansson

© Skogsstyrelsen, Mars 2014

Författare

Gunilla Kock Hansson

Omslagsbild

Helen Vilhelmsson

Projektledare

Gunilla Kock Hansson

Projektgrupp inom Skogsstyrelsen

Elisabet Andersson

Malin Andersson

Emil Bengtsson

Nils Carlborg

Cecilia Ulfhielm

Nicklas Åberg

Johan Nitare

Upplaga

Finns endast som pdf-fil för egen utskrift

Best nr

1593

Skogsstyrelsens böcker och broschyrer
551 83 Jönköping

Innehåll

Sammanfattning	5
Föreskrifter och allmänna råd	7
Läsanvisning	7
Föreskrifter och allmänna råd	7
Konsekvensutredning	18
Skogspolitik	22
Inledning	22
Inriktning på skogspolitiken	22
Återställande efter skada	24
Intrångsbegränsning och hänsyn enligt 30 § SvL	24
Inledning	24
Intrångsbegränsning	25
Skogsstyrelsens tillämpning	28
Värdering, intrånget och hänsyn enligt 30 § SvL	30
Övriga aktuella författningar	32
Miljöbalken	32
Kulturmiljölagen	33
Artskydd	35
Inledning	35
Författningar m.m.	36
Inledning	36
Art- och habitatdirektivet	36
Fågeldirektivet	39
Miljöbalken	40
Artskyddsförordningen	40
Skogsvårdsförfattningarna	41
Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen	41
Rödlistan	42
Skogsstyrelsens arbete med artskydd	43
Inledning	43
Verktyg för artskyddsarbete	43
Inventeringar	48
Uppdrag	48
Åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter	49
Arbete med biosfärområden	49
Kommentarer	49
Enkät till länsstyrelserna om deras arbete med artskydd i skogen	49
Inledning	49
Sammanställning av svar	50
Kommentarer	50
Familjeskogsbrukets hantering av arter och dess miljöer i naturvårdsarbetet	51
Inledning	51
Planering är grunden för arbetet	51
Sveaskogs hantering av rödlistade arter	53

Naturvärdesbetyg – styr Målklassning och sammanvägt Naturvärde _____	53
Hantering av rödlistade arter i landskapsekologiskt arbete _____	54
Sveaskog har utvecklat en egen naturvärdesdatabas _____	55
Föreskrifterna _____	56
Inledning _____	56
Kontrollstationen 30 § _____	56
Föreskrifter _____	57
Hänsyn till arter (Växt- och djurarter) _____	57
Prioritering av hänsyn _____	59
Återställande efter skada _____	62
Utestående frågeställningar _____	64
Bakgrund _____	64
Utestående frågeställningar _____	64
Kommentarer _____	64
Externa synpunkter _____	65
Litteratur/källförteckning _____	66
Bilaga 1 _____	68
Bilaga 2 _____	112
Bilaga 3 _____	116
Bilaga 4 _____	118
Bilaga 5 _____	120
Bilaga 6 _____	122

Sammanfattning

1 § Skogsvårdslagen anger att skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen.

Ovanstående så kallade portalparagraf ger uttryck för en balans mellan miljö och produktion med den innebörden att de skogspolitiska miljömålen väger lika tungt som produktionsmålen. Generellt kan sägas att det för att nå dessa mål förutsätts, utöver författningens åligganden och rådgivning, även ett frivilligt åtagande från skogsbruket. Vad gäller författningsreglering så finns beträffande miljöhänsyn, förutom reglerna i miljöbalken, i första hand vad som föreskrivs i 30 § skogsvårdslagen samt föreskrifter och allmänna råd till denna paragraf. Dessa föreskrifter och allmänna råd har, innan revideringen 2011, varit oförändrade under en lång tid och mycket har hänt i vår omvärld. Skogsstyrelsen påbörjade därför under 2010 ett arbete med att uppdatera, komplettera och förtydliga dessa föreskrifter och allmänna råd. Vidare att vid arbetet sträva efter så enkla och tydliga regler som möjligt samtidigt som reglerna både skulle vara och upplevas som ändamålsenliga.

Med anledning av det omfattande arbetet bestämdes i ett tidigt skede av den processen att två områden skulle lyftas ur och behandlas i en längre process. Dessa båda områden var Växt- och djurarter samt Prioritering av hänsyn. I samband med föredragning inför Skogsstyrelsens styrelse beslutades också att en kontrollstation skulle genomföras vid det fortsatta arbetet. Kontrollstationen skulle omfatta en översyn av det som beslutades i oktober 2011, i det fortsatta kallad Del 1, tillsammans med förslag inom den fortsatta översynen, dessutom lades de allmänna råden för kvävegödsling in. Utredning samt konsekvensanalys för dessa finns dock inte med i detta meddelande utan har drivits som ett parallellt projekt med egen slutrapport.

Bakgrunden till nu föreliggande Meddelande samt uppdaterade föreskrifter och allmänna råd är därmed fortsättningen på detta arbete, i fortsättningen kallad Del 2. Del 2 omfattar de avsnitt som lyftes ur denna för en längre process. Dessa avsnitt var Växt- och djurarter samt Prioritering av hänsyn. Förutom dessa båda genomfördes en kontrollstation för att ge möjlighet att komma in med synpunkter på de föreskrifter och allmänna råd som beslutades i oktober 2011 samt att ett helhetsperspektiv skulle finnas tillsammans med förslag från del 2.

En av de största förändringarna i föreliggande föreskrifter är uppdateringen av avsnittet om Prioritering. Enligt uppdrag har även artskyddet i skogen diskuterats ingående och förändringar beslutats även av avsnittet som tidigare hette Växt- och djurarter men nu bytta namn till Hänsyn till arter. I avsnittet om prioritering poängteras att denna endast får ske om värdena på en behandlingsenhet överstiger intrånget och att det som ska prioriteras är de värden som inte får missas utifrån relevanta EU-direktiv. I avsnittet om hänsyn till arter har artskyddsförordningens betydelse poängterats.

Föreskrifterna till 30 § skogsvårdslagen ska läsas som en helhet. Det vill säga samtliga föreskrifter som finns under de olika avsnitten ska följas. Det är endast i händelse av att det finns så mycket hänsyn som ska lämnas enligt föreskrifterna att det kan anses avsevärt försvåra den pågående markanvändningen, d.v.s. intrånget, som det kan bli aktuellt med en prioritering mellan de i föreskriften upptagna värdena. För att poängtera detta har föreskrifterna om prioritering av hänsyn flyttats näst sist i föreskrifterna, direkt före avsnittet om återställande efter skada.

Vår ambition med föreliggande ändringarna av föreskrifter och allmänna råd till 30 § är att de ska leda till en mer funktionell och ändamålsenlig hänsyn som i större utsträckning än nu kan bidra till att de skogspolitiska målen uppnås.

Under arbetet har några frågeställningar identifierats som behöver utredas vidare efter detta projekts avslut, vilka presenteras i slutet av detta meddelande. De frågeställningar som identifierats gäller artskyddet, bl.a. hur det delade tillsynsansvaret ska kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt i skogen.

Detta meddelande presenterar, förutom föreskrifter och allmänna råd, även konsekvensutredning, bakgrund till våra ställningstaganden, relevanta utrednings-PM och ett antal utestående frågeställningar. I slutet av Meddelandet finns även en sammanställning av inkomna svar med kommentarer.

Del 2 av arbetet har bedrivits som ett delprojekt inom ramen för projektet Dialog om miljöhänsyn. Inom detta projekt har totalt 7 grupper arbetat. Förutom översynsgruppen som arbetat med föreskrifter och allmänna råd har 4 grupper arbetat med målbilder för god hänsyn bl.a. gällande hänsynskrävande biotoper, vatten, kulturmiljöer och sociala värden. En grupp har arbetat med hänsynsuppföljning och en processgrupp har haft en övergripande roll i projektet. I projektet har representanter från ett flertal myndigheter, intresseorganisationer och representanter från skogsnäringen varit delaktiga.

Vidare har översynsgruppens arbete har bedrivits i två arbetsgrupper. Förutom den SKS-interna gruppen har också en grupp bestående av representanter från skogsbruket, intresseorganisationer och myndigheter deltagit i arbetet. Dessa representanter är Stefan Bleckert, Sveaskog, Göran Örlander, Södra skogsägarna, Gunnar Lindén, LRF Skogsägarna, Håkan Slotte RAÄ, Per Olsson, Havs- och vattenmyndigheten, Anna Lind, Naturvårdsverket, Peter Roberntz, WWF samt Elisabet Andersson och Malin Andersson från Skogsstyrelsen.

De förändringar som bör nämnas är att avsnittet om hänsyn till arter, tidigare växt- och djurarter, har omformulerats och bytt namn liksom avsnittet om prioritering. Avsnittet om prioritering har också flyttats längre bak i föreskrifterna för att betona att en prioritering endast kan bli aktuell om värdena på en enhet överstiger den så kallade intrångströskeln. Vidare har en punkt tillkommit och vissa justeringar gjorts i några av de andra punkterna under avsnittet återställande efter skada.

Projektet startades under hösten 2011 och nya föreskrifter och allmänna råd beslutades den 17 december 2013 med ikraftträdande 1 mars 2014.

Föreskrifter och allmänna råd

Läsanvisning

I den vänstra kolumnen finns den författningstext som gällde fram till 1 mars 2014, i den mittersta det förslag som remissinstanserna ombads lämna synpunkter på och längst till höger beslutad text. Den föreslagna ändringen eller tillägget är kursiverat i den mittersta kolumnen och i den högra kolumnen är den beslutade ändringen kursiverad.

När denna symbol [...] finns i texten innebär det att text har utelämnats. I den utelämnade texten föreslogs inte några förändringar.

Avsnittet om prioritering har flyttats längre bak i föreskrifterna och ändringarna finns där.

För utförligare förklaring till föreskrifternas utformning finns ett avsnitt som heter Föreskrifter där dessa kommenteras. Sammantaget innehåller detta meddelande en stor del av det material som legat till grund för de överväganden och ställningstaganden som gjorts.

Observera att förslag samt beslutade föreskrifter och allmänna råd för kvävegödsling finns inte med i denna sammanställning utan dessa finns i slutrapporten för det parallella projekt som arbetade med kvävegödslingen.

Föreskrifter och allmänna råd

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<p>Allmänt</p> <p>Föreskrifter</p> <p>1 § Dessa föreskrifter om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen gäller vid all skötsel av skog på mark som omfattas av skogsvårdslagen.</p> <p>Naturvårdens intressen innefattar här skyddet för djur- och växtliv, mark och vatten.</p>	<p>Allmänt</p> <p>Föreskrifter</p> <p>1 § Dessa föreskrifter om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen gäller vid all skötsel av skog på mark som omfattas av skogsvårdslagen.</p> <p>(Detta stycke är struket.)</p>	<p>Allmänt</p> <p>Föreskrifter</p> <p>1 § Dessa föreskrifter om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen gäller vid all skötsel av skog på mark som omfattas av skogsvårdslagen.</p> <p>(Detta stycke är struket.)</p>

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<p>Prioritering av hänsyn</p> <p>Föreskrifter</p> <p>5 § om det inte är möjligt att inom ramen för intrångsbegränsningen ta all den hänsyn som föreskrifterna kräver, ska hänsyn i första hand tas till de arter som enligt Naturvårdsverkets beslut den 28 april 2010 är rödlistade i kategorierna akut hotade, starkt hotade, sårbara och nära hotade.</p> <p>6 § Hänsynen till naturvårdens intressen ska utformas så, att den biologiska mångfalden gynnas så mycket som möjligt.</p>	<p>Prioritering av hänsyn</p> <p>(Hela detta avsnitt har skrivits om och flyttats i föreskrifterna, ny 33 a §.)</p>	<p>Prioritering av hänsyn</p> <p>(Hela detta avsnitt har skrivits om och flyttats i föreskrifterna, ny 33 a §.)</p>
<p>Träd, trädsamlingar och döda träd</p> <p>Föreskrifter</p> <p>8 § Vid all avverkning ska av hänsyn till växt- och djurlivet, kulturmiljön och landskapsbilden buskar och enstaka träd, trädsamlingar, och döda träd lämnas kvar.</p> <p>Allmänna råd</p> <p>Exempel på träd, buskar och döda träd som bör lämnas kvar är;</p> <p>[...]</p>	<p>Träd, trädsamlingar och döda träd</p> <p>Föreskrifter</p> <p>8 § Vid all avverkning ska av hänsyn till arter, kulturmiljön och landskapsbilden buskar och enstaka träd, trädsamlingar, och döda träd lämnas kvar.</p> <p>Allmänna råd</p> <p>Exempel på träd, buskar och döda träd som bör lämnas kvar är;</p> <p>[...]</p>	<p>Träd, trädsamlingar och döda träd</p> <p>Föreskrifter</p> <p>8 § Vid all avverkning ska av hänsyn till arter, kulturmiljön och landskapsbilden buskar och enstaka träd, trädsamlingar och döda träd lämnas kvar.</p> <p>Allmänna råd</p>

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<ul style="list-style-type: none"> • träd med namn, tradition och/eller spår av äldre kultur, t.ex. träd med ristningar eller barktäkt. <p>[...]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • träd med namn, tradition och/eller spår av äldre kultur, t.ex. träd med ristningar eller barktäkt, <i>samt</i> • <i>träd med ledmarkering.</i> <p>[...]</p> <p><i>Inom områden som har betydelse för landskapsbild, rekreation, friluftsliv och turism eller har estetiska värden bör träd eller trädsamlingar lämnas kvar så att dessa värden så långt som möjligt bevaras.</i></p>	<p><i>(träd med ledmarkering införs inte, motiv se remissammanställningen)</i></p> <p><i>Inom områden som har betydelse för landskapsbild, rekreation, friluftsliv och turism och inom områden som har estetiska värden bör träd eller trädsamlingar lämnas kvar så att dessa värden så långt som möjligt bevaras.</i></p>
<p>Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar</p> <p>Föreskrifter</p> <p>Allmänna råd</p> <p>Exempel på vad som kan vara hänsynskrävande biotoper i skogen är</p> <p>[...]</p> <ul style="list-style-type: none"> • urskogsrester <p>[...]</p>	<p>Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar</p> <p>Föreskrifter</p> <p>Inga förändringar</p> <p>Allmänna råd</p> <p>Exempel på vad som kan vara hänsynskrävande biotoper i skogen är</p> <p>[...]</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>äldre sandtallskogar med <u>påtagligt</u> inslag av mycket gamla träd</i> <p>[...]</p>	<p>Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar</p> <p>Föreskrifter</p> <p>Inga förändringar</p> <p>Allmänna råd</p> <p>Exempel på vad som kan vara hänsynskrävande biotoper i skogen är</p> <p>[...]</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>äldre sandtallskogar med <u>påtagligt</u> inslag av mycket gamla träd</i> • <i>naturskogsrester</i> <p>[...]</p>

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<p>Träd som på grund av vidtagen skötsel av skog riskerar att falla och därmed orsaka skador bör tas bort från kulturlämningar såvida dessa träd inte har höga naturvärden.</p> <p>18 § För biotoper och kulturmiljöer (fasta fornlämningar) som omfattas av 7 kap. miljöbalken (1998:808) respektive 2 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. gäller nämnda bestämmelser i stället för dessa föreskrifter.</p>	<p>Träd som på grund av vidtagen skötsel av skog riskerar att falla och därmed orsaka skador bör tas bort från kulturlämningar såvida dessa träd inte har <i>mycket</i> höga naturvärden.</p> <p>18 § För <i>områden</i> och kulturmiljöer (fasta fornlämningar) som omfattas av 7 kap. miljöbalken (1998:808) respektive 2 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. gäller nämnda bestämmelser i stället för dessa föreskrifter.</p>	<p>Träd som på grund av vidtagen skötsel av skog riskerar att falla och därmed orsaka skador bör tas bort från kulturlämningar såvida dessa träd inte har <i>mycket</i> höga naturvärden</p> <p>18 § För <i>områden</i> och kulturmiljöer (fornlämningar) som omfattas av 7 kap. miljöbalken (1998:808) respektive 2 kap. <i>kulturmiljölag</i> (1988:950) gäller nämnda bestämmelser i stället för dessa föreskrifter.</p>
<p>Växt- och djurarter</p> <p>Föreskrifter</p> <p>19 § Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska undvikas eller begränsas för växt- och djurarter som enligt Naturvårdsverkets beslut den 28 april 2010 är rödlistade i kategorierna akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade. På samma sätt ska hänsyn tas till spelplatser för tjäder och till växt- och djurarter som är ovanliga i regionen.</p>	<p>Hänsyn till arter</p> <p>Föreskrifter</p> <p>19 § Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska <i>förhindras</i> eller begränsas <i>i livsmiljöer och på substrat där det förekommer arter som omfattas av bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade.</i></p> <p><i>Om en skogsbruksåtgärd kan innebära en otillåten påverkan enligt 4 och 7 §§ artskyddsförordningen krävs en dispens enligt 14 § artskyddsförordningen.</i></p>	<p>Hänsyn till arter</p> <p>Föreskrifter</p> <p>19 § Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska <i>förhindras</i> eller begränsas <i>i livsmiljöer och på substrat där det förekommer prioriterade fågelarter, vilka framgår av bilaga 4, samt arter markerade med N eller n i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade.</i></p> <p><i>I artskyddsförordningen finns regler om artskydd.</i></p>

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<p>Allmänna råd</p> <p>Rödlistade och för regionen ovanliga växt- och djurarter förekommer ofta i hänsynskrävande biotoper och ädellövsskogar men också på lokaler som inte påtagligt avviker från omgivande skog.</p>	<p>Allmänna råd</p> <p><i>Med skador bör här även avses avsiktligt dödande, störande, förstörande eller insamlade av ägg eller skadande eller förstörande av djurens fortplantnings-områden eller viloplatsen.</i></p> <p><i>Arter som omfattas av artskyddsförordningen eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade förekommer ofta i hänsynskrävande biotoper, men också på lokaler som inte påtagligt avviker från omgivande skog, som exempelvis i ädellövskogar, låg- och hörgörtbarrskogar, kalkmarksskogar och sandbarrskogar.</i></p> <p><i>Information om vilka arter som kan vara akut hotade, starkt hotade, sårbara och nära hotade kan fås bl.a. från gällande rödlista.</i></p>	<p>Allmänna råd</p> <p><i>Med skador bör här även avses avsiktligt dödande, störande, förstörande av ägg eller skadande eller förstörande av djurens fortplantningsområden eller viloplatsen.</i></p> <p><i>Arter som omfattas av artskyddsförordningen eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade förekommer ofta i hänsynskrävande biotoper, men också på lokaler som inte påtagligt avviker från omgivande skog, som exempelvis i ädellövskogar, låg- och hörgörtbarrskogar, kalkmarksskogar och sandbarrskogar.</i></p> <p><i>Information om vilka arter som kan vara akut hotade, starkt hotade, sårbara och nära hotade kan fås bl.a. från gällande rödlista¹.</i></p>

¹ Rödlistan arbetas fram av Artdatabanken, ca vart femte år, men beslutas av Naturvårdsverket.

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<p>För däggdjur och fåglar infaller fortplantningstiden normalt under perioden den 1 mars–31 juli. För havsörn och kungsörn börjar den känsliga perioden redan omkring den 1 januari. I Västerbottens och Norrbottens län bör havsörn och kungsörn skyddas från störningar mellan den 1 februari och den 31 augusti. Bivråk bör anses störningskänslig till den 31 augusti i hela landet.</p>	<p>För däggdjur och fåglar infaller fortplantningstiden normalt under perioden den 1 mars–31 juli. För havsörn och kungsörn börjar den känsliga perioden redan omkring den 1 januari. I Västerbottens och Norrbottens län bör havsörn och kungsörn skyddas från störningar mellan den 1 februari och den 31 augusti. Bivråk bör anses störningskänslig till den 31 augusti i hela landet.</p>	<p>För däggdjur och fåglar infaller fortplantningstiden normalt under perioden den 1 mars–31 juli. För havsörn och kungsörn börjar den känsliga perioden redan omkring den 1 januari. I Västerbottens och Norrbottens län bör havsörn och kungsörn skyddas från störningar mellan den 1 februari och den 31 augusti. Bivråk bör anses störningskänslig till den 31 augusti i hela landet.</p>
<p>Skyddszoner</p> <p>Föreskrifter</p> <p>21 § Skyddszoner med träd och buskar ska lämnas kvar vid skötsel av skog i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till växt- och djurliv, vattenkvalitet, kulturmiljö, kulturlämningar och landskapsbild.</p>	<p>Skyddszoner</p> <p>Föreskrifter</p> <p>21 § Skyddszoner med träd och buskar ska lämnas kvar vid skötsel av skog i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till arter, vattenkvalitet, kulturmiljö, kulturlämningar och landskapsbild.</p>	<p>Skyddszoner</p> <p>Föreskrifter</p> <p>21 § Skyddszoner med träd och buskar ska lämnas kvar vid skötsel av skog i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till arter, vattenkvalitet, kulturmiljö, kulturlämningar och landskapsbild.</p>

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<p>Allmänna råd</p> <p>[...]</p> <p>Utformning av skyddszoner med hänsyn till vattenkvalitet samt växt- och djurliv i och kring hav, sjöar, vattendrag, samt blöta marker, t.ex. våtmarker och myrar bör ske utifrån arters känslighet och behov samt mark- och vattenförhållanden. Detta kan t.ex. ske genom att vegetation lämnas för att bibehålla beskuggning och näringsupptag samt stabilisering av mark.</p> <p>I de fall skyddszoner utformas med hänsyn till rekreation och friluftsliv bör det ske utifrån upplevelsevärden och med utgångspunkt från de aktiviteter som bedrivs.</p> <p>Utformning av skyddszoner med hänsyn till växt och djurliv på fastmark, såsom t.ex. ravinmiljöer och risbon, bör ske utifrån arters eller miljöers egenskaper t.ex. genom att säkerställa beskuggning eller solinstrålning, samt att motverka kanteffekter.</p>	<p>Allmänna råd</p> <p>[...]</p> <p>Utformning av skyddszoner med hänsyn till vattenkvalitet samt <i>arter</i> i och kring hav, sjöar, vattendrag, samt blöta marker, t.ex. våtmarker och myrar bör ske utifrån arters känslighet och behov samt mark- och vattenförhållanden. Detta kan t.ex. ske genom att vegetation lämnas för att bibehålla beskuggning och näringsupptag samt stabilisering av mark.</p> <p><i>Utformning</i> av skyddszoner med hänsyn till rekreation och friluftsliv bör ske utifrån upplevelsevärden och med utgångspunkt från de aktiviteter som bedrivs.</p> <p>Utformning av skyddszoner med hänsyn till <i>arter</i> på fastmark, såsom t.ex. ravinmiljöer och risbon, bör ske utifrån arters eller miljöers egenskaper t.ex. genom att säkerställa beskuggning eller solinstrålning, samt att motverka kanteffekter.</p>	<p>Allmänna råd</p> <p>[...]</p> <p>Utformning av skyddszoner med hänsyn till vattenkvalitet samt <i>arter</i> i och kring hav, sjöar, vattendrag, samt blöta marker, t.ex. våtmarker och myrar bör ske utifrån arters känslighet och behov samt mark- och vattenförhållanden. Detta kan t.ex. ske genom att vegetation lämnas för att bibehålla beskuggning och näringsupptag samt stabilisering av mark.</p> <p><i>Utformning</i> av skyddszoner med hänsyn till rekreation och friluftsliv bör ske utifrån upplevelsevärden och med utgångspunkt från de aktiviteter som bedrivs.</p> <p>Utformning av skyddszoner med hänsyn till <i>arter</i> på fastmark, såsom t.ex. ravinmiljöer och risbon, bör ske utifrån arters eller miljöers egenskaper t.ex. genom att säkerställa beskuggning eller solinstrålning, samt att motverka kanteffekter.</p>

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<p>Utformning av skyddszoner med hänsyn till kulturmiljöer och kulturlämningar bör ske utifrån t.ex. det biologiska kulturarvet och/eller upplevelsevärdet. Detta kan t.ex. ske genom att äldre för miljön värdefulla barr- och lövträd eller bärande träd sparas.</p> <p>[...]</p>	<p>Utformning av skyddszoner med hänsyn till kulturmiljöer och kulturlämningar bör ske utifrån t.ex. kulturarvet och upplevelsevärdet. Detta kan t.ex. ske genom att <i>körning, markberedning och plantering undviks.</i></p> <p>[...]</p>	<p>Utformning av skyddszoner med hänsyn till kulturmiljöer och kulturlämningar bör ske utifrån t.ex. kulturarvet och upplevelsevärdet. Detta kan t.ex. ske genom att <i>körning, markberedning och plantering undviks.</i></p> <p>[...]</p>
<p>Diken</p> <p>Föreskrifter</p> <p>31 § Rensning av diken samt skyddsdikning ska avslutas innan de når sjöar och vattendrag eller åtgärder vidtas så att skadlig slamtransport förhindras.</p>	<p>Diken</p> <p>Föreskrifter</p> <p>31 § <i>Skyddsdikning och rensning</i> av diken ska avslutas innan de når sjöar och vattendrag eller åtgärder vidtas så att skadlig slamtransport förhindras.</p>	<p>Diken</p> <p>Föreskrifter</p> <p>31 § <i>Skyddsdikning och rensning</i> av diken ska avslutas innan de når sjöar och vattendrag eller åtgärder vidtas så att skadlig slamtransport förhindras.</p>

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<p>Prioritering av hänsyn</p> <p>Föreskrifter</p> <p>5 § Om det inte är möjligt att inom ramen för intrångsbegränsningen ta all den hänsyn som föreskrifterna kräver, ska hänsyn i första hand tas till de arter som enligt Naturvårdsverkets beslut den 28 april 2010 är rödlistade i kategorierna akut hotade, starkt hotade, sårbara och nära hotade.</p> <p>6 § Hänsynen till naturvårdens intressen ska utformas så, att den biologiska mångfalden gynnas så mycket som möjligt.</p> <p>(Fanns inga allmänna råd.)</p>	<p>Prioritering av hänsyn</p> <p>Föreskrifter</p> <p><i>33 a § En prioritering får endast göras om det inte är möjligt inom intrångsbegränsningen ta all den hänsyn som föreskrifterna kräver.</i></p> <p><i>I syfte att bidra till genomförandet av fågeldirektivet, art- och habitatdirektivet samt vattendirektivet prioriteras hänsynen till</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>hänsynskrävande biotoper</i> • <i>gamla och/eller grova träd, äldre döda träd, samt äldre lövträd i barrdominerade bestånd</i> • <i>skyddszoner mot sjöar och vattendrag.</i> <p><i>Vid förekomst av prioriterade fågelarter eller arter som är markerade med N eller n på bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) ska hänsynen anpassas till arternas särskilda behov.</i></p> <p>(Inga allmänna råd föreslogs.)</p>	<p>Prioritering av hänsyn</p> <p>Föreskrifter</p> <p><i>33 a §</i></p> <p><i>Vid förekomst av prioriterade fågelarter eller arter som är markerade med N eller n på bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) ska hänsynen anpassas till arternas särskilda behov.</i></p> <p><i>För att bevara livsmiljöer, vilda djur, växter² samt vilda fåglar³ och för att bibehålla eller förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag⁴ ska följande prioriteras.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>hänsynskrävande biotoper</i> • <i>gamla och/eller grova träd, äldre döda träd, samt äldre lövträd i barrdominerade bestånd</i> • <i>skyddszoner mot sjöar och vattendrag.</i>

² Miljöbalken (1998:808) och skogsvårdslagen (1979:429)

³ Artskyddsförordningen (2007:845)

⁴ Miljöbalken (1998:808) och förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<p>Återställande efter skada</p> <p>Föreskrifter</p> <p>34 § Om föreskrifterna inte har följts och detta medför skada ska följande åtgärder vidtas.</p> <p>1. Kulturmiljöer och kulturlämningar ska om möjligt återställas om körskador och spår efter markberedning uppstått. Kulturmiljöer och kulturlämningar ska rensas från täckande röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester.</p> <p>[...]</p>	<p>Återställande efter skada</p> <p>Föreskrifter</p> <p>34 § Om föreskrifterna inte har följts och detta medför skada ska följande åtgärder vidtas.</p> <p>1. Kulturmiljöer och kulturlämningar ska om möjligt återställas om körskador och spår efter markberedning uppstått. Kulturmiljöer och kulturlämningar ska rensas från täckande röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester, <i>så att de är väl synliga vid kommande åtgärder.</i></p> <p>[...]</p> <p>5. <i>Felaktigt avslutade diken som orsakar skadlig slamtransport ska åtgärdas.</i></p>	<p>Återställande efter skada</p> <p>Föreskrifter</p> <p>34 § Om föreskrifterna inte har följts och detta medför skada ska följande åtgärder vidtas.</p> <p>1. Kulturmiljöer och kulturlämningar <i>som omfattas av skogsvårdslagen</i> ska om möjligt återställas om körskador och spår efter markberedning uppstått. Kulturmiljöer och kulturlämningar ska rensas från täckande röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester, <i>så att lämningarna är väl synliga vid kommande åtgärder.</i></p> <p>[...]</p> <p>3. Vattendrag och diken ska rensas från röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester och deras naturliga lopp återställas efter körskada om återställandet inte innebär ökad negativ påverkan på vattenkvaliteten. Diken ska rensas från virke som lagts i för överfart och <i>felaktigt avslutade diken som orsakar skadlig slamtransport ska åtgärdas.</i></p> <p>[...]</p>

Nu gällande	Remissförslag	Beslutande
<p>Allmänna råd</p> <p>Inga allmänna råd finns.</p>	<p>Allmänna råd</p> <p>Inga allmänna råd föreslogs.</p>	<p><i>5. Allvarliga körskador ska återställas om återställandet inte innebär en ökad negativ påverkan på vattenkvaliteten. Detsamma ska gälla andra skador på mark och vatten som innebär skadligt läckage av slam, näring eller tungmetaller till sjöar, vattendrag eller diken, till följd av skötsel av skog.</i></p> <p>Allmänna råd</p> <p>Inga allmänna råd föreslogs.</p>

Konsekvensutredning

Konsekvensutredning enligt förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Denna konsekvensutredning hanterar i första hand de administrativa konsekvenserna av de ändrade föreskrifterna. Övriga konsekvenser hanteras under respektive avsnitt i detta meddelande.

1. Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Sommaren 2010 startades ett projekt för att se över föreskrifter och allmänna råd till 30 § skogsvårdslagen. Anledningen till detta var att dessa inte setts över på ca 17 år och det hade hänt mycket inom myndigheten och vår omvärld under denna tid. Bl.a. hade Skogsstyrelsen haft några regeringsuppdrag, bl.a. avseende vattendirektivet och avseende stubbskörd inom vilka man påpekade att förändringar i föreskrifter och allmänna råd behövde göras. Både internt inom myndigheten och externt inom skogsnäringen hade man också erfarenheter av att tillämpa de aktuella föreskrifterna och vilka svårigheter det innebar. Behovet av justeringar hade därmed funnits under en längre period.

Syftet med översynen var att komplettera, justera och förtydliga föreskrifterna och de allmänna råden. Vi strävar efter enkla, tydliga och ändamålsenliga regler. Vår ambition är att de uppdaterade föreskrifter och allmänna råd ska leda till en mer funktionell och ändamålsenlig hänsyn som i större utsträckning än nu kan bidra till att de skogspolitiska målen uppnås.

De här presenterade förändringarna av föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL är en fortsättning på detta arbete. Redan tidigt i ovan nämnda process uppdagades att avsnitten om Växt- och djurarter samt Prioritering av hänsyn behövde en längre process än vad som fanns tid för inom ramen för det då aktuella projektet. Dessa delar är nu de som det nu aktuella projektet har koncentrerat sig på.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon regel inte kommer till stånd.

Arbetet påbörjades sommaren 2010 och en del av föreskrifterna och allmänna råden beslutades hösten 2011 och trädde i kraft 1 januari 2012. De här presenterade förändringarna är en fortsättning på det arbetet, då två avsnitt fick lyftas ur för att kunna hanteras i en längre process. Med bakgrund av detta ser vi inga alternativa lösningar än att komplettera, justera och förtydliga de nu gällande föreskrifterna även avseende de två kvarvarande delarna.

Utan denna uppdatering skulle regleringen delvis komma att inte harmonisera med resten av föreskrifterna och allmänna råden till 30 § SvL och dessutom skulle viktiga områden vara ouppdaterade. De områden som presenteras här omfattar främst hänsyn till arter samt avsnittet om prioritering. Dessa delar skulle därmed fortsätta att inte ge det stöd för myndigheten och verksamhetsutövaren/markägaren som det påtalats behov av.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

De som berörs av ändringarna är samtliga skogsägare och andra som utför åtgärder i skogen t.ex. maskinförare och planläggare.

Berörda grupper har antingen deltagit i arbetet eller kommer att ha haft möjlighet att lämna synpunkter innan föreskrifterna och de allmänna råden beslutas.

4. Uppgifter om kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen.

De kompletteringar, justeringar och förtydliganden som görs kommer inte att leda till några påtagliga kostnadsmissiga effekter. De förändringar som skulle kunna resultera i att blanketten tar något längre tid att fylla i torde kunna jämnas ut av den ökade förståelsen av vilka krav som ställs. Därmed torde den administrativa kostnaden bli oförändrad. Då vi inte ser några alternativ har ingen jämförelse kunnat göras.

5. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Skogspolitiken är nationell men det finns regleringar inom EU som påverkar skogsbruket och hänsyn till natur- och kulturmiljövårdens intressen. Exempel på detta är vattendirektivet, art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet och i relation till dessa går inte regleringarna utöver de krav som ställs på medlemsstaten utan snarare bättre bidrar till att dessa krav kan följas.

6. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Skogsstyrelsen kommer att lägga stor vikt vid att informera markägare och andra aktörer då syftet med ändringarna är att få effekt i skogen. Poängteras bör dock att denna effekt till största delen kommer av en större tydlighet och därmed förståelse av de krav som ställs redan i dag.

För att hinna informera markägare och andra utförare i skogen kommer föreskriften att träda i kraft ett par månader efter beslut. Då föreskrifterna och de allmänna råden uppfattats som svåra att efterleva, kommer Skogsstyrelsen att satsa på information i samband med att föreskrifterna beslutas och inför ikraftträdandet. Föreskrifterna och de allmänna råden kommer också att behandlas i samband med de konferenser, utbildningar och informationsträffar som Skogsstyrelsen anordnar. Planer finns också på att arbeta fram informationsmaterial som stöd för verksamhetsutövare i skogen.

7. Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen.

Ca 50 000 avverkningsanmälningar kommer in per år. En avverkningsanmälan ska lämnas in 6 veckor innan en avverkning som är mer än 0,5 ha påbörjas. Därtill kommer markägare, eller andra aktörer, som gallrar, röjer eller utför andra åtgärder i skogen, vilka också omfattas av regleringen. Vad gäller storleken på aktuella företag finns allt från enmansföretag till riktigt stora företag.

I Sverige finns ca 327 700 skogsägare, den största delen av dessa är självverksamma, d.v.s. de har inga anställda. Antalet företag inom skogsbruket är 127 988 st. Det är därmed i första hand dessa som kan komma att omfattas av föreskrifterna till 30 § SvL.

Betänkas bör dock att med beaktande av omloppstiden för en skog kommer många av ovan nämnda skogsägare att endast ett fåtal gånger under sin livstid behöva fylla i blanketten om anmälan om avverkning.

8. Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Innan ändringarna görs beräknas tidsåtgången till ca 17 minuter för att fylla i en avverkningsanmälan, Skogsstyrelsen bedömer att denna tid inte kommer att påverkas nämnvärt av de föreslagna ändringarna. En avverkningsanmälan ska också anses vara en anmälan för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, varför inte heller eventuell anmälan för samråd kan anses påverkas tidsmässigt.

9. Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Till största delen är det, som tidigare angetts, frågan om förtydliganden i föreskrifter och allmänna råd. Skogsvårdslagen anger en miniminivå för vilken hänsyn som ska tas till natur- och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog. Många markägare ligger redan i dag över denna miniminivå. Dock kan effekterna bli att det, åtminstone i ett inledningsskede, kan komma att krävas mer tid för planering innan de direkta åtgärderna vidtas. Påtalas bör dock att hur mycket mer tid som eventuellt kan komma att behövas beror på hur verksamhetsutövarens rutiner och planering ser ut i dagsläget, om de redan i dag är tillräckliga.

10. Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

De nu föreslagna kompletteringarna, justeringarna och förtydligandena torde inte förändra konkurrensförhållandena mellan företag.

11. Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Vi hoppas att berörda företag kommer att uppfatta ändringarna som de förtydliganden vi avsett dem som och därmed lättare att tillämpa. Som nämns ovan beror till stor del en eventuell påverkan på företagen hur deras nuvarande rutiner och planering ser ut.

12. Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Ingen särskild hänsyn torde behöva tas till små företag. Alla företag inom sektorn omfattas i dag av samma reglering, när det gäller hänsyn till natur- och kulturmiljövårdens intressen.

13. Kontaktperson

Kontaktperson: Gunilla Kock Hansson, Skogsstyrelsen, Enheten för lag och områdesskydd. gunilla.kock.hansson@skogsstyrelsen.se.

Skogspolitik

Inledning

I regeringens proposition 1992/93:226 om en ny skogspolitik lades förslaget fram om nya mål för skogspolitiken. I förslaget gavs miljöfrågorna en mer framskjuten plats vilket innebar att det framöver skulle finnas både ett produktionsmål och ett miljömål för skogsbruket och att målen skulle vara jämställda.

Förslaget ledde till Skogsvårdslagens portalparagraf ”Skogen är en nationell tillgång som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen”. Enligt paragrafens andra stycke ska hänsyn tas till andra allmänna intressen. Bestämmelsen skiljer sig från den tidigare på så sätt att naturvårdsintresset inte längre särskilt anges. Denna förändring var en följd av att paragrafens första stycke inte bara kom att omfatta produktionsmålet utan också miljömålet.

Inriktning på skogspolitiken

Inför 1979 års skogspolitiska beslut gällde de naturvårdspolitiska mål som fastställdes i samband med tillkomsten av naturvårdslagen 1964 med senare ändringar 1974. I 1964 års beslut klargjordes att naturvården inkluderade såväl den vetenskapliga och kulturella naturvården som den sociala naturvården. Vidare slogs fast att naturvårdsintresset borde beaktas i all verksamhet som rör naturens nyttjande och exploatering för skilda ändamål och att snäv ekonomisk hänsyn inte får tillåtas bli styrande för utvecklingen. Även i 1974 års beslut framhålls att samhällsutvecklingen bör ges en långsiktig inriktning i linje med vad som från ekologiska utgångspunkter ter sig rationellt i ett längre perspektiv.

I anslutning till ändringarna i naturvårdslagen år 1974 infördes i skogsvårdslagen en allmän aktsamhetsregel som angav att hänsyn skulle tas till naturvårdens intressen. Denna regel omfattade all mark som berördes av skogsbruk, vare sig marken var särskilt intressant från naturvårdssynpunkt eller inte. I princip innebar 1979 års skogspolitiska beslut att 1974 års beslut bekräftades. Det framhölls dock att det för skogsbruket var av intresse att skogens och skogsmarkens produktionsförmåga inte försämrades vare sig på kort eller på lång sikt. Skogsbruket måste därför enligt beslut, präglas av en ekologisk grundsyn. I 1979 års skogspolitiska beslut slogs det fast att vi skulle eftersträva en väl avvägd hushållning med skogarna som gjorde det möjligt att kontinuerligt utnyttja det virke som skogarna gav. Även om miljöfrågorna mer än i tidigare skogspolitiska beslut lyftes fram fick de inte den tyngd som det i 1992/93 utredning ansågs nödvändigt och som även togs till uttryck i de globala skogsprinciperna.

I samband med naturresurslagens tillkomst år 1987 betonades behovet av en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt långsiktig god hushållning med naturresurserna. Detta kom också till uttryck i de övergripande målen för miljö- och naturvårdspolitiken som beslutades år 1988 och 1991. I det miljöpolitiska beslutet 1991 sägs att ett gemensamt mål i enlighet med intentionerna i naturresurslagen bör vara att slå vakt om den biologiska mångfalden och nyttja naturresurserna på ett långsiktigt hållbart sätt. Vidare

betonas att det s.k. sektorsansvaret, d.v.s. principen om varje samhällssektors ansvar för naturmiljön, måste beaktas vid all markanvändning.

Skogsbrukets sektorsansvar för miljön lades fast i 1988 års miljöproposition. Sektorsansvarets innebörd och principerna för dess tillämpning preciserades i anslutning till 1991 års miljöpolitiska beslut. De förnybara resurserna skulle utnyttjas inom ramen för ekosystemets produktionsförmåga och den biologiska mångfalden samt den genetiska variationen skulle säkerställas. Växt- och djursamhällen skulle bevaras så att i landet naturligt förekommande växt- och djurarter gavs förutsättning att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd.

I den skogspolitiska kommitténs utvärdering av skogspolitiken 1992/93⁵ kom man fram till att skogsbruket inte levde upp till de krav på naturvårdshänsyn som gällde. Kommittén ansåg att de uppställda målen om hushållning med skogstillgångarna hade uppfyllts väl med avseende på volym medan de krav på hänsyn som beslutades 1979 inte hade tillgodosetts. Det främsta skälet till detta var enligt kommittén att de bestämmelser om naturhänsyn som fanns i SvL inte avspeglade kunskaperna om behovet av skydd för särskilda naturvärden och att denna kunskap inte heller hade nått ut till skogsbruket.

Kommittén ansåg även att skogsnäringen under 1980-talet hade gett väsentliga bidrag till att uppfylla de övergripande samhällsmålen om ekonomisk tillväxt, balans i utrikesbetalningarna och regional balans. Däremot hade skogsnäringen inte till fullo verkat i överensstämmelse med de miljö- och naturvårdspolitiska målen. En förbättring kunde iakttas men man gjorde dock den bedömningen att kvalitetsförbättringen som avsågs i 1979 års skogspolitiska beslut inte skulle uppnås.

Kommittén gjorde även den bedömningen att miljöproblemen skulle vara allt mer globala i framtiden och att man skulle räkna med att luftföroreningar med åtföljande försurning av mark och vatten skulle vara ett stort problem. Temperaturhöjningar skulle leda till att skogsekosystem förändrades och detta öka risken för angrepp av insekter och andra skadegörare. Allt detta sammantaget skulle resultera i en sämre framtida produktion.

Som ett led i detta infördes avregleringen och begreppet ”Frihet under ansvar”. Man ansåg att en kraftigt utvidgad frihet för den enskilde skogsägaren med avseende på val av skötselmetoder, val av trädslag och avverkningstidpunkt skulle främja den skogliga naturvärden eftersom det bidrog till variation och spridning av de biologiska riskerna. Man bedömde vidare att avregleringen inte skulle innebära någon fara ur ekologisk eller ekonomisk synvinkel.

Att skogen ska skötas innebär enligt propositionen att huvuddelen av skogsmarken brukas genom aktivt skogsbruk som ska vara effektivt och ansvarsfullt. Skogsmarkens virkesproducerande förmåga bör utnyttjas väl på all skogsmark där inte andra intressen, t.ex. naturvårdsintresset väger tyngre. I tätortsnära områden liksom i andra områden av betydelse för rekreation och

⁵ Skogspolitiken inför 2000-talet, Huvudbetänkande 1990 års skogspolitiska kommitté, SOU 1992:76

friluftsliv bör skogsbruket bedrivas med särskild hänsyn till dessa intressen. På all skogsmark bör landskapsbilden beaktas vid skogsbrukets bedrivande. Även kulturmiljövärden ska beaktas.

Med utgångspunkt från detta så lyftes följande förslag fram som miljömål för skogsbruket, ”skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga skall bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen skall brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper skall skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden skall värnas. Ur denna skrivning formulerades sedan de jämställda målen som kom att bilda skogsvårdslagens portalparagraf.

Återställande efter skada

I samband med uppföljningen av skogspolitiken 1998, och införandet av Miljöbalken, tillkom andra stycket i 30 § Skogsvårdslagen ”*Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som skall vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.*” Denna skrivning tillkom på förslag från Skogsstyrelsen i samband med Skogsstyrelsens utvärdering av skogspolitiken och de förslag som ges i meddelandet ”Naturskydd och naturhänsyn i skogen” (Meddelande 1997:1).

I regeringens proposition 1997/98:158 ”*Uppföljning av skogspolitiken*” redovisas förslaget till lagändring samt bakgrunden till densamma. Där står att Skogsstyrelsen särskilt har påpekat att det behövs bestämmelser som gör det möjligt för myndigheten att föreskriva att vissa skador skall rättas till, till exempel sönderkörda eller nedrisade stigar och vattendrag. Vidare står det att då gällande bestämmelserna gav myndigheten möjligheten att meddela föreskrifter och att ingripa innan en åtgärd vidtogs men att det däremot saknades möjligheter att få till stånd återställningsåtgärder i efterhand när en föreskrift inte hade följts.

Regeringen beslöt därför att tillägget i lagen skulle införas. Syftet var att ”tillämpa ett sådant bemyndigande enbart när det på ett rimligt sätt är möjligt att vidta sådana åtgärder och med den begränsningen att föreskrifter inte får vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras”.

Ett nytt stycke lades till och tredje stycket med bemyndigande och inskränkningar av detta ändrades till att omfatta även återställande, d.v.s. det nya andra stycket.

Lagändringen har av allt att döma inte föregåtts av någon konsekvensutredning eller analys avseende konsekvenserna av att återställande efter skada skulle omfattas av intrångsbegränsningen.

Intrångsbegränsning och hänsyn enligt 30 § SvL

Inledning

Hänsyn ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötseln av skog, vilket framgår av 30 § skogsvårdslagen.

Vad Skogsstyrelsen anser bör avses med skötsel av skog framgår av de allmänna råden till 7 kap 1 § SKSFS 2011:7 och omfattar avverkning, hyggesbehandling,

beståndsanläggning, beståndsvård, uttag av skogsbränsle, skogsbil- och traktorvägar, bas- och stickvägar, skogsgödsling, skogsmarkskalkning, avlägg och andra skogsbruksåtgärder. Detta innebär att hänsyn även ska tas vid t ex gallring och röjning. Dessa åtgärder är dock inte anmälningsskyldiga varför Skogsstyrelsen oftast inte får kännedom om att de ska genomföras. Detta innebär att det helt ligger på markägarens/verksamhetsutövarens ansvar att ta all den hänsyn som föreskrifterna kräver.

Skogsstyrelsens möjlighet att föreskriva begränsas av att den pågående markanvändningen inte avsevärt får försvåras, d.v.s. intrånget. Rent föreskriftsmässigt innebär detta att ett generellt förbud i föreskrifterna att vidta en åtgärd skulle kunna innebära ett överskridande av de krav Skogsstyrelsen får ställa i föreskrifter. Med anledning av detta är föreskrifterna utformade så att skador ska förhindras eller begränsas.

Intrångsbegränsning

Den grundläggande regleringen för äganderätten finns i 2 kap 15 § regeringsformen⁶. 2 st nämnda paragraf reglerar rådighetsinskränkningar. Stycket lyder,

”Den som genom expropriation eller annat sådant förfogande tvingas avstå sin egendom skall vara tillförsäkrad ersättning för förlusten. Sådant ersättning skall också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen skall bestämmas enligt grunder som anges i lag”.

För Skogsstyrelsen del är denna reglering relevant främst för myndighetens arbete med områdesskydd samt vid tillämpning av skogsvårdslagen och då i första hand gällande 30 §, den så kallade hänsynsparagrafen om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog. Detta meddelande avser tillämpning enligt 30 § SvL och områdesskyddet behandlas därför inte vidare.

I Bostadsutskottets betänkande 1986/87:1⁷ skriver man ”Utskottet anser att en fastighetsägare endast skall behöva tolerera ett intrång som är bagatellartat för honom och därför kan en fast procentsats inte anges. En toleransgräns på 10 % inom berörd del får anses vara den högsta som i något fall skall behöva accepteras. Det gäller om den berörda delen representerar i pengar ett litet belopp. Representerar den ett högt värde, är det en i relativa tal väsentligt mindre värdenedsättning fastighetsägaren behöver tåla. Ett för ägaren i absoluta tal stort belopp kan aldrig vara bagatellartat.”

Även begreppet berörd del har hanterats i bostadsutskottets betänkande och angetts vara en enhet med vilken skada ska jämföras inom skogsbruket, så kallad behandlingsenhet. Med behandlingsenhet avses *ett skogsbestånd eller flera mindre bestånd som avses bli behandlade med samma åtgärd samtidigt.*

⁶ Regeringsformen (1974:152)

⁷ Bostadsutskottets betänkande 1986/87:1 s.150

Beståndsindelningen får i detta sammanhang bedömas enligt normala fackmannamässiga grunder.

Skogsstyrelsen har bemyndigande att meddela föreskrifter till 30 § skogsvårdslagen, dock inga som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Att hänsynen bör avse berörd del har Skogsstyrelsen förtydligat i allmänna råd till 7 kap 2 § SKSFS 2011:7 och där hänvisat till 31 kapitlet i miljöbalken.

Eftersom bedömningarna av hänsyn ska göras inom den berörda delen blir begreppet viktigt både inför en avverkning men också vid uppföljning av huruvida en markägare har uppfyllt de krav som anges i aktuella regler.

Enligt 14 § skogsvårdslagen ska den produktiva skogsmarkens ägare underrätta Skogsstyrelsen om ett antal åtgärder, bland annat avverkning, och i 15 b § skogsvårdsförordningen framgår att denna underrättelse ska ha kommit in minst sex veckor innan åtgärden vidtas. Skogsstyrelsen har föreskrivit att denna underrättelse/anmälan inte får innehålla mer än en behandlingsenhet. Behandlingsenhet har i föreskrifterna också definierats enligt följande.

I Föreskrifterna till 14 § SvL har Skogsstyrelsen angivit att ”Med behandlingsenhet menas i dessa föreskrifter ett sammanhängande markområde, eller, om olika delområden avgränsas av i landskapet förekommande linjeelement av ringa bredd, exempelvis vägar, vattendrag, våtmarker och kraftledningar, av flera områden som tillsammans bör anses som en behandlingsenhet”.

Den grundläggande frågeställningen avseende den berörda delen hänger samman med hur mycket hänsyn Skogsstyrelsen kan kräva att en markägare ska ta. Krav kan ställas på en markägare att lämna hänsyn upp till den så kallade intrångströskeln och detta inom den berörda delen. En annan frågeställning som får stor betydelse är hur markägaren visar sin avsikt, vilket relaterar till definitionen av behandlingsenhet.

Grundläggande begrepp

Pågående markanvändning

Vad gäller begreppet pågående markanvändning blir detta främst relevant när det kommer till frågan vilka krav Skogsstyrelsen kan ställa inom ramen för 30 § SvL samt om eventuell ersättning vid en inskränkning av verksamheten. D.v.s. t.ex. om ett beslut som fattats av Skogsstyrelsen överklagas av en markägare som anger att det är allt för inskränkande, frågan prövas då av domstol.

Avsikt

Det andra av de begrepp som efter regel- och litteraturgenomgång framstår som centralt är ”som avses bli”, det vill säga markägarens avsikt gällande den aktuella åtgärden.

När det gäller vad markägaren avser torde avverkningsanmälan, med avverkningen inritad på medföljande karta, utgöra en stark indikation på markägarens avsikt innan avverkningen. När sedan avverkningen är genomförd torde det kunna hävdas att den avverkade arealen visar markägarens avsikt vid

detta tillfälle, oavsett om den är ändrad eller inte i förhållande till tidigare anmäld avverkning.

Påpekas bör dock att om två eller flera anmälda avverkningar ligger nära varandra så kan dessa komma att slås ihop vid beräkningen av intrånget.

Om omfattningen inte stämmer överens mellan den faktiska avverkningen och den på kartan angivna torde det dock få anses att markägaren ändrat sin avsikt gällande avverkningen. Detta torde kunna gälla oavsett om avverkningen är större eller mindre än den tidigare anmälda avverkningen. Den hänsyn som markägaren tagit eller lämnat inom det område som omfattades av avverkningsanmälan ska dock alltid inräknas i den berörda delen för den aktuella avverkningen. Avviker den faktiska avverkningen för mycket kan detta komma att anses som om en del av avverkningen inte är anmäld.

Samma åtgärd samtidigt

Vad gäller detta begrepp finns ingen entydig definition utan det torde bero på vilken typ av åtgärd eller verksamhet som är aktuell inom det berörda området.

När det gäller de åtgärder Skogsstyrelsen har att hantera där begreppet är relevant torde den tidsgräns avseende anmälan som finns reglerat gälla, d.v.s. tre år, och när det gäller tillstånd finns i Skogsstyrelsens mall för tillstånd angivet en giltighetstid på fem år. Detta avser innan avverkningen genomförs. En anmälan om skogsbränsleuttag och skyddsdikning gäller i fem år, vilket torde innebära att när det gäller dessa åtgärder bör det vara denna tidsgräns som gäller.

När det gäller ”samma åtgärd samtidigt” i de fall en föryngringsavverkning är gjord bör vi dock även beakta de regler som gäller för krav på föryngringsåtgärder. I 3 § skogsvårdsförordningen anges att *”finns en skyldighet att anlägga ny skog ska sådd, plantering eller åtgärder för naturlig föryngring ha utförts senast under det tredje året räknat från det år då skyldigheten uppkom. Med år avses tiden från och med den 1 juli ett år till och med den 30 juni nästkommande år.”*

Detta torde innebära att samma åtgärd samtidigt i detta fall ska räknas inom det år avverkningen genomförs.

Bedömning av den berörda delen

Kartan är det som torde ge den korrekta uppfattningen om markägarens avsikt avseende avverkningen. Det innebär att om det finns oklarheter mellan vad som angivits i kartan och vad som angivits på anmälan bör det klargöras vad som är markägarens faktiska avsikt.⁸

Innan en avverkning är genomförd kan inte den berörda delen gå utanför det avverkningsanmälda området. Anmälan om avverkning torde spegla den avsikt som markägaren har vad gäller avverkningen. En behandlingsenhet definieras som

⁸ Vid vissa avverkningar lämnas frö- och skärmträd som sedan avverkas. Dessa torde dock inte påverka de aktuella bedömningarna då den berörda delen torde vara klart avgränsad redan vid själva avverkningen. Därför har inte dessa behandlats särskilt här.

det område som en markägare avser att utföra samma åtgärd vid samma tillfälle på. Sammantaget torde detta innebära att den areal som finns med i anmälan/kartan är den som ska ligga till grund för beräkningen av intrånget.

Med beaktande av vad som framgår ovan torde den berörda delen kunna variera före och efter en avverkning. Innan avverkningen har Skogsstyrelsen endast att hantera det som angivits i anmälan och därav hantera den hänsyn som kan krävas. Det vill säga att den hänsyn som kan krävas upp till intrånget beräknas utifrån det som finns angivet på anmälan.

Efter att avverkningen är genomförd torde man kunna säga att markägaren har tydliggjort sin avsikt och därmed vad som kan anses utgöra den berörda delen. Om en avverkning är mindre än den i anmälan torde det inte vara några problem avseende lämnad hänsyn relaterat till vad som kan krävas⁹.

Den berörda delen för den markägare som avverkat större del än vad som angivits på anmälan bör bli det faktiskt avverkade området. Därmed ska markägaren också ha lämnat mer hänsyn, om befintliga värden finns, än vad som var fallet relaterat till den ursprungliga anmälan.

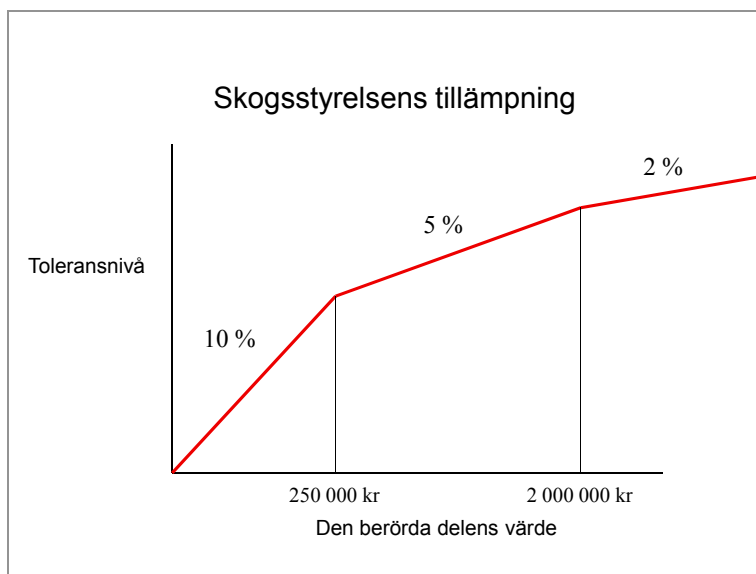
Lämnad hänsyn vid en avverkning som inte finns inritad på en anmälan/karta kan medräknas i den berörda delen om dokumentation om avsikten finns. Det vill säga att markägaren skriftligen bör intyga att denna del är hänsyn som relaterar till den aktuella avverkningen. På detta sätt framgår markägarens avsikt tydligt och vid eventuella senare anmälningar där den tidigare lämnade hänsynen tagits med kan vi påtala att denna del ingått i en tidigare berörd del och ska lämnas orörd.

Det finns dock ingen direkt reglering av hur länge sparad hänsyn ska lämnas. För att uppnå syftet bör denna dock lämnas minst en omloppstid men gärna längre.

Skogsstyrelsens tillämpning

Toleransnivån för vad en skogsägare är skyldig att tåla utan ersättning är enligt Skogsstyrelsens uppfattning högst 10 procent för de första 250 000 kr av den berörda delen, högst 5 procent för det som ligger däröver upp till 2 000 000 kr och högst 2 procent för vad som överstiger 2 000 000 kr. Detta illustreras i figuren nedan. Det är dock inte klarlagt vilket högsta belopp i kr som ska tålas, förutom att 313 000 kr bedömdes för högt enligt en Kammarrättsdom, åtminstone utifrån de förutsättningar som förelåg i målet (se avsnitt nedan).

⁹ Om markägaren lämnat ”fel” hänsyn behandlas inte inom ramen för detta dokument.

Tillämpning då värdet av berörd del uppgår till högst 2 000 000 kr

Mot bakgrund av Miljööverdomstolens domar, vilka nämns nedan, beslutade Skogsstyrelsen hösten 2008 att upphäva tidigare gällande riktlinjer för vilken hänsyn en skogsägare är skyldig att tåla utan ersättning. Det beslutades även att skogsavdelningen skulle medverka i dels ärenden om ersättning vid bildande av biotopskyddsområden, dels ärenden om förbud och förelägganden om hänsyn enligt 30 § skogsvårdslagen.

Skogsstyrelsen med skogsavdelningens medverkan träffade under en period överenskommelse om ersättning i ca 25 biotopskyddsärenden, där dock inget av dessa omfattat någon berörd del med ett värde över 2 000 000 kr. Toleransnivån i de nämnda ärendena utgör 10 procent för de första 250 000 kr av den berörda delen och 5 procent för det som ligger däröver upp till 2 000 000 kr. Beräkningsgrunden i dessa ärenden är enligt Skogsstyrelsen tillämplig även vid beslut om hänsyn enligt 30 § skogsvårdslagen. Denna tillämpning överensstämmer med Naturvårdsverkets och Kammarkollegiets i ärenden om områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken och får även anses ligga i linje med Miljööverdomstolens domar från 2008.

Relevanta domar

Miljööverdomstolen meddelade den 1 februari 2008 två domar i ärenden om områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken. I domarna fastslogs att Bostadsutskottets uttalande jämte tidigare praxis skulle tjäna som vägledning. I det ena fallet utgjorde toleransavdraget 10 % (17 300 kr av 173 000 kr). I det andra fallet var avdraget 4,3 % (67 500 kr av 1 567 500 kr).

Kammarrätten meddelade den 31 mars 2009 en dom i ett ärende från 2006 om den hänsyn som kan krävas enligt 30 § skogsvårdslagen. Värdet av berörd del var 6 600 000 kr och utgjordes av en avverkningsrätt. Skogsstyrelsen och den andra parten var överens om värdet av skogen, d.v.s. nettovärdet efter avdrag för kostnader för avverkning och uttransport av virket. Skogsstyrelsen fattade beslut om förbud att avverka vissa hänsynsområden och hävdade till Kammarrätten att värdet av denna hänsyn uppgick till 313 000 kr, vilket motsvarade 4,7 % av den berörda delens värde. Kammarrätten godtog principen för hur värdet av hänsynen

beräknades, d.v.s. att skogens beskaffenhet i de områden beslutet berör skulle beaktas, liksom de återväxtkostnader som skulle ha uppstått om objektet inte lämnats som hänsyn. Skogen inom hänsynsområdena hade i det aktuella fallet ett lägre värde per kubikmeter än avverkningsrätten i sin helhet. Från detta värde drogs ett belopp motsvarande de återväxtkostnader markägaren skulle slippa genom förbudet att avverka hänsynsområdena.

Kammarrätten ansåg vidare den ekonomiska betydelsen av inskränkningen ställd i relation till avverkningspostens samlade värde i sig inte var anmärkningsvärd. Kammarrätten fastslog dock med beaktande av Bostadsutskottets betänkande 1986/87:1 samt praxis från Högsta domstolen och Miljööverdomstolen (se föregående avsnitt), att den inskränkning i avverkningsrätten som följde av Skogsstyrelsens beslut representerade ett så högt värde att pågående markanvändning avsevärt försvårades. Skogsstyrelsens beslut upphävdes av Kammarrätten och överklagades inte av Skogsstyrelsen, med anledning av att beslutet hade sin grund i myndighetens tidigare gällande riktlinjer.

Skogsstyrelsen fattade ett nytt beslut i ärendet under 2009 om förbud att avverka vissa hänsynsområden. Värdet av det som undantagits genom förbudet uppgick enligt Skogsstyrelsens bedömning till ca 199 000 kr och understiger således något vad som enligt Skogsstyrelsens praxis skulle kunna ha krävts maximalt (204 500 kr). Beslutet överklagades till förvaltningsrätten som meddelade dom i oktober 2010 i ärendet. Förvaltningsrätten skriver i domen att ett värde som uppgår till knappt 200 000 kr inte kan vara ett sådant litet belopp som Bostadsutskottet ansett att en fastighetsägare ska behöva acceptera. Skogsstyrelsens beslut innebär att pågående markanvändning försvåras och beslutet ska därmed undanröjas. Skogsstyrelsen överklagade förvaltningsrättens dom till kammarrätten.

Kammarrätten upphävde förvaltningsrättens dom och fastställde Skogsstyrelsens beslut. I skälen anger KR att ett belopp om ca 199 000 kr som för den genomsnittlige skogsägaren inte kan anses utgöra ett bagatellartat belopp bör kunna anses så vara fallet för en skogsägare med större innehav. Vidare, att en sådan bedömning inte kan anses stå i strid med tidigare nämnda uttalande av Bostadsutskottet. Mot bakgrund av det ansåg KR att det var rimligt att markägaren behöver tåla ett intrång som värderats till 199 000 kr.

Denna dom överklagades till Högsta Förvaltningsdomstolen. För prövning krävs dock prövningstillstånd, vilket inte beviljades.

Värdering, intrånget och hänsyn enligt 30 § SvL

Värderingsmetod

Först fastställs ett virkesförråd och ett rotvärde för hela avverkningen. Rotvärdet är värdet på den skog som ska avverkas efter att avverkningskostnaden dragits bort och kan anges både totalt för hela avverkningen som i kronor per kubikmeter. Toleranskurvan är uppbyggd efter rotvärdet. När rotvärdet är framräknat på avverkningen går man in i kurvan och fastställer hur mycket som kan krävas att markägaren sparar. På motsvarande sätt volymbestäms och värderas de delområden och värdefulla träd som ska sparas enligt reglerna i 30 §.

Hänsyn enligt 30 §

Som nämns ovan kan Skogsstyrelsen inte ställa krav, vad gäller lämnande av hänsyn, som innebär att den pågående markanvändningen avsevärt försvåras, den så kallade intrångsbegränsningen.

Skogsstyrelsens bedömning är att samtliga åtgärder som vidtas där det är frågan om att lämna hänsyn som går att direkt beräkna ett virkesvärde för i normalfallet ska räknas in i intrånget. Det vill säga att hänsyn såsom att lämna en skyddszon, även om det är för att förhindra skada, ska räknas in i intrånget.

Av 30 § 2 st skogsvårdslagen framgår att Skogsstyrelsen får meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ska vidtas om föreskrifterna inte har följts, återställande. I 3 st samma paragraf begränsas denna möjlighet på så sätt att kraven i föreskrifterna inte avsevärt får försvåra den pågående markanvändningen, intrångsbegränsningen. Därför finns inga andra alternativ än att räkna in eventuella krav på åtgärder för att återställa efter skada inom intrånget.

Har en skada vållats och Skogsstyrelsen gör bedömningen att ett återställande är bättre utifrån miljöaspekter än redan lämnad hänsyn, kan beslut fattas om ett återställande. I detta fall kan dock markägaren inte tvingas att lämna hänsyn som denne redan lämnat inom ramen för den aktuella behandlingsenheten/berörda delen.

Det bör dock påtalas att det i vissa fall kan vålla än större skada att återigen vidta åtgärder i det skadade området. Detta gäller ofta när skador vållats som kan påverka vattenkvaliteten.

Hur denna begränsning relaterar till miljöbalkens krav om verksamhetsutövarens ansvar är inte helt utrett och borde kanske prövas i större utsträckning.

Vad gäller huruvida kostnader för förhindrande av skada, d.v.s. försiktighetsåtgärder, ska räknas inom intrånget eller inte finns olika uppfattning bland de juridiskt sakkunniga. I dagsläget torde dock den övervägande åsikten vara att åtgärder för att förhindra skada inte ska räknas in i intrånget. Detta ligger också i linje med vad som gäller enligt miljöbalken. På senare år har det också tydligare uttalats att miljöbalkens regler är minimikrav, d.v.s. andra författningar kan innehålla strängare krav men om så inte är fallet ska miljöbalkens regler tillämpas. Otydlighet om att skogsvårdslagen och miljöbalken ska tillämpas parallellt finns dock inte.

Skogsstyrelsens bedömning är att åtgärder för att förhindra skada, d.v.s. försiktighetsåtgärder, inte ska räknas in inom intrånget så länge det är frågan om rimliga kostnader.

De åtgärder som behandlas och diskuteras i denna utredning är inte tänkt att vara heltäckande då det är svårt att göra en sådan uppräkningslista med beaktande av att ingen avverkning är den andra lik. Inte bara utifrån var i landet avverkningstrakten ligger utan också utifrån de olika markförhållanden som kan råda och eventuell förekomst av objekt som särskild hänsyn behöver tas till.

Passager över vattendrag är en aktivitet/åtgärd som kan vara svår att undvika då vatten är vanligt förekommande i vårt skogslandskap. När ett vattendrag behöver passeras ska åtgärder vidtas som säkerställer att den biologiska och kemiska statusen inte försämras. Det vill säga åtgärder ska vidtas så att t ex inte slam rinner ut i vattnet med anledning av att körning sker på ett oförsiktigt sätt. Åtgärder ska också vidtas så att inte vandringshinder för vattenlevande organismer skapas eller att vattnets naturliga botten skadas.

I vissa fall kan det enda alternativet för att förhindra en skada vara att köra runt ett område, d.v.s. annan vägsträckning än vad som ursprungligen var tänkt. Det kan vara frågan om en sumpmark, en kulturlämning eller ett område som har stor betydelse för den biologiska mångfalden. Här måste en avvägning i varje enskild situation göras för att kunna göra en bedömning av vad som kan vara rimligt att kräva.

Både att köra runt ett område och att dra en annan vägsträckning är åtgärder som normalt kan ske utanför intrånget då dessa syftar till att förhindra en skada. Om Skogsstyrelsen ställer krav på någon av dessa åtgärder bör det ske efter samråd med markägaren och efter att en bedömning gjorts utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall.

Kostnader för dessa åtgärder kan uppstå på grund av ökade planeringskostnader, längre transportväg, kostnader för förstärkt överfart över vattendrag och i fallet med vägsträckning naturligtvis ökade kostnader i samband med att kostnaden för vägen kan öka. Ett sätt att räkna kostnader för fördyring vid vägbyggnad är att bedöma intrånget efter kostnaden för att bygga vägen ett annat alternativ kan vara att utgå ifrån båtnaden av vägen.

Det är viktigt att vi är tydliga med hur vi har räknat när vi gör bedömningar. Detta gäller både i frågan om återställningsåtgärder och i fråga om krav på att hänsyn ska tas eller åtgärder vidtas för att förhindra skada.

Att generellt säga att det ena eller det andra ska ingå i intrånget eller inte går inte då ingen avverkning eller annan skogsbruksåtgärd är den andra lik. Ytterligare en utmaning när det gäller hänsyn till natur- och kulturmiljövärden är att kunskapsnivån hos dem som verkar i skogen är ojämn, även om denna, enligt Skogsstyrelsens konsulenter, blivit bättre med åren. Här finns fortfarande mycket att göra för såväl skogsbruket själva som för Skogsstyrelsen.

Övriga aktuella författningar

Miljöbalken

Enligt de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken ska:

3 § Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Rimlighetsavvägning

7 § Kraven i 2-5 §§ och 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder. När det är fråga om en totalförsvarsverksamhet eller en åtgärd som behövs för totalförsvaret, ska vid avvägningen hänsyn tas även till detta förhållande.

Trots första stycket ska de krav ställas som behövs för att följa en miljökvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1. Om det finns ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen, ska det vara vägledande för bedömningen av behovet.

Vid prövning av tillåtlighet, tillstånd, godkännande eller dispens för en verksamhet eller åtgärd som ger en ökad förorening eller störning och kan antas på ett inte obetydligt sätt bidra till att en miljökvalitetsnorm som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1 inte följs, får verksamheten eller åtgärden vid avvägningen enligt första och andra styckena tillåtas om den

- 1. är förenlig med ett åtgärdsprogram som har fastställts för att följa normen,*
- 2. förenas med villkor om att vidta eller bekosta kompenserande åtgärder som ökar möjligheterna att följa normen i en utsträckning som inte är obetydlig, eller*
- 3. trots att den försvårar möjligheterna att följa miljökvalitetsnormen på kort sikt eller i ett litet geografiskt område, kan antas ge väsentligt ökade förutsättningar att följa normen på längre sikt eller i ett större geografiskt område.*

Kulturmiljölagen

Enligt kulturmiljölagen (1988:959) 2 kap. 1 § anges att fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. Det som sägs gäller inte om det kan antas att lämningen tillkommit 1850 eller senare. En lämning som avses i första stycket får förklaras för fornlämning av länsstyrelsen om det finns särskilda skäl med hänsyn till dess kulturhistoriska värde.

I 2 kap. 2 § anges att till en fornlämning hör ett så stort område på marken, sjö- eller havsbotten som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Detta område benämns fornlämningsområde. När en fråga om fastställelse av gränserna för ett fornlämningsområde uppkommer prövas frågan av länsstyrelsen. Om ett ärende av fastställelse av gränser tas upp av annan än ägaren ska denna underrättas och ges tillfälle att yttra sig. Enligt 7 § får Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen vidta de åtgärder som behövs för att skydda och vårda en fornlämning.

Enligt 12 § ska den som vill rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen.

Om åtgärderna medför kostnader eller skada för ägaren eller någon annan har ägaren rätt till skälig ersättning av allmänna medel. Vidare kan länsstyrelsen fridlysa en plats där fornfynd påträffats om det kan ske utan att någon väsentlig olägenhet uppstår. Beslutet om ersättningen fattas av länsstyrelsen och delges den som berörs av beslutet.

Kulturlämningar och intrångsersättning

Planering av kulturmiljöhänsyn vid skogliga åtgärder bör ingå i ordinarie planering och verksamhet. I och med att träden även bör tas bort från forn- och kulturlämningar vid avverkningstillfället för att förhindra framtida stormskador innebär det inte något intäktsbortfall för kvarlämnat virke.

En fördyrande kostnad vid avverkningstillfället kan dock uppstå om det förekommer rikligt med ytstora eller otydliga forn- och kulturlämningar som kräver en noggrannare traktplanering. Vidare kan en merkostnad uppstå för eventuell manuell fällning inom känsliga fornlämningsområden som inte har tillräcklig bärighet. Manuell fällning torde dock vara en ytterst ovanlig åtgärd vid en normal avverkning på en forn- och/eller kulturlämning.

Eventuellt framtida produktionsbortfall kan uppstå med anledning av att plantering och markberedning i normalfallet inte får ske på kulturlämningar. Storleken på detta är emellertid svår att beräkna då det för det första ligger många år fram i tiden men också beror på markens produktionsförmåga och hur mycket självsådd som sedan får avverkas inom det aktuella området.

Artskydd

Inledning

Det finns ett flertal internationella konventioner, vilka gäller skyddet av den biologiska mångfalden, som bl.a. EU står bakom liksom Sverige. Dessa kan bli en del av EU rätten eller svensk rätt genom underskrift eller ratificering. Exempel på sådana konventioner är CITES som reglerar handel med utrotningshotade arter, Konventionen om biologisk mångfald (CBD)¹⁰, BERN-konventionen¹¹, BONN-konventionen¹².

Inom EU-rätten bör främst omnämnas art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet. Dessa båda ska bl.a. säkerställa att EU uppfyller sina åtaganden utifrån undertecknade och ratificerade konventioner.

I svensk rätt är det främst i 8 kap. miljöbalken som skyddet för arter regleras. Detta kapitel innehåller särskilda bestämmelser om skydd för djur- och växtarter och omfattar bland annat bemyndigande som innebär att regeringen kan meddela föreskrifter som behövs för att uppfylla Sveriges åtaganden enligt fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. Regeringen har, med stöd av 8 kap MB om särskilda bestämmelser om skydd för djur- och växtarter, meddelat föreskrifter genom Artskyddsförordningen¹³ (AF). Denna förordning trädde i kraft 2008 då den tidigare artskyddsförordningen (1998:179), upphörde att gälla. Länsstyrelsen har tillsynsansvar för artskyddsförordningen.

När det gäller artskyddet i skogen gäller både SvL och miljöbalken (artskyddsförordningen) parallellt, men Skogsstyrelsens främsta verktyg är skogsvårdslagen med förordning samt beslutade föreskrifter. Skogsstyrelsen är av regeringen utsedd tillsynsmyndighet med bemyndigande att meddela föreskrifter, samt de förelägganden och förbud som behövs för att lag eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen ska efterlevas.

Skydd av arter regleras i skogsvårdslagen främst genom 30 §, dock finns även reglering i andra paragrafer som har betydelse för artskyddet. Nämnas kan, förutom portalparagrafen, reglerna för fjällnära skog och om impediment.

En av utmaningarna när det gäller skogsvårdslagen i relation till artskyddet är intrånget, d.v.s. att Skogsstyrelsen inte får ställa så stora krav att den pågående markanvändningen avsevärt försvåras. Det är med anledning av detta som inga generella förbud finns utan i stället skrivningar som att skador ska förhindras och begränsas.

¹⁰ 93/626/EEG, rådets beslut av den 25 oktober 1993 gällande konventionen om biologisk mångfald (EUT L 309, 13.12.1993, s. 1)

¹¹ Rådets beslut 87/72/EEG av den 3 december 1981 gällande konventionen om skydd för europeiska vilda arter och naturliga livsmiljöer (EUT L38,10.2.1982, s. 1)

¹² 82/461/EEG, rådets beslut av den 24 juni 1982 gällande konventionen om skydd för flyttande vilda djurarter (EUT L 210, 19.7.82, s. 10)

¹³ Artskyddsförordningen (2007:845)

Ytterligare utmaningar att hantera är det delade tillsynsansvaret samt hur artskyddet ska hanteras i skogen med beaktande av skogsbruk som pågående markanvändning.

Författningar m.m.

Inledning

Kommissionen har tagit fram en vägledning¹⁴ om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse, ur vilken nedanstående text och definitioner är hämtade.

Det finns en rad olika politiska åtaganden inom EU med målet att skydda naturen och den biologiska mångfalden, där bevarandet av arter är centralt. Hur vi lyckas uppnå fullständig och korrekt tillämpning av både fågeldirektivet och habitatdirektivet blir en indikator på hur EU:s riktlinjer om bevarande av naturmiljöer och arter fungerar i praktiken när vi vill förverkliga målet att hejda förlusten av den biologiska mångfalden till 2010.¹⁵

De bestämmelser om skydd för arter som ges i art- och habitatdirektivet måste ses i sammanhang med internationella konventioner och andra juridiska instrument inom EU. De närmast aktuella av dessa är Bern-konventionen och fågeldirektivet.

Art- och habitatdirektivet

I art- och habitatdirektivet kan urskiljas två avdelningar, bevarandet av naturliga livsmiljöer och arters livsmiljöer genom uppbyggnad av Natura 2000-nätverket (art 3-10), samt skyddet för arter av djur och växter (art 12-16).

De båda avdelningarna kompletterar varandra eftersom deras gemensamma syfte är gynnsam bevarandestatus för alla livsmiljöer och arter av gemenskapsintresse. Avdelning 1 kräver inte bara aktivt upprätthållande utan också återställande och förbättrande åtgärder på berörda platser medan avdelning två har mer förebyggande karaktär, och föreskriver att medlemsstaterna ska undvika och förebygga ett antal situationer som skulle kunna inverka negativt på en art. Det är bilagorna till direktivet som anger vilken ”avdelning” som ska tillämpas för vilken art. Det faktum att en art kan förekomma i flera bilagor visar den nära kopplingen mellan de båda avdelningarna, som har samma syfte. Hur de tillgängliga instrumenten i slutänden utnyttjas bör avgöras art för art, med beaktande av respektive arts specifika behov.

Direktivets syfte

Direktivets syfte anges i artikel 2. Bestämmelserna innebär inte i sig några skyldigheter för medlemsstaterna, men den är relevant när man ska tolka de övriga bestämmelserna i direktivet. Man bör observera att domstolen har kommit fram till att vid all tolkning av gemenskapslagarna ska deras syfte beaktas.

¹⁴ Kommissionens vägledning om strikt skydd för djurarter av intresse för gemenskapen i enlighet med rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer (KOM:s vägledning)

¹⁵ Sidan 6 KOM:s vägledning

Art 2

1. *Syftet med detta direktiv är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter i medlemsstaternas europeiska territorium som omfattas av fördraget.*
2. *Åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv skall syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos livsmiljöer samt arter av vilda djur och växter av gemenskapsintresse.*
3. *Åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv skall ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag.*

Huvudsyftet med direktivet är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter i medlemsstaternas europeiska territorier, som omfattas av fördraget. Åtgärder som vidtas ska syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos livsmiljöer samt för arter av vilda djur och växter av gemenskapsintresse. De strikta bestämmelserna om skydd enligt artikel 12 är därför viktiga instrument för att uppnå och verkställa direktivets huvudsyfte. Upprätthållandet eller återställandet av ”gynnsam bevarandestatus” är det övergripande målet för alla livsmiljöer och arter av gemenskapsintresse.

Gynnsam bevarandestatus

Gynnsam bevarandestatus kan beskrivas som en situation där en livsmiljö eller en art klarar sig tillräckligt bra i fråga om kvalitet och kvantitet, och har goda utsikter att fortsätta göra så i framtiden. Medlemsstaternas skyldigheter innebär alltså något mer än bara att undvika utrotning.¹⁶

I art 1 anges, avseende gynnsam bevarandestatus, följande:

Bevarandestatusen anses "gynnsam" när

- *uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö, och*
- *artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och*
- *det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.*

Det är viktigt att konstatera att bedömningen av bevarandestatus inte bara bygger på en ”diagnos” utgående från dagens situation, utan också ett betydande element av ”prognos” utgående från yttre kända faktorer.

¹⁶ Sidan 8 KOM:s vägledning

Det naturliga utbredningsområdet

Det naturliga utbredningsområdet är i grova drag de fysiska gränserna inom vilken livsmiljön eller arten förekommer. Det naturliga utbredningsområdet omfattar även platser som inte används permanent. För flyttande arter omfattar ”utbredningsområdet” alla områden på land och vatten som bebos av den flyttande arten tillfälligt, som passeras av arten vid något tillfälle under dess normala flyttning. Ett naturligt utbredningsområde är inte statiskt utan dynamiskt, det kan växa och det kan krympa.

När en art eller livsmiljö av sig själv sprids till ett nytt område/territorium, eller när en art återinförts i sitt tidigare naturliga utbredningsområde, så ska detta område betraktas som en del av det naturliga utbredningsområdet. Om individer eller populationer av en vild djurart inplanteras med eller utan avsikt av människan på platser där de aldrig tidigare förekommit naturligt, eller dit de aldrig kunnat sprida sig naturligt inom överskådlig tid, ska platserna dock uppfattas som liggande utanför artens naturliga utbredningsområde, och ska därför inte omfattas av direktivet. Till det naturliga utbredningsområdet räknas inte heller platser där strövande individer uppehåller sig tillfälligt.

Tillämpning av artikel 12

I flera sammanhang har önskemål lyfts om att det i författningen ska avgränsas till de arter som en verksamhetsutövare/markägare känner till.

Detta är enligt kommissionen inte en korrekt tillämpning. I nämnda vägledning framgår att:

Om en medlemsstat införlivar artikel 12 (1)(d) genom att förbjuda att fortplantnings- eller viloplatser försämras eller förstörs som är ”tydligt igenkännbara” eller ”Väl kända och omvittnade”, eller genom att förbjuda endast avsiktligt försämrande eller förstörande av fortplantnings- eller viloplatser, så har man modifierat innehållet i ovan nämnda artikel och begränsat dess tillämpning. Motsvarande gäller ett undantag från tillämpningen av artikeln för lagliga åtgärder. Denna typ av införlivande är alltså inte förenlig med artikel 12 (1)(d).

Vidare gäller att ”*rent administrativa rutiner, som är sådana att de kan ändras efter myndigheters godtycke, kan inte anses som godtagbart fullgörande av medlemsstaten av de skyldigheter som direktivet anger, så som krävs enligt artikel 189 i Fördraget*”.

För fullständig och verksam tillämpning av artikel 12 krävs dels att ett juridiskt ramverk upprättas med samstämmiga och samordnade bestämmelser, dels att konkreta, samstämmiga och samordnade åtgärder vidtas för att genomdriva dessa bestämmelser på ett verksamt sätt på fältet.

Tolkningen och tillämpningen av artikel 12 (1) (a)-(d) bör ta hänsyn till syftet med direktivet enligt artikel 2. Artikel 12 ska inte tolkas som att det krävs proaktiva habitatvårdande åtgärder, exempelvis återställande eller förbättrande av habitat för enskilda arter.¹⁷

¹⁷ S. 25 KOM:s vägledning.

Fågeldirektivet

Fågeldirektivet innehåller regler till skydd för samtliga naturligt förekommande och vilt levande fågelarter inom EU, totalt 200 fågelarter. Skyddet gäller för såväl fåglarna som deras ägg, reden och boplatser.

Nedanstående text är hämtad från Naturvårdsverkets hemsida om fågeldirektivet.¹⁸

I direktivets inledning beskrivs att de arter av vilda fåglar som förekommer inom medlemsstaternas europeiska territorium och som minskar i antal till största delen är flyttfågelarter. Sådana arter utgör ett gemensamt arv och ansvar för medlemsstaterna.

Enligt fågeldirektivet ska medlemsländerna vidta åtgärder som är nödvändiga för att fågelpopulationerna ska kunna hållas på en nivå som uppfyller ekologiska, vetenskapliga och kulturella krav och samtidigt tar hänsyn till ekonomiska krav och till rekreationsbehov. Fågeldirektivet har fem bilagor. Till exempel listas vilka arter som är särskilt skyddsvärda i bilaga 1 och vilka arter som är tillåtna för jakt i bilaga 2.

Fåglarnas livsmiljö ska bevaras genom särskilda skyddsområden och genom generella förbud mot att avsiktligt döda eller fånga fåglar eller förstöra bon och ägg. Medlemsländerna får införa strängare skyddsåtgärder än direktivet föreskriver.

Det övergripande syftet enligt artikel 2 är att bibehålla eller återskapa arternas populationer på en nivå ”som svarar mot ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov”. Det ska ske genom en kombination av åtgärder riktade mot arterna och deras livsmiljöer.

Utöver de generella skyddsbestämmelserna gäller att särskilda områden ska pekas ut av EU:s medlemsländer för de arter som listas i bilaga 1 till fågeldirektivet. Sådana områden har pekats ut för 66 fågelarter i Sverige. Dessa området ingår i Natura 2000-nätverket. I fågeldirektivets olika bilagor anges även vilka arter man får handla med, vilka jaktmetoder som får användas samt vilka områden som bedöms angelägna för forskning med mera.

Samtliga fåglar har inte ett behov av skydd då den gynnsamma bevarandestatusen inte är hotad. Artdatabanken har därför, på uppdrag av Naturvårdsverket, tagit fram en lista över prioriterade fågelarter¹⁹. Denna lista är över de fågelarter som ingår i bilaga 1 i EU:s fågeldirektiv, är rödlistade i Sverige eller har minskat med minst 50 % under perioden 1975-2005 enligt svensk häckfågeltaxering. Totalt

¹⁸ <http://www.naturvardsverket.se/hb/Artskyddsforordningen/Ovriga-lagar/Artskydd-i-EU-och-i-Sverige/Fageldirektivet/>

¹⁹ Denna lista är från 2009 varför Naturvårdsverket påtalade för Skogsstyrelsen att den behövde uppdateras. Artdatabanken har därför på Skogsstyrelsens uppdrag uppdaterat listan över prioriterade fågelarter. Dessutom har man reducerat listan med de arter som inte är direkt relevanta för skogsbruket. Denna lista utgör nu bilaga 4 i SKSFS 2013:2 (ändring av SKSFS 2011:7)

omfattar listan 132 arter. Listan finns som bilaga i Naturvårdsverkets Handbok för artskyddsförordningen, Del 1 – fridlysning och dispenser.

Miljöbalken

Som nämns i inledningen är det främst genom miljöbalken, främst 8 kapitlet, som Sverige implementerat direktiven ovan och i 28 kapitlet miljöbalken finns straffbestämmelser och regler om förverkande för den som döms för artskyddsbrott.

28 kap. Straffbestämmelser och förverkande

2 b § För artskyddsbrott döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. dödar, skadar, fångar eller stör djur, tar bort eller skadar ägg, rom eller bo, skadar eller förstör djurs fortplantningsområde eller viloplats i strid med en föreskrift om förbud som regeringen har meddelat med stöd av 8 kap. 1 §,

2. tar bort, skadar eller tar frö eller annan del av en växt i strid med en föreskrift om förbud som regeringen har meddelat med stöd av 8 kap. 2 §,

Artskyddsförordningen

De delar av artskyddsförordningen som främst rör skogssektorn är paragraferna 1-15 vilka reglerar skyddet för arter med anledning av att de antingen finns i direktivens listor över arter av gemenskapsintresse eller för att de behöver ett nationellt skydd då den gynnsamma bevarandestatusen är hotad.

4 § I fråga om vilda fåglar och i fråga om sådana vilt levande djurarter som i bilaga 1 till denna förordning har markerats med N eller n är det förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda djur,

2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,

3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och

4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Första stycket gäller inte jakt efter fåglar och däggdjur. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). Första stycket gäller inte heller fiske. I fråga om fiske finns bestämmelser med motsvarande innebörd i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

14 § Länsstyrelsen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 4, 5 och 7 §§ som avser länet eller en del av länet. En dispens får ges endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,

2. om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och

3. dispensen behövs

a) för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter,

b) för att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom,

- c) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse,
 d) för forsknings- eller utbildningsändamål,
 e) för återinplantering eller återinförsel av arten eller för den uppfödning av en djurart eller den artificiella förökning av en växtart som krävs för detta, eller
 f) för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i liten omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar i en liten mängd.

För en verksamhetsutövare i skogen innebär detta att inga skadliga åtgärder får vidtas såsom t.ex. störa under fortplantningsperiod eller förstöra djurens fortplantningsområden. Vissa möjligheter till dispens från bestämmelserna finns men inga som troligen skulle vara tillämpliga för skogsbruket. Skogsstyrelsen har här en viktig roll tillsammans med länsstyrelserna att informera och stödja verksamhetsutövaren för att inte hamna i ohållbara situationer i relation till artskyddsreglerna.

Skogsvårdsförfattningarna

I skogsvårdslagen sker implementering av direktiven bl.a. genom 1 § den så kallade portalparagrafen, genom 4 samt 30 §§, samt genom Skogsstyrelsens uppdrag, men också genom 13 a och 25 §§. Dessa paragrafer presenteras under avsnittet om Skogsstyrelsens arbete med artskydd.

Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen

Målet med handboken var, enligt Naturvårdsverket, att underlätta länsstyrelsernas arbete med fridlysningsärenden och ärenden som rör kommersiell verksamhet, det vill säga preparering, handel och förevisning.

I Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen framgår bland annat att

”Det ankommer närmast på berörda sektorsmyndigheter att ansvara för att den transponering av direktivens bestämmelser som gjorts i svensk lagstiftning utförs till föreskrifter av bindande karaktär. De berörda myndigheterna, närmast Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Fiskeriverket har därför att se till att det finns lämpligt utformade tillämpningsföreskrifter inom sitt ansvarsområde för i första hand de aktuella bestämmelserna i artskyddsförordningen och jaktförordningen, där direktivens artiklar införts. Idag finns vissa sådana tillämpningsföreskrifter i dessa myndigheters författningssamlingar.”

Angående förbuden i 4 § AF framgår av handboken att myndigheter som Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Fiskeriverket och Boverket inom sina sektorsområden är ansvariga för att information sprids. Reglerna för dispens beskrivs detaljerat i handboken. I kapitel 3 görs det gällande att för åtgärder som normalt sker inom jord-, skogsbruk, fiske- och rennäring är det inte rimligt att tillämpa ett system med dispensprövning för varje enskild åtgärd som planeras. ”Istället kan lösningen vara att generella hänsynsregler av tvingande karaktär införs i en omfattning och av ett slag som innebär att syftet med artskyddsbestämmelserna ändå tillgodoses.” Vidare angående hänsynsregler för de areella näringarna framgår av handboken att ”...det finns ett behov av att

Skogsstyrelsens hänsynsregler och Jordbruksverkets föreskrifter tydligare kopplas till artskyddsförordningen och anpassas till dess regler, till exempel med tvingande krav och med påföljder.”

I bilaga 19 i handboken ges exempel på aktiviteter som kan beröras av förbuden enligt 4-5 §§ AF. Bland annat nämns röjning, gallring, avverkning, markavvattningsåtgärder, skogsplantering på jordbruksmark och stängseluppsättning.

I bilaga 20 tas artskyddsförordningens tillämpning inom just skogsbruk upp. Eftersom eventuell störning, förstörelse av ägg och bon samt skada och förstörelse av fortplantningsområden och viloplatsen i samband med skogsbruk inte sker med intentionen att jaga bör artskyddsförordningens 4 § tillämpas. I sammanhanget tolkar EU-kommissionen ordet avsiktligt som att det inte behöver vara syftet med åtgärder (till exempel en gallring) att arternas bon eller deras livsmiljö sannolikt förstörs, utan att det räcker att verksamhetsutövaren förstår att åtgärden kan ha den effekten.

I praktiken genomförs alla åtgärder som är förbjudna enligt 4 § artskyddsförordningen i samband med röjningar, gallringar och avverkningar och särskilt när dessa åtgärder sker på våren-försommaren. Även flisning av rishögar under denna period kan innebära att 4 § påverkas, exempelvis genom förluster av fågelbon. Skalbaggsarter som ynglar i den klena veden påverkas också. EU-kommissionen har i sin vägledning om hur fågeldirektivet och habitatdirektivet bör tolkas poängterat att det krävs en speciell tillämpning av bestämmelserna gällande de areella näringarna eftersom de utgör pågående verksamheter. Avslutningsvis sägs i bilaga 20 att ”Mot den bakgrunden ter det sig angeläget att Skogsstyrelsen ser över de hänsynsregler som finns idag då det gäller olika skogsvårdande åtgärder inklusive tidpunkten då åtgärderna genomförs, samt verkar för en bättre efterlevnad av reglerna.”

Rödlistan

ArtDatabanken tar på uppdrag av Naturvårdsverket fram underlag till Sveriges rödlista. Rödlistan fastställs sedan av Naturvårdsverket genom ett beslut. En rödlistad art är en art som enligt internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet.

2010 års rödlista listar 2 127 skogslevande arter. 1 800 av dessa har sin huvudsakliga förekomst i skog. Den främsta anledningen till att dessa rödlistas (75 % av arterna) är att deras livsmiljöer minskar. I gruppen ingår både vanliga och ovanliga arter. Av de resterande tjugofem procenten arter rödlistas 10 % på grund av att de är extremt ovanliga, 10 % på grund av kunskapsbrist och 5 % på grund av att de är nationellt utdöda. Storvuxna, fastsittande rödlistade arter kan vara relativt lätta att upptäcka och känna igen och följa upp, men många rödlistade arters förekomster är inte kända inför utförandet av en åtgärd, och möjligheten att följa upp om en åtgärd utförts enligt lag blir då inte heller möjlig.

Skogsstyrelsens arbete med artskydd

Inledning

Skogsstyrelsen har, enligt miljötillsynsförordningen²⁰, inte ansvar för tillsynen av artskyddsförordningen. Denna tillsyn har länsstyrelserna. Som sektorsmyndighet har dock Skogsstyrelsen ett ansvar att bidra till implementering och efterlevnad av direktiven. Främst kan det ske genom att arbeta fram generella föreskrifter, rådgivning och information. Skogsbruk är ingen verksamhet som, enligt gällande kriterier i direktiven, kan ges dispens från reglerna. Skogsstyrelsen har därför en viktig roll att försöka stödja och informera verksamhetsutövare så att de inte hamnar i en situation där de behöver en dispens för att kunna utföra planerade åtgärder.

Redan i dagsläget arbetar Skogsstyrelsen med artskydd i skogen och har ett antal verktyg till sitt förfogande, vilka presenteras nedan. Kunskapen behöver fortsätta att utvecklas inom hela myndigheten för att dessa redskaps potential till fullo ska kunna anses utnyttjad. De nu beslutade föreskrifterna och den efterföljande implementeringen kommer att bidra på ett bra sätt för att höja denna kunskapsnivå därmed förbättra hänsynen till arter i skogen.

Verktyg för artskyddsarbete

Inom projekt Dialog om miljöhänsyn ska föreskrifterna om växt- och djurarter till 30 § skogsvårdslagen²¹ ses över bland annat med avseende på Art- och habitatdirektivet²², Fågeldirektivet²³ och Artskyddsförordningen²⁴. Denna översyn av artskyddsreglerna påverkar också frågan om prioritering av hänsyn och kan komma att påverka andra avsnitt. Att implementera artskyddsreglerna i föreskrifter och allmänna råd till 30 § skogsvårdslagen ska ses som en av pusselbitarna i Skogsstyrelsens arbete med artskydd. Artskydd kan komma in även i andra sammanhang i vårt arbete, i andra föreskrifter, via samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken²⁵, formellt skydd, Natura 2000, rådgivning, uppdragsverksamhet bland annat. Vad gäller samråd enligt 12:6 MB så finns nu beslutade föreskrifter och allmänna råd.²⁶ Dessa beslutades 17 december 2013 och träder i kraft 1 april 2014.

Syftet med detta avsnitt är att ge en bild av befintliga verktyg som Skogsstyrelsen arbetar med och som på ett eller annat sätt kan/skulle kunna fånga upp artskyddsfrågor och användas i arbetet med artskydd i skogslandskapet.

Utöver det som Skogsstyrelsen arbetar med kan även nämnas skogsbrukets eget arbete med bland annat frivilliga avsättningar, inventeringar och utbildning. Mer att läsa om Skogsindustriernas arbete finns i deras dokument ”Levande skogar –

²⁰ Miljötillsynsförordning 2011:13

²¹ Skogsvårdslagen (1979:429)

²² Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, ändrat genom direktiv 97/62/EG

²³ Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar, senast ändrat genom direktiv 97/49/EG

²⁴ Artskyddsförordningen (2007:845)

²⁵ Miljöbalken (1998:808)

²⁶ Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om anmälningsskyldighet för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken avseende skogsbruksåtgärder.

om Skogsindustriernas arbete för att bevara den biologiska mångfalden” som publicerades 2011. Längre fram i meddelandet finns också redogörelser för Sveaskogs och familjeskogsbrukets arbete med dessa frågor.

Miljöbalken

7 kap. 11 § Biotopskydd

I Skogsstyrelsens allmänna råd (SKSFS 2000:1) till bestämmelserna om biotopskyddsområden finns en beskrivning av de biotop typer som Skogsstyrelsen har förordnande att besluta om biotopskyddsområde för. Biotopen ska vara belägen på mark som omfattas av skogsvårdslagen och stämma överens med någon av biotopbeskrivningarna. De objekt som initieras som biotopskyddsärenden ska vara prioriterade enligt gällande nationell och länsvis strategi för formellt skydd av skog som länsstyrelserna och Skogsstyrelsen tillsammans har utarbetat och fastställt. För varje biotopskyddsområde ska prioriteringsgrund anges enligt strategins principer. Det finns för närvarande 19 olika biotopskyddskategorier. Enligt ovan nämnda paragraf i miljöbalken får biotopskydd beslutas för små mark- eller vattenområden som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda.

7 kap. 27-29 §§ Natura 2000

Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet för skogsbruksåtgärder som kan påverka miljön i Natura 2000-områden och länsstyrelsen för övriga verksamheter och åtgärder i skogsmark och i andra landskapstyper. I vissa fall kan även kommuner och generalläkaren ha ett tillsynsansvar i Natura 2000-områden.

Enligt 16 § områdesskyddsförordningen²⁷ ska myndigheterna prioritera skyddsarbetet för Natura 2000-områdena och vidta åtgärder inom ramen för sina befogenheter och ansvarsområden. Det innebär bland annat att bevaka att gynnsam bevarandestatus bibehålls eller återställs för de naturtyper och arter som legat till grund för att områdena pekats ut. Begreppet skyddsarbetet bör enligt Naturvårdsverkets allmänna råd avse skydd i en vidare bemärkelse än endast i form av områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken.

De utpekade och fastställda områdena har ett skydd genom 7 kap. 28a § miljöbalken som anger att ”Tillstånd krävs för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats [...]”. Det är länsstyrelsen som beslutar i tillståndsfrågan. Regeln gäller åtgärder såväl inom som utanför Natura 2000-områdenas gräns, om de på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Natura 2000-områdena utgör även riksintresse.

Skogsstyrelsens tillsynsarbete baseras på Naturvårdsverkets aktuella kartuppsättning över Natura 2000-områden och länsstyrelsens bevarandeplan för aktuellt område. Utöver dessa två faktamaterial ska vid handläggningen tillräckligt underlag för bedömningen tas fram i varje enskilt fall.

²⁷ Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Skogsstyrelsen ska bevaka att skogsbruksåtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område inte vidtas utan att verksamhetsutövaren söker tillstånd för åtgärden hos länsstyrelsen. Exempel på skogsbruksåtgärder är verksamheter eller åtgärder som omfattas av skogsvårdslagen och som avser avverkning, hyggesbehandling, beståndsanläggning, beståndsvård, uttag av skogsbränsle, skogsbilvägar, skogsgödsling och skogsmarkskalkning. Det är verksamhetsutövaren som avgör huruvida han ska söka tillstånd eller inte.

Skogsstyrelsen ska även bevaka skogsbruksåtgärder *utanför* Natura 2000-området som på ett betydande sätt kan påverka miljön *inom* området. Skogsstyrelsen ska även utöva tillsyn av länsstyrelsens beslut om tillstånd avseende skogsbruksåtgärder. Ansvaret omfattar dock inte åtgärder inom områden, till exempel naturreservat, där skogen redan är skyddad i tillräcklig grad enligt andra bestämmelser i miljöbalken. Tillsynen sker i dessa områden enligt de skyddsbestämmelser som gäller för områdena och av den tillsynsmyndighet som anges i tillsynsförordningen. Skogsstyrelsen ska i varje enskilt fall göra en bedömning av om myndigheten utgör tillsynsmyndighet.

De bevarandeplaner som länsstyrelsen har tagit fram för varje Natura 2000-område utgör en viktig utgångspunkt vid Skogsstyrelsens tillsyn. Skogsstyrelsen har dock ett ansvar för att underlaget för bedömningen är tillräckligt och att en självständig bedömning görs i varje enskilt fall. Även om det i bevarandeplanen finns exempel angivna på vad som kan ha en betydande påverkan på Natura 2000-området ska en bedömning göras i varje enskilt fall huruvida den aktuella åtgärden på ett betydande sätt kan påverka området.

12 kap 6 § samråd²⁸

Anmälan för samråd ska göras avseende verksamhet eller åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön och för vilken inte gäller tillstånds eller anmälningsplikt enligt någon annan bestämmelse i balken.

Samrådsparagrafen i miljöbalken är generellt utformad och gäller alla verksamheter eller åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön. Skogsstyrelsen har, i sina föreskrifter²⁹, pekat ut ett antal skogsbruksåtgärder som vi anser väsentligt kan ändra naturmiljö och därför ska samråd ske. Exempel på sådana åtgärder är avverkning i nyckelbiotoper. Samrådsparagrafen täcker även fall som inte omfattas av 30 § SvL.

Enligt Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen (SKSFS 2011:7) ska en anmälan göras om avverkningen är större än 0,5 ha. En avverkning mindre än 0,5 ha som berör ett känsligt område, t.ex. våtmark eller vattenpassage, behöver därmed inte anmälas enligt skogsvårdslagen. Men en åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, oavsett storlek, måste anmälas enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

²⁸ Föreskrifter och allmänna råd finns nu om vilka åtgärder som ska anmälas och vad en anmälan ska innehålla, se tidigare i texten.

²⁹ SKSFS 2013:3

En annan skillnad är att samrådsbestämmelsen blir tillämplig först vid en viss nivå (väsentligt ändra) på åtgärdens inverkan på naturmiljön, medan hänsynsreglerna enligt 30 § skogsvårdslagen gäller vid all skötsel av skog. Det bör emellertid noteras att var och en alltid är skyldig att följa miljöbalkens regler även om Skogsstyrelsen inte har möjlighet att agera som tillsynsmyndighet enligt balken. En mer påtaglig skillnad är att ett föreläggande eller förbud kan meddelas enligt miljöbalken även om pågående markanvändning avsevärt försvåras. Ett sådant beslut kan medföra rätt till ersättning. Ett beslut med stöd av 30 § skogsvårdslagen kan däremot inte vara så ingripande då Skogsstyrelsen inte har något författningsstöd för sådana beslut.

Naturvårdsavtal

Skogsstyrelsen och markägare tecknar naturvårdsavtal i huvudsak på områden som omfattas av bestämmelser i skogsvårdslagen, undantagsvis kan andra ägoslag (exempelvis jordbruksmark) ingå med högst 25 % av avtalets areal. Ädellövskog och impediment betraktas i detta sammanhang inte som annat ägoslag och kan därför ingå i större omfattning.

De objekt som initieras som naturvårdsavtal ska så långt möjligt prioriteras enligt gällande nationell och länsvis strategi för formellt skydd av skog³⁰ som länsstyrelserna och Skogsstyrelsen tillsammans har utarbetat och fastställt. För varje naturvårdsavtal ska prioriteringsgrund anges enligt strategins principer genom att blankett prioriteringsgrund fylls i.

Fastighetsavtal tecknas på liknande sätt som naturvårdsavtal, men kan tecknas för hela fastigheter, som namnet antyder.

Skogsvårdslagen

13 a § Åtgärder på skogliga impediment

Avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling får inte ske på skogliga impediment som är större än 0,1 ha. Enstaka träd får dock avverka om det inte förändrar naturmiljöns karaktär.

Förbudet mot avverkning gäller dock inte för avverkning vid ändrad markanvändning.

25 § Krav att bevara ädellövskog och undantag därifrån

I ett bestånd som avses i 23 § (ädellövskog) får det inte vidtas åtgärder som leder till att beståndet upphör att vara ädellövskog. Efter annan avverkning än röjning och gallring ska ny ädellövskog anläggas på området.

30 § Hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen

Föreskrifterna om Hänsynskrävande biotoper, Skyddszoner, Träd, trädsamlingar och döda träd, samt Hänsyn till arter är troligen de som i störst utsträckning kan fånga upp artskyddsfrågor inom 30 §.

³⁰ Nationell strategi för formellt skydd av skog, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, 2009

Rådgivning, utbildning och information

Skogsstyrelsen ger råd till skogsägare och andra i skogssektorn i form av utbildning och rådgivning. Rådgivning syftar till att inspirera och ge kunskap till markägare och vara ett bollplank när de ska fatta beslut om åtgärder i skogen. Informationsverksamhet förekommer i många olika former och sammanhang. Utbildningar genomförs både internt och externt på olika teman.

Tillsyn

Skogsstyrelsen kan utforma lagråd (råd för att uppfylla Skogsvårdslagens krav) både om återväxt och om miljöhänsyn. Normalt ska lagråd användas när avvikelser av betydelse från lagens krav har uppmärksammats men också för att förebygga sådana avvikelser. Ett råd om skogsvårdslagens krav klargör Skogsstyrelsens tolkning av skogsvårdslagstiftningens bestämmelser i ett enskilt fall och beskriver de åtgärder som anses vara nödvändiga för att lagens krav ska uppfyllas. Om rådet gäller naturhänsyn vid en avverkning kan det t.ex. anges hur många träd av en viss typ som bör sparas.

Ett råd om skogsvårdslagens krav är inte rättsligt bindande för mottagaren och därför används begreppet att åtgärder ”bör” vidtas, inte ”ska” vidtas.

Anses det behövligt med anledning av hotet mot de värden som kräver skydd kan även förelägganden om anpassningar beslutas eller åtgärder förbjudas.

Rådgivningsverksamhet

Skogsstyrelsen har en rådgivningsverksamhet som är skild från de råd om lagens krav som behandlas ovan. Genom rådgivningen kan vi förmedla kunskap och konkreta råd till skogsbrukets alla aktörer t.ex. om föryngring, klimatanpassning, miljöhänsyn och sociala värden. Rådgivning kan ges både individuellt och i grupp. I samband med rådgivning utfärdas ofta ett rådgivningskvitto som är en sammanställning av det/de konkreta råd som diskuterats. Dessa kvitton är inte kopplade till tillsyn.

För att förbättra den generella hänsynen kan t.ex. en avverkningsanmälan vara en bra ingång för att aktivt nå ut med rådgivning i fält till både skogsägare och de som utför och planerar hänsynen.

Vid ett rådgivningstillfälle om generell hänsyn i fält med en markägare går man igenom beståndet och beskriver för skogsägaren vilka naturmiljövärden, kulturmiljövärden och sociala värden som finns. Vi kan ge förslag på lämplig (rekommenderad) hänsyn enligt den skogspolitiska målnivån och ge exempel på arter eller artgrupper som gynnas av den föreslagna hänsynen. Värdefulla objekt som riskerar att förbises vid avverkningsplaneringen kan snitslas ut vid rådgivningen och man diskuterar vad den föreslagna hänsynen kan innebära i produktionsbortfall. Det är viktigt att vara tydlig med att den föreslagna hänsynen kan ligga över lagens minimikrav (jämför råd om skogsvårdslagens krav).

Ekonomiskt stöd för åtgärder

NOKÅS (Stöd till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder i skogen). Syftet är att berika skogsmiljön genom aktiva åtgärder som bidrar till att bevara, restaurera och återskapa natur- och kulturmiljöer.

LBP Skogens mångfald. Syftet med stödet är att fler naturvärden, kulturmiljövärden och sociala värden i skogen ska bevaras och utvecklas.

Stöd för kompetensutveckling

Syftet med stödet är att genom kompetensutveckling stärka konkurrenskraften på landsbygden och bidra till ett hållbart skogsbruk.

Inventeringar

Nyckelbiotoper

Nyckelbiotopsinventering är en biotopinventering där i första hand skogens strukturer och element används som naturvärdeskriterier, men även förekomsten av signalarter kan vara avgörande vid bedömningen. En nyckelbiotop är ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag har mycket stor betydelse för skogens flora och fauna. Där finns eller kan förväntas finnas rödlistade arter. Undantagna är arter med utpräglat landskapsekologiska krav, till exempel många fåglar och större däggdjur.

Uppföljning Biologisk Mångfald

Skogsstyrelsen har med start 2009 börjat följa upp den biologiska mångfalden i skog med höga naturvärden. Syftet med uppföljningen är att beskriva nuläget och att följa upp vilka förändringar som sker på lång sikt. Bland annat dokumenteras substrat och nyckelelement (strukturer), signalarter och övriga rödlistade arter registreras.

Tidigare inventeringar som genomförts

Sumpskogsinventeringen, skog- och vatteninventeringar.

Uppdrag

Gröna skogsbruksplaner

I en skogsbruksplan ges förslag på vilka åtgärder som bör utföras på en fastighet under de närmaste 10 åren. Här ingår såväl skogsvårdsåtgärder som åtgärder för natur- och kulturmiljövård.

Avverkningsplanering vid föryngringsavverkning

Vid avverkningsplanering samlas övergripande data för det aktuella området in. Bland annat beskrivs beståndets grunduppgifter och den hänsyn som ska tas beskrivs och märks upp.

Naturvärdesinventering i samband med vindkraftsanläggning

En naturvärdesinventering kan visa var höga naturvärden finns. Med hjälp av inventeringen säkerställs att vindkraftverket placeras med minsta möjliga påverkan på naturvärdena, och förslag på åtgärder som minskar påverkan på naturvärdena kan ges.

Åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter

Arter som omfattas av åtgärdsprogram faller för närvarande ofta utanför arbetet med formellt skydd. Dock pågår en del projekt där Skogsstyrelsen har medverkat och medverkar, där åtgärder genomförs för att uppmärksamma och förbättra förutsättningar för sådana arter. Bland annat kan nämnas projekt som omfattar arter som vitryggig hackspett, flodpärlmussla och tjockskalig målarmussla.

Det finns några exempel på ÅGP-arter där formellt skydd inrättats i form av biotopskydd respektive naturvårdsavtal. De arter det handlat om är grangytterlav och finsk gulbuk. Arterna har dock förekommit i skog med höga värden generellt, vilket motiverade det formella skyddet.

Arbete med biosfärområden

Biosfärområden präglas av länken mellan biologisk mångfald och lokala samhällens utvecklingsbehov samt ambitionen att lokala aktörer ska vara delaktiga i beslutsprocesser och konfliktlösning. Områdena ska vara representativa landskapsavsnitt av ekosystem som kan innehålla både land och vatten. Skogsstyrelsen är delaktig i arbetet i flera av Sveriges biosfärområden.

Det kan finnas fler liknande exempel att nämna i sammanhanget om arbete i ett större perspektiv och landskapstänk. Pågående arbetet med Model Forest-områden och tidigare arbete med LEKO-områden är ett par sådana.

Kommentarer

Redan i dagsläget pågår mycket arbete som på ett eller annat sätt relaterar till artskyddet. Huruvida de här ovan uppräknade verktygen och det arbete som utförs är tillräckligt för att det ska kunna anses att artskyddsdirektiven på ett tillbörligt sätt implementerats inom skogssektorn finns i dagsläget inget uttömmande svar på. Inom ramen för projekt Dialog om miljöhänsyn, översynsgruppen har bl.a. det delade tillsynsansvaret identifierats som en utmaning att möta. Dialog pågår just nu med Naturvårdsverket för att gemensamt börja arbeta med frågor om artskydd och de problem som identifierats.

I dagsläget pågår också ett arbete inom miljödepartementet med uppdateringar av artskyddsförordningen.

Enkät till länsstyrelserna om deras arbete med artskydd i skogen

Inledning

Arbetsgruppen skickade, inom ramen för sitt arbete, en enkät till samtliga länsstyrelser i landet. Vi ville med enkäten inhämta erfarenheter av arbete som relaterar till 8 kap miljöbalken om särskilda bestämmelser för skydd för djur- och växtarter på länsstyrelserna och hur länsstyrelserna arbetar. Enkäten bestod av sex frågor. Totalt kom det in svar från 16 stycken länsstyrelser. Nedan finns svaren från utskickad enkät sammanställda. De frågor som skickades ut finns som bilaga 2 i detta meddelande.

Sammanställning av svar

Den bild som ges i de svar som kom in är att de ärenden som hanteras av länsstyrelserna är få och flera poängterar att detta är Skogsstyrelsens område och att det är därför ärendena är så få. De flesta ärenden som kommer in till länsstyrelsen kommer från Skogsstyrelsen och rör slutavverkningar eller avverkningar för skogsbilvägar eller exploatering.

De arter det oftast är frågan om är stora rovfåglar och ugglor men även insekter, lavar och groddjur förekommer. I några fall har det varit frågan om växter som mosippa och stubbdaggkåpa.

Det är vanligt att man villkorar med skyddsåtgärder för att undvika dispensprövning i tillståndsärenden eller förelägger om skyddsåtgärder om det hanteras som samråd. Länsstyrelserna försöker undvika förbud genom att vidta skyddsåtgärder och därmed undvika dispensprövning

När det gäller situationer när LST får frågor av Skogsstyrelsen så har man dialog och informerar om vilka begränsningar av åtgärden som ska/bör vidtas och då blir det inte heller aktuellt med dispensprövning.

De flesta länsstyrelser anser att det endast är en mycket liten del av skyddsarbetet som täcks in via Natura-2000 och ÅGP. Detta eftersom många arter med skyddsbehov inte ingår i ÅGP och inte heller i N-2000. N-2000 är en liten del av skogsmarken och många fridlysta arter finns utanför områden i t.ex. produktionsskogar.

Information och kunskap för att få förståelse och efterlevnad är återkommande i enkätsvaren. Det måste även krävas större ansvar och engagemang från skogsbrukets olika aktörer och att de tar sitt sektorsansvar på allvar.

Flera länsstyrelser pekar också på att skogsvårdslagen inte räcker till och att Skogsstyrelsen måste börja tillämpa Artskyddsförordningen och ta sitt ansvar.

Några konkreta förslag på aktiviteter är direktkoppling i Navet till ArtPortalen 2, kampanj med Naturvårdsverket om artskydd och att utveckla anmälningssblanketterna hos Skogsstyrelsen så att markägaren får ange t.ex. om det finns grodvatten, känner till en särskilt häckande art eller likande. Då kan man också jobbar mer med att ställa krav på t.ex. att undvika avverkning under häckningssäsong o.s.v.

Det förekommer kommentarer kring att det är oklart vilken myndighet som är ansvarig för artskyddsförordningen vid skogliga ärenden och det finns behov av riktlinjer för tillämpning av artskyddet i frågor som rör de areella näringarna. Synpunkter förekommer om att varken LST eller Skogsstyrelsen lever upp till kraven i artskyddsförordningen och man i praktiken måste se mellan fingrarna för att inte helt stoppa skogsbruket (kopplat till 4 § AF). Det uppskattas att denna översyn av 30 § SVL görs och man hoppas på ett förtydligande.

Kommentarer

Det delade tillsynsansvaret kan lätt leda till att artskyddsarbetet i skogen blir splittrat och att tillsynen hamnar mellan stolarna. Svaren från den utskickade

enkäten visar att det finns ett stort behov av att Skogsstyrelsen försöker utöka samarbetet med länsstyrelserna. Kanske kan de länsstyrelser som i dag anser att samarbetet fungerar bra fungera som förebild för ett utvecklat samarbete även inom andra län. Som tillsynsvägledande myndighet för artskyddet har även Naturvårdsverket en viktig roll och Skogsstyrelsen har tagit initiativ till ett samarbete även med dem.

Familjeskogsbrukets hantering av arter och dess miljöer i naturvårdsarbetet

Inledning

De redskap för naturvård som utvecklats under de senaste 20 åren inom familjeskogsbruket har tillkommit i syfte att bevara artmångfalden i det landskap där vi verkar. Den största delen av det skogliga miljöarbetet är inriktat på att ta generell hänsyn till värdefulla substrat och biotoper i samband med skogliga åtgärder samt att göra frivilliga avsättningar av för olika arter och artgrupper särskilt värdefulla miljöer. Till miljöarbetet kan också läggas att skogsägarna bidrar med mark till reservatsavsättningar, biotopskydd eller naturvårdsavtal. För detta finns olika nivåer av ersättning från staten, vilket gör att dessa objekt stundom räknas bort när man tittar på hur mycket naturvårdsmark som skogsägarna bidrar med. Många gånger är det dock de bästa frivilliga avsättningarna som sedan övergår till reservat. Tittar man på en skogsfastighet utifrån arternas horisont är det alltså den sammanlagda bilden av hänsyn, frivilliga avsättningar och formellt skyddade områden som ytterst är måttet på hur mycket naturvård som samlats på fastigheten.

Planering är grunden för arbetet

De fastighetsvisa gröna skogsbruksplanerna är skogsgårdens viktigaste planeringsredskap. Våra gröna planläggare är inte i första hand artinventerare, men tar del av de kunskaper som kan finnas om artförekomster, exempelvis via Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering eller andra källor som underlag för prioriteringar av vilka målkoder som de olika avdelningarna skall få. De arter som påträffas i samband med fältarbetet kan givetvis utgöra ett stöd för målklassningen. Planläggarna genomgår en utbildning där fokus ligger på att göra naturvärdesbedömningar utifrån bestånds-historik, störningsdynamik, trädslagsblandning, struktur, ålder, graden av påverkan m.m. och i det sammanhanget används även artexempel för de olika miljöerna.

Tre hanteringsnivåer

I korthet kan man säga att artmångfalden hanteras efter tre nivåer

Nivå 1 – Generell hänsyn: Tas vid skogliga åtgärder i objekt med låga eller ordinära naturvärden (PG-områden). Upp till 10 % av arealen kan räknas som hänsynsmark beroende på vilka värden som finns. Den nivå av generell hänsyn som krävs enligt skogsvårdslagen brukar ligga på ca: 3 %.

Om naturvärdena överstiger 10 % av arealen, men skogen ändå är lämplig att bruka skall området hamna i K/PF-klass där hänsynen tydliggörs som ett delmål.

Nivå 2 – Speciell hänsyn: Tas vid avverkning i objekt med högre naturvärden där fynd av känsligare arter (bl.a. vissa rödlistade arter) kräver mer omfattande hänsyn (K/PF-områden). Hänsynens omfattning avgörs från fall till fall och vid behov i samråd med berörda myndigheter.

Nivå 3 – Naturvårdsavsättningar: Objekt med höga naturvärden som avsatts för fri utveckling eller riktad naturvårdskötsel (NO- eller NS-områden). Avsättningarna kan vara frivilliga eller betalda från staten (naturresevat, biotopskydd eller naturvårdsavtal). I denna kategori ryms de flesta ”skyddade” objekten

Åtgärder för speciella miljöer - exempel

De fyra skogsägarföreningarna har särskilt riktat in sig på hantering av vattenmiljöer. Just nu genomförs en stor utbildningskampanj över temat skogens vatten. Den sker i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Som grund för de studiecirklar som i första hand är riktade till skogsägaren finns boken Skogens vatten. Den publicerades 2010 som resultat av ett samarbetsprojekt mellan Norra Skogsägarna, Norrskog, Mellanskog och Södra. Författarna till boken kom från Sveaskog, Världsnaturfonden och dåvarande Fiskeriverket. Bokens syfte är att stimulera till bättre vattenhänsyn i brukandet och för att väcka intresse och fascination för skogsvattnen och vad man kan göra finns det gott om artexempel och ekologiska samband såväl i boken som i cirkarna.

Åtgärder för speciella arter - exempel

Den generella hänsynen kan övergå i speciell hänsyn på sådana trakter där särskilda arter eller artgrupper finns utpekade. Det kan exempelvis röra sig om uttorkningskänsliga arter kopplade till källpåverkade miljöer som föranleder förstärkta hänsynsytor, eller långhorningar som kräver solexponerad död ved. I det senare fallet kan fokus komma att ligga på tallågor (speciell hänsyn till raggbock) eller ökad mängd död aspved (för flera arter vedinsekter kopplade till asp). Ett annat exempel på åtgärder för en speciell art är instruktionen Bruka skogen och klara havsörnen som producerades som ett samarbete mellan Södra, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen m.fl. 2006. Skriften har varit till stor hjälp för att proaktivt arbeta med hänsyn till havsörn som en naturlig del av brukande. Representanter för de olika skogsägar-föreningarna kan också vara direkt engagerade i olika samrådsgrupper för åtgärdsprogram för hotade arter och där kunna bidra med inspel som förhoppningsvis kan gynna skyddsarbetet för speciella arter eller artgrupper.

Rödlistade arter i skogscertifieringen, lagstiftningen och praktiken

Huvuddelen av artmångfalden hoppas vi skall fångas upp i exemplen ovan. Vårt synsätt på arthanteringen är att börja i bred skala och sedan smalna av med insatser i speciella fall. Biologisk mångfald handlar om så mycket mer än ”bara” rödlistade arter. Likväl är de rödlistade arterna viktiga och att den hänsyn som utformas för dessa kan göra nytta. Hittills har dock rödlistan varit för grovkornig för att kunna vara ett tillräckligt effektivt redskap i hänsynsarbetet. Just nu pågår därför ett arbete med att tydliggöra vilka arter som bör kunna svara på hänsynsåtgärder, vilka som kräver avsatt skyddsareal samt vilka som av olika skäl sannolikt kommer vara fåtaliga och rödlistade oavsett åtgärd. Skogsägarna deltar

här i ett utvecklingsarbete tillsammans med Artdatabanken för att få nästa version av Rödlistan (kommer 2015) mer operativ.

Det är ett lovande projekt som vi tror kan resultera i flera bra åtgärdsförslag framöver.

Sveaskogs hantering av rödlistade arter

Sveaskogs hantering av rödlistade arter vid naturvärdesbedömning, landskapsekologiskt arbete och i naturvärdesdatabas.

Typ av naturvärde	NV-betyg
Gott om mörkerkrävande arter beroende av hela avdelning - huvudträdsdrag mark etc.	1
Mörkerkrävande arter beroende av hela avdelning - huvudträdsdrag mark etc.	2
Mörkerkrävande arter i avgränsningsbar del av beståndet	3
Riklig förekomst av ljuskrävande rödlistade arter	1
Spridd förekomst av ljuskrävande rödlistade arter	2
Ljuskrävande arter i avgränsningsbara delar eller på enstaka träd	3
Arter klassade med EN eller CR eller DD spridda i beståndet	2

Grundprincipen är att ta hänsyn till rödlistade arter så att de har förutsättningar att finnas kvar i beståndet. Detta kan innebära alltifrån NO/NS klassningar till hänsyn inom PG/PF beroende på artens spridning (i beståndet), krav och hotkategori. I vissa landskapsavsnitt där de rödlistade arternas närvaro mer är att betrakta som en landskapskaraktär kan hänsynsnivån minskas i skogar av trivial karaktär.

Naturvärdesbetyg – styr Målklassning och sammanvägt Naturvärde

Med utgångspunkt från de 16 olika naturvärdesrubrikerna och deras betyg ges ett sammanfattande naturvärde enligt värdelista (se under Värdelista för naturvärde med definitioner och förklaringar nedan).

Ett sammanvägt *Naturvärde* ska alltid och endast anges vid målklass NS och NO.

Naturvärdesbetygen och deras frekvens utgör underlaget till att bestämma målklass och naturvärde enligt nedanstående principer:

Restaureringsskogarna som valts ut via hänsynsprioriteringen har dock alltid NO/NS mål även om de inte har höga naturvärden idag.

Naturvärdesbetyg 1 och 2 förekommer

Flera förekomster av betyget 1 i objektet innebär att skogen skall klassas som nyckelbiotop eller naturvärdeslokal och därmed ha målklass NO eller NS.

När betyget 1 sätts för **en** naturvärdesrubrik tillsammans med en eller flera 2:or, och värdena samtidigt finns spridda i hela beståndet så bör detta normalt föranleda ett NO eller NS mål. Skogen är då oftast en nyckelbiotop eller naturvärdeslokal.

Om naturvärdena endast förekommer punktvis i objektet och kan inrymmas i generell eller förstärkt naturhänsyn så kan målklassen PF fortfarande vara aktuella – i sällsynta fall PG.

När det gäller att avgöra gränsen mellan nyckelbiotoper och naturvärdeslokaler så beskrivs detta av Skogsstyrelsen på följande vis:

När det gäller att avgöra gränsen mellan nyckelbiotoper och naturvärdeslokaler så är det alltid en helhetsbedömning av biotopens samlade naturvärde som avgör om ett område klassas som nyckelbiotop eller inte. Fältbedömningen grundas på strukturer, arter, skogshistorik/störning och fysiska faktorer.

För Sveaskogs del innebär detta bland annat att skogar med extra starka 1:or (för en naturvärdesrubrik) klassas som nyckelbiotoper. Även flera 1:or tillsammans, för vitt skilda naturvärdesrubriker, kan också innebära att skogen klassas som nyckelbiotop.

Det finns många olika kombinationer av naturvärden som kan leda till en nyckelbiotopklassning. Skogar med nedanstående kvalitéer bör dock alltid klassas som nyckelbiotoper på Sveaskogs marker:

Naturvärdesträd

- Skogar med 30 eller fler naturvärdesträd per hektar som samtidigt har en 1:a i betyg för naturvärdesträd
- Skogar med en 1:a i NV-betyg för naturvärdesträd som samtidigt har en 1:a för naturvärdesträdskvalité.

Död ved

- Skogar med fler än 30 lågor eller 30 torrakor per hektar som samtidigt har en 1:a i betyg för död ved.
- Skogar med en 1:a i NV-betyg för död ved som samtidigt har en 1:a på lågakvalité.

NV-betyg 1

- Skogar med NV-betyg 1 för tre eller fler naturvärdesrubriker.

Rödlistade arter

- Skogar med NV-betyg 1 för naturvärdesträd eller död ved och som samtidigt har betyg 1 för arter.

Hantering av rödlistade arter i landskapsekologiskt arbete

Närvaron av rödlistade arter i bestånd eller på landskapsnivå har varit en viktig delfaktor och många gånger helst styrande faktor för att välja ut

- Ekoparker
- Målbilder för ekoparker
- Produktionsskogar med förstärkt naturhänsyn
- Urval av restaureringsskogar – främst nya lövskogar
- Urval av områden för samarbeten med WWF och SNF
- Åtgärdsprogram där Sveaskog har ett särskilt ansvar

Sveaskog har utvecklat en egen naturvärdesdatabas

Sveaskog registrerar sina artfynd i egen naturvärdesdatabas och skickar även in fynden till artportalen.

Föreskrifterna

Inledning

Föreskrifterna till 30 § skogsvårdslagen ska läsas som en helhet. Det vill säga samtliga föreskrifter som finns under de olika avsnitten ska följas. Det är endast i händelse av att det finns så mycket hänsyn som ska lämnas enligt föreskrifterna att det kan anses avsevärt försvåra den pågående markanvändningen, d.v.s. intrånget, som det kan bli aktuellt med en prioritering mellan de i föreskriften upptagna värdena. För att poängtera detta har föreskrifterna om prioritering av hänsyn flyttats näst sist i föreskrifterna, direkt före avsnittet om återställande efter skada.

För avsnittet om Hänsyn till arter, tidigare benämnt Växt- och djurarter, innebär denna helhet att avsnittet ska fånga upp det som inte fångas upp på andra ställen i föreskrifterna. I föreskrifterna finns avsnitt om t.ex. hänsynskrävande biotoper, om lämnande av träd, trädsamlingar och döda träd. Dessa föreskrifter tar sikte på värden som även de har stor betydelse för skyddet av arter i skogen. Avsnittet om Hänsyn till arter ska därmed fånga upp livsmiljöer och substrat som är viktiga för arter som kräver skydd och som inte kan anses fångas upp under andra avsnitt.

Avsnittet om prioritering av hänsyn lyfter de värden som måste beaktas för att Sverige ska efterleva relevanta EU-direktiv, i detta fall vattendirektivet, fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet. Enligt framtagen statistik kommer en prioritering att bli aktuell i ca 20-25 % av avverkningarna, d.v.s. i många fall kommer det att vara möjligt att lämna all hänsyn som finns upptagen i föreskrifterna utan att det kan bli aktuellt med en prioritering mellan de värden som ska sparas enligt föreskrifterna.

Skogsstyrelsen som tillsynsmyndighet får enligt 35 § SvL meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen eller föreskrifterna ska efterlevas. Det innebär att Skogsstyrelsen kan fatta beslut om vilken hänsyn som ska lämnas om man som tillsynsmyndighet anser att de värden en markägare/verksamhetsutövare avser att ta hänsyn till inte är de som kan anses viktigast i ett specifikt fall. Ett beslut eller föreläggande kan dock inte innebära att krav ställs som överskrider den så kallade intrångströskeln.

Kontrollstationen 30 §

När beslut om föreskrifter och allmänna råd togs i oktober 2011 bestämdes att i samband med del två av översynen skulle en kontrollstation genomföras. Kontrollstationen skulle gå igenom de förslag som då beslutades samt de förslag som eventuellt skulle komma att lämnas i samband med avslut av del 2 av projektet. Denna kontrollstation har nu genomförts och arbetet har gått till enligt följande. Samtliga grupper inom dialog för miljöhänsyn har fått i uppgift att samla in synpunkter och förslag på ändringar och förtydliganden av de föreskrifter som gällde fram till den 1 mars 2014. Samma uppmaning har även skickats ut till Skogsstyrelsens distrikt genom de specialister som är kontaktpersoner samt genom de Forum som finns. Information om kontrollstationen samt uppmaning om att komma in med synpunkter har även lämnats i samband med de seminarier som hållits inom ramen för Dialog om miljöhänsyn.

Inom ramen för kontrollstationen kom även några förslag in i samband med remissen som beaktats. Dessa förslag har diskuterades inom översynsgruppen och accepterats av denna innan förslagen presenterades vid beslutande föredragningar.

En sammanställning över inkomna synpunkter med kommentarer finns i bilaga 4 till detta meddelande.

Föreskrifter

Hänsyn till arter (Växt- och djurarter)

Bakgrund

Det projekt som startade under 2010 gjorde bedömningen att artskyddet, och därmed avsnittet som kallades växt- och djurarter, var ett område som krävde en längre process än vad det fanns tid för inom ramen för det projektet. Därför startade ett nytt projekt under hösten 2011 där arbetet med artskyddet fortsatte. Resultaten av detta arbete presenteras i detta meddelande.

Uppdraget enligt projektdirektivet till del 1 av översyn av föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL var att utreda om det finns behov av att bättre anpassa föreskrift och allmänna råd om växt- och djurarter i 30 § skogsvårdslagen till bestämmelserna i 8 kap. miljöbalken (1998:808) om särskilda bestämmelser för växt- och djurarter och till artskyddsförordningen (2007:845).

Föreskrifter och allmänna råd

Föreskrifter

19 § Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska förhindras eller begränsas i livsmiljöer och på substrat där det förekommer prioriterade fågelarter, vilka framgår av bilaga 4³¹, samt arter markerade med N eller n i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade.

I artskyddsförordningen finns regler om artskydd.

Allmänna råd

Med skador bör här även avses avsiktligt dödande, störande, förstörande av ägg eller skadande eller förstörande av djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

Arter som omfattas av artskyddsförordningen eller som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade förekommer ofta i hänsynskrävande biotoper, men också på lokaler som inte påtagligt avviker från omgivande skog, som exempelvis i ädellövskogar, låg- och hörgörbarrskogar, kalkmarksskogar och sandbarrskogar.

³¹ Här avses bilaga 4 i föreskrifterna.

Information om vilka arter som kan vara akut hotade, starkt hotade, sårbara och nära hotade kan fås bl.a. från gällande rödlista³².

För däggdjur och fåglar infaller fortplantningstiden normalt under perioden den 1 mars–31 juli. För havsörn och kungsörn börjar den känsliga perioden redan omkring den 1 januari. I Västerbottens och Norrbottens län bör havsörn och kungsörn skyddas från störningar mellan den 1 februari och den 31 augusti. Bivråk bör anses störningskänslig till den 31 augusti i hela landet.

Överväganden och ställningstaganden

I föreskrifterna och allmänna råden till 30 § skogsvårdslagen har tidigare hänvisats till den av Naturvårdsverket beslutade rödlistan. Denna har inte haft annan legal status än vad Skogsstyrelsen därmed givit den. Skogsstyrelsen har också fått kritik för att inte som sektorsmyndighet ha beaktat artskyddsförordningen.

För att på ett bättre sätt leva upp till de krav som ställs och ta det ansvar som faller på Skogsstyrelsen som sektorsmyndighet har diskussioner förts bl.a. med Naturvårdsverket. Ett utredningsuppdrag gavs till Artdatabanken för att få hjälp och stöd avseende hur avsnittet om Hänsyn till arter bäst skulle utformas. Avsnittet om Hänsyn till arter är tänkt att fånga upp de livsmiljöer, substrat och arter som inte fångas upp på andra ställen i föreskrifterna, t.ex. inom ramen för de hänsynskrävande biotoperna.

Från Artdatabankens utredning³³ har en avstämning skett gentemot de biotoper som finns exemplifierade under avsnittet om hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar samt mot övriga avsnitt i föreskrifterna. Vissa kompletteringar har gjorts för att fånga upp livsmiljöer och substrat där det fanns tveksamheter tidigare om de fångades upp eller inte.

Det är enligt artskyddsförordningen förbjudet att vidta åtgärder som kan skada vissa arter. Det finns i författningen en viss möjlighet till dispens, men inga av de angivna skäl som kan ligga till grund för dispens är i normalfallet möjliga att åberopa för skogsbruket. Det kan vara svårt att veta om en art förekommer på ett ställe, varför livsmiljöer och substrat har lyfts upp i dessa föreskrifter, dock bör poängteras att om en hotad art, se alla kategorier i föreskrifterna, förekommer ska hänsynen utformas som bäst gynnar aktuell art.

Skogsstyrelsen är medveten om att alla arter som kan kräva skydd inte finns med i artskyddsförordningen men hoppas på en uppdatering av denna så snart som möjligt. Anledningen till detta är att Naturvårdsverket som ansvarig myndighet för artskyddet lämnade in en begäran till Miljödepartementet för ca 3 år sedan med krav om en uppdatering men en sådan har ännu inte genomförts. Denna uppdatering kommer dock inte att påverka de listor som Skogsstyrelsen hänvisar till i sin prioritering av hänsyn.

Ytterligare som behöver göras för att bättre leva upp till nämnda krav är att det behövs säkerställd information avseende arters förekomst. Denna information

³² Rödlistan arbetas fram av Artdatabanken, ca vart femte år, men beslutas av Naturvårdsverket.

³³ Utredningsuppdraget återfinns i bilaga 1 till detta meddelande.

behövs för såväl myndigheter som för verksamhetsutövare i skogen om artskyddet ska kunna fungera på ett tillfredsställande sätt.

En begränsning som är viktig att komma ihåg är att Skogsstyrelsen inte får meddela föreskrifter som är så inskränkande att den pågående markanvändningen avsevärt försvåras, intrångsbegränsningen. Det är med anledning av detta som det i föreskrifterna står att skador ska förhindras eller begränsas. Att generellt föreskriva förbud att vidta vissa åtgärder eller att vidta dem under vissa perioder skulle kunna komma att överskrida de krav Skogsstyrelsen får ställa. Är det så att krav måste ställas utöver intrångströskeln kan detta göras med stöd av bl.a. miljöbalkens regler om samråd.

Konsekvenser

Tanken med föreslagna ändringar är att Skogsstyrelsen bättre ska bidra till implementeringen och efterlevnaden av relevanta direktiv, i detta fall fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet.

Förhoppningen är att det ska bli tydligare hur kraven i föreskrifterna kan efterlevas samt belysa det faktum att artskyddsreglerna också gäller i skogen.

Prioritering av hänsyn

Bakgrund

Prioritering av hänsyn var det andra avsnittet som lyftes ur del 1 av översynsarbetet. Detta bl.a. med anledning av att avsnittet om Växt- och djurarter, som nu föreslås kallas Hänsyn till arter, påverkar hur avsnittet om prioritering ska se ut. Som nämnts ovan har avsnittet om prioritering flyttats längre bak i föreskrifterna för att poängtera att en prioritering endast får ske om värdena på en behandlingsenhet överstiger den så kallade intrångströskeln.

Nedan finns de tankar om prioritering som presenterades i samband med ett seminarium i september 2012 inom ramen för projektet Dialog om miljöhänsyn, som översynen varit ett delprojekt inom.

Tankar om prioriteringsmodell

Bakgrund

Vid skötsel av skog ska hänsyn tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intresse. Den hänsyn som ska tas framgår av föreskrifter till 30 § skogsvårdslagen.

Detta innebär att hänsyn ska tas till allt det som finns uppräknat i dessa föreskrifter, vilka förtydligas i de allmänna råden. Detta gäller naturligtvis om uppräknade värden finns inom den aktuella behandlingsenheten.

Om mängden befintliga värden inom behandlingsenheten överstiger intrångsbegränsningen kan inte Skogsstyrelsen kräva att den överstigande mängden sparas.

Modell

Som nämnts ovan får prioritering av hänsyn som ska lämnas endast ske om befintliga värden inom en behandlingsenhet överstiger vad samhället kan kräva av en markägare, intrångsbegränsning.

I en prioriteringssituation ska i första hand hänsyn tas till det absolut mest värdefulla. Det kan t ex vara hänsyn som krävs för att leva upp till de krav som kan ställas, vid skogsbruksåtgärder, inom ramen för vattendirektivet, fågel- samt art- och habitatdirektiven. Att ta hänsyn till dessa värden är tvingande, d.v.s. de kan aldrig prioriteras bort (inom ramen för intrånget). Det är detta som kallas grupp 1 i modellen nedan.

Naturvärdena är lyfta till grupp 1 då de kan motsvaras av de kulturmiljövärden som är allra mest värdefulla och därför regleras inom kulturminneslagen. De kan också motsvaras av det skydd som finns mot att skada eller försvåra framkomligheten på allmänt nyttjade stigar och leder samt det intrång allemansrätten innebär.

Grupp 2 är värden som finns uppräknade i föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL. Inom denna grupp är det markägaren som får välja vad denne anser sig vara tvungen att välja bort, om det totala värdet av befintliga värden överstiger intrånget.

Det är viktigt att betona att befintliga värden är det som ska bevaras och befintliga värden kan inte bytas ut mot nyskapande av värden.

Påpekas bör också att i många fall är inte kraven inom ramen för 30 § SvL tillräckliga för att bevara den biologiska mångfalden utan ett flertal andra instrument behövs t ex formellt skydd.

Struktur

För att tydliggöra att prioritering av hänsyn endast kan bli aktuell om befintliga värden överstiger vad samhället kan kräva av en markägare, d.v.s. intrångsbegränsningen, har detta avsnitt flyttats bakåt i föreskriftsstrukturen.

Hänsyn enligt 30 § SvL

Värden som faller inom ramen för annan reglering, i SvL eller annan lagstiftning, ska ibland inte räknas in i intrånget. Exempel på sådana värden är impediment och många lämningar som regleras av kulturmiljölagen. Dessutom faller åtgärder som vidtas för att förhindra en skada normalt utanför det som bör räknas in i intrånget.

Skogsstyrelsen har rätt att meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att reglerna ska efterlevas, detta gäller även i en prioriteringssituation.

Förhindrande av skada	KML	Impediment		Befintliga värden enligt 30 § SvL med föreskrifter och allmänna råd	Grupp 1
					Grupp 2

Nyskapande

Grupp 1. De absolut viktigaste värdena inom en behandlingsenhet, vilka aldrig får väljas bort inom ramen för intrångsbegränsningen.

Grupp 2. Övriga värden som finns uppräknade i föreskrifter till 30 § SvL, med förtydliganden i de allmänna råden. Bland dessa värden får markägaren välja bort det som överskrider intrångsbegränsningen.

Föreskrifter och allmänna råd

Föreskrifter

33 a § En prioritering får endast göras om det inte är möjligt att inom intrångsbegränsningen ta all den hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen som krävs under 7 kap dessa föreskrifter.

Vid förekomst av prioriterade fågelarter enligt bilaga 4 eller arter som är markerade med N eller n på bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) ska hänsynen anpassas till arternas särskilda behov.

För att bevara livsmiljöer, vilda djur, växter³⁴ samt vilda fåglar³⁵ och för att bibehålla eller förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag³⁶ ska följande prioriteras.

- hänsynskrävande biotoper
- gamla och/eller grova träd, äldre döda träd, samt äldre lövträd i barrdominerade bestånd
- skyddszoner mot sjöar och vattendrag.

Allmänna råd

Inga allmänna råd föreslås.

Överväganden och ställningstaganden

Tankarna bakom föreliggande modell är att förtydliga prioriteringen. Detta innebär att det ska framgå att en prioritering endast får ske om värdena på en behandlingsenhet överstiger det Skogsstyrelsen kan ställa krav på, d.v.s. inom intrånget. Poängteras bör dock att i många fall förväntas en markägare lämna mer hänsyn än vad som kan krävas genom föreskrifterna, en del av det så kallade

³⁴ Miljöbalken (1998:808) och skogsvårdslagen (1979:429)

³⁵ Artskyddsförordningen (2007:845)

³⁶ Miljöbalken (1998:808) och förordning (2004:660) och förvaltning av vattenkvaliteten på vattenmiljön

sektorsansvaret. Detta är också vad en markägare som är certifierad hos PEFC eller FSC förväntas göra för att uppfylla de där gällande kraven.

Det som i föreliggande modell ska prioriteras är de värden som Sverige, bl.a. genom sitt medlemskap i EU, har förbundit sig att skydda. I dessa föreskrifter är det de krav som ställs med anledning av vattendirektivet, fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet.

Skrivningen ska tolkas som så att om en prioriterad fågelart eller en art som är markerad med N eller n i bilaga 1 till artskyddsförordningen finns på aktuell behandlingsenhet ska hänsynen anpassas till dessa arter. Finns inga arter identifierade ska hänsynskrävande biotoper, gamla och/eller grova träd, äldre döda träd och äldre lövträd i barrdominerade bestånd samt skyddszoner mot sjöar och vattendrag prioriteras. Anledningen till att just dessa då ska prioriteras är för att de flesta av de krav som finns i ovan nämnda direktiv då kan uppfyllas.

En lista över de prioriterade fågelarterna har tagits fram i samarbete med Artdatabanken och som Naturvårdsverket har haft möjlighet att lämna synpunkter på. Denna lista utgör en bilaga till föreskrifterna och allmänna råden till 30 § SvL.

Konsekvenser

Tanken med föreslagna ändringar är att de värden som ska prioriteras ska vara tydligare angivna och därmed ska det vara lättare att göra rätt i skogen.

Återställande efter skada

Bakgrund

Redan i samband med del ett av översynen av föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL väcktes frågan om när reglering om återställande efter skada kom in i föreskrifterna och varför, samt hur tanken var med att även återställandet efter skada skulle ske inom ramen för intrångsbegränsningen.

Denna fråga har utretts inom ramen för den här aktuella översynen och en redogörelse finns i ett av de inledande kapitlen i detta meddelande.

Föreskrifter och allmänna råd

Föreskrifter

34 § Om föreskrifterna inte har följts och detta medför skada ska följande åtgärder vidtas.

1. Kulturmiljöer och kulturlämningar ska om möjligt återställas om körskador och spår efter markberedning uppstått. Kulturmiljöer och kulturlämningar ska rensas från täckande röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester, *så att lämningarna är väl synliga vid kommande åtgärder.*

[...]

3. Vattendrag och diken ska rensas från röjnings-, hyggesrensings- och avverkningsrester och deras naturliga lopp återställas efter körskada om återställandet inte innebär ökad negativ påverkan på vattenkvaliteten. Diken ska rensas från virke som lagts i för överfart och felaktigt avslutade diken som orsakar skadlig slamtransport ska åtgärdas.

[...]

5. Allvarliga körskador ska återställas om återställandet inte innebär en ökad negativ påverkan på vattenkvaliteten. Detsamma ska gälla andra skador på mark och vatten som innebär skadligt läckage av slam, näring eller tungmetaller till sjöar, vattendrag eller diken, till följd av skötsel av skog.

Allmänna råd

Inga allmänna råd föreslås.

Överväganden och ställningstaganden

Det har upplevts otydligt vad som avses med täckande och förslaget om att lägga till, *så att lämningarna är väl synliga vid kommande åtgärder*, framfördes som en lösning. Detta bedömde vi som ett bra förslag och kompletteringen skrivs in.

Kompletteringen av den tredje punkten har föreslagits särskilt med tanke på kraven på god vattenkvalitet inom vattenförvaltningen. Slamtransport kan bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten påverkas negativt. Slammet i sig kan påverka livet i vattnet negativt då det t.ex. täcker lekbottnar för fisk och bestånd av flodpärlmusslor. Grumling kan medföra ändrade ljusförhållanden vilket påverkar livsmiljön för vattenlevande organismer. Dessutom kan tungmetaller och näringsämnen som fosfor följa med ut i sjöar och vattendrag.

Tillägget av punkt fem relaterar till stor del till de skäl som finns för kompletteringen under punkt tre. Enligt föreskrifter under terrängkörning och markberedning stadgas att allvarliga körskador ska förhindras. Det har inom Skogsstyrelsen och även i diskussioner med representanter från andra myndigheter, intresseorganisationer och skogsbruket ansetts rimligt att kunna kräva återställande om sådan skada ändå uppstått.

Konsekvenser

Den första ändringen är endast för att förtydliga vad som redan gäller enligt föreskrifterna. Kompletteringen under punkt tre kan komma att innebära att en markägare/verksamhetsutövare kan behöva vidta åtgärder för att återställa efter ett felaktigt avslutat dike för att säkerställa att vattenkvaliteten inte påverkas negativt. Den nya punkten fem ger Skogsstyrelsen möjlighet att även ställa krav på återställande efter allvarliga körskador som inte direkt skett i eller i anslutning till vattendrag och sjöar men som på grund av markens beskaffenhet kommer att medföra slamtransport ut i vattendrag och därmed få en negativ påverkan på vattenkvaliteten. De kompletterande kraven kan endast ställas på åtgärder genomförda efter att föreskrifterna trätt i kraft.

Utestående frågeställningar

Bakgrund

Inom ramen för detta projekt har huvudsyftet varit att fortsätta den uppdatering, komplettering och förtydligande av föreskrifter och allmänna råd till 30 § skogsvårdslagen, som påbörjades sommaren 2010. Det har därmed inte varit frågan om en total översyn av samtliga skrivningar av föreskrifterna och de allmänna råden. Främst har arbetet denna gång varit inriktat på avsnitten om Växt- och djurarter, numera Hänsyn till arter, samt Prioritering av hänsyn.

Vi har under arbetets gång även identifierat problemområden som skulle behöva undersökas och eventuellt utredas mer men där frågan inte ligger hos Skogsstyrelsen främst.

Utestående frågeställningar

Tillsynen av artskyddet i skogen är delad mellan Skogsstyrelsen och länsstyrelsen. Detta innebär en risk att frågor hamnar mellan stolarna och skyddet för arter i skogen blir lidande. Det vore önskvärt att det togs ett samlat grepp om denna frågeställning.

Artskyddet regleras främst genom miljöbalken och artskyddsförordningen. Artskyddsförordningen är dock inte uppdaterad på ett antal år vilket innebär att arter som i dagsläget har ett behov av skydd, för att de är hotade eller riskerar att bli, inte har något legalt skydd. Det vore bra om det fanns ett system för uppdatering av artskyddsförordningens bilagor så att dessa kunde fungera som ett gott stöd för artskyddet i bl.a. skogen.

Ett bra hjälpmedel vore också ett system som på ett tillförlitligt sätt kunde ge information om artförekomster med angivelse av var de finns. På så sätt skulle en markägare/verksamhetsutövare på ett bättre sätt kunna leva upp till ställda krav.

Kommentarer

Dessa frågeställningar kommer att hanteras vidare i samarbete med Naturvårdsverket, Havs- och Vattenmyndigheten och länsstyrelserna. Naturvårdsverket har i sitt remissvar också lyft dessa frågeställningar och ställer sig positiv till att arbeta vidare med dessa tillsammans med bl.a. Skogsstyrelsen. Detta arbete är också påbörjat.

Vad gäller uppdateringen av artskyddsförordningen så är detta inget som kommer att påverka de formuleringar som finns i nu beslutade föreskrifter och allmänna råd. Ur artskyddsperspektiv är det dock viktigt att artskyddet är dynamiskt och anpassat efter arternas behov av skydd.

Vad gäller hjälpmedel så är denna fråga inlyft till projektet En dörr in. Förhoppningsvis kan det inom ramen för det projektet skapas förutsättningar för att på ett lättare och mer tillförlitligt sätt få information om artförekomster som hänsyn behöver tas till.

Externa synpunkter

I bilaga 1 presenteras remissvaren i korthet, inklusive Skogsstyrelsens kommentarer.

Alla synpunkter är inte redovisade under alla remissinstanser då sammanställningen i så fall skulle bli allt för omfattande. De synpunkter som återkommer på flera ställen har kommenterats under någon av de remissinstanser som har lämnat dessa.

För den som vill läsa hela remissvaren finns dessa att läsa på Skogsstyrelsens hemsida under projekt Dialog om miljöhänsyn.

Litteratur/källförteckning

Författningar

Artskyddsförordningen (2007:845)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

Kulturmiljölagen (1988:950)

Miljöbalken (1998:808)

Miljötillsynsförordning (2011:13)

Regeringsformen (1974:152)

Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar.

Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

Skogsvårdsförordningen (1993:1096).

Skogsvårdslagen (1979:429)

Offentligt tryck

Bostadsutskottets betänkande 1986/87:1, Ny plan- och bygglag m.m.

Bostadsutskottets betänkande 1986/87:4, Följdlagstiftning till den nya plan- och bygglagen, lagen om exploateringssamverkan samt lagen om hushållning med naturresurser m.m.

Jordbruksdepartementet 1979. Lagrådsremiss med förslag till skogsvårdslag.

Regeringens proposition 1992/93:226 En ny skogspolitik.

Regeringens proposition 1997/98:158 Uppföljning av skogspolitiken.

Regeringens proposition 2007/08:108 En skogspolitik i takt med tiden.

Övrigt

Artdatabanken, 2007. Arter och naturtyper i habitatdirektivet – tillståndet i Sverige 2007.

Artdatabanken, 2013. Betydelsen av skoglig miljöhänsyn för ett urval rödlistade arter samt skogslevande arter som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv respektive fågeldirektivet.

Miljömålsportalen <http://www.miljomal.nu/>

Nationell strategi för formellt skydd av skog, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, 2009.

Naturskydd och naturhänsyn i skogen. Skogsstyrelsens meddelande 1-1997

Naturvårdsverket, 2009. Handbok för artskyddsförordningen del 1. Handbok 2009:2. Fridlysning och dispenser.

PEFC, Svenskt tekniskt dokument II, 1 april 2006-28 februari 2011. PEFC
(www.pefc.se)

Skogsstyrelsen 2010. Vattenförvaltningen i skogen. Skogsstyrelsens Meddelande nr. 1:2010.

Skogsstyrelsen, 2007. Fördjupad utvärdering av levande skogar. Skogsstyrelsens Meddelande 4:2007.

Skogsstyrelsen, 2009. PM 2009-10-22, Artskyddsförordningen.

Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitiken. Skogsstyrelsens meddelande 1-1998.

Remissammanställning – Förslag på föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL

Samtliga remissyttranden finns i sin helhet på Skogsstyrelsens hemsida under projekt Dialog om miljöhänsyn, översyn 30 §.

Antal inkomna	43
Inga synpunkter	4
Avstår	1

AR = allmänna råd
FSKR = föreskrifter
ArtFo = artskyddsförordningen
SvL = skogsvårdslagen
MB = Miljöbalken
VU = verksamhetsutövare
MÄ = markägare

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Hushållningssällskapet</p> <p>Omformuleringen av AR till skyddszoner kommenterades som positiv dock bör aktning tas till om Skogsstyrelsen bedömer annorlunda eller om det bara är en anpassning till nuvarande praxis.</p> <p>Nytt grepp att införa art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet, konsekvenser är svåra att överblicka. Ställer sig frågande om inte detta kommer att öka kostnaderna för ökad planering och dokumentation.</p> <p>Viktigt att Skogsstyrelsens personal är kunniga och fortsätter fortbilda sig.</p>	<p>Ingen förändring av innebörden, bara en harmonisering av övriga AR under rubriken.</p> <p>Tidigare stod det rödlistade arter, nu hänvisas till ArtFo, vilket är mer korrekt juridiskt. Redan nu gäller dessa direktiv samt förordning parallellt med SvL.</p> <p>Skogsstyrelsen instämmer i att utbildning, kompetensutveckling och information är väldigt viktiga delar.</p>
<p>SJV</p> <p>Inga synpunkter.</p>	

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Naturvårdsverket</p> <p>Förslaget ett steg i rätt riktning, men kommer dock bara att i mindre grad bidra till måluppfyllelsen för miljö kvalitetsmålet ”Levande skogar” därför att kraven på hänsyn varken är tillräckligt tydliga eller tvingande.</p> <p>Tillsynen med tillämpning av artskyddet för skogliga åtgärder bör ligga på Skogsstyrelsen. Myndigheterna bör gemensamt arbeta vidare med detta.</p> <p>Bestämmelser om naturvårdshänsyn måste vara direktsanktionerade vilket inte är fallet i dag. NV bidrar gärna till att ett sådant förslag tas fram.</p> <p>Nuvarande förslag bedöms som ett steg på vägen men förslaget begränsas starkt av intrångsbestämmelsen. EU-domstolens praxis gällande artskydd och skogsbruk visar att regelverket måste genomföras utan inskränkningar. Detta innebär att den begränsning av genomförandet som ersättningsrätten innebär måste ses över.</p> <p>NV anser att det är möjligt att i högre grad integrera hänsyn till rekreation och friluftsliv i reglerna för hänsyn i skogen</p>	<p>Bra synpunkter. Flera av dem skulle dock kräva förändring i lag eller förordning vilket inte är Skogsstyrelsens sak.</p> <p>Fortsatt gemensamt arbete tas upp vilket Skogsstyrelsen lyft så där är vi helt överens. Samt en samordning av tillsynsansvaret.</p> <p>Frågan om sanktioner kan inte Skogsstyrelsen reglera utan det ligger på Riksdag och regering att hantera.</p> <p>Även frågan om förändringar i intrångsersättningen och dess tillämpning inom skogsbruket ligger till stor del utanför Skogsstyrelsens område att direkt påverka.</p> <p>Skogsstyrelsen har inget bemyndigande att föreskriva om sociala värden i större utsträckning än vad som finns i nu gällande föreskrifter, detta har även bekräftats av Landsbygdsdepartementet.</p>
<p>SKL</p> <p>Välkomnar översynen, viktigt att Skogsstyrelsens arbete upplevs som tidsenligt och relevant. Man har inga invändningar mot förslagen.</p>	

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>De sociala värdena är viktiga och det är viktigt att en översyn av dessa är viktiga. Skydds zoner vid bebyggelse bör klargöras. De ställer sig positiva till om områden och strukturer för friluftsliv, rekreation och människors närmiljö uppmärksammas ytterligare. Vid framtida förändringar bör samråda med SKL och enskilda kommuner.</p>	<p>Flera av dessa frågor kommer att behandlas inom ramen för det regeringsuppdrag Skogsstyrelsen nu har om sociala värden. Detta ska, enligt uppdraget, redovisas vid årsskiftet. Se även kommentar under Naturvårdsverket.</p>
<p>Riksantikvarieämbetet</p> <p>Har inga synpunkter på remitterat förslag.</p>	
<p>Stora Enso</p> <p>Är kritisk till att nära hotade arter finns med i förslaget till 19 §. De är också skeptiska till att samtliga arter på artskyddsförordningens bilaga 1 omfattas av föreskrifterna, endast N och n arter borde omfattas, då det är dessa som kräver noggrant skydd enligt direktiv. Arter med restriktioner avseende jakt eller handel är inte relevanta i en föreskrift till SvL.</p> <p>De är även kritiska till att man förutsätts ha kännedom om den faktiska förekomsten av enskilda arter.</p> <p>Anser att andra stycket med informationen om att dispens kan krävas är mycket problematiskt.</p>	<p>N och n arterna, samt prioriterade fågelarter är de som ska prioriteras i första hand. I övrigt påpekas att artskyddsförordningen gäller i skogen och parallellt med SvL.</p> <p>Se ovan. Sverige kan inte blunda för att ta hänsyn till arter som finns inom ett område. Det är med anledning av detta vi lyft frågan om en koppling till Artportalen i projektet En dörr in.</p> <p>Information om dispens är borttagen. MÄ/VU hänvisas till ArtFo för information.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Överlag positiva till den ökade tydligheten i prioriteringstexten. De anser dock att det rent principiellt bör kunna vara möjligt att prioritera även sociala värden respektive kulturmiljövärden.</p> <p>Är positiva till förslagen under skyddszoner och ställer sig bakom återställande efter skada.</p>	<p>Prioriteringen lyfter i första hand de värden som hänsyn behöver tas till utifrån EU-direktiv. Övrig hänsyn är det upp till markägaren att beakta så mycket denne finner möjligt, dock minst upp till intrånget om det finns så mycket värden att detta kan bli relevant. Beaktas bör dock att lagens krav är ett minimum och hänsyn utöver dessa krav bör tas. Se även kommentarer under Naturvårdsverket avseende sociala värden.</p>
<p>Svenskt Friluftsliv</p> <p>Det finns behov av att förtydliga den hänsyn i skogsbruket en markägare ska ta till friluftsliv, människors närmiljö, rekreation och turism. Föreskrifterna om skyddszoner och kvarlämnande av träd är otydliga.</p> <p>Man tillstyrker de förslag som kommit in genom kontrollstationen avseende ovan nämnda värden.</p> <p>Vidare anser man att en hänvisning till 3 kap 6 § miljöbalken ska göras.</p>	<p>Se svar angående de sociala värdena tidigare i sammanställningen, bl.a. under Naturvårdsverket.</p> <p>De förslag man tillstyrker presenteras under kapitlet Kontrollstationen.</p> <p>Miljöbalken gäller parallellt med SvL. Skogsmark är ett av de värden som ska värnas enligt den nämnda paragrafen. Skogsstyrelsen tillhör inte de myndigheter som ska göra denna avvägning mellan motstående intressen. Länsstyrelsen har ansvaret i länet för att sammanväga olika krav på mark inom länet.</p>
<p>LST Norrbotten</p> <p>Begränsade möjligheter att ta hänsyn till artskyddet p g a att pågående markanvändning inte får försvåras, denna begränsning kommer att bestå med det nya förslaget. Det är inte acceptabelt enligt direktiven.</p>	<p>Inom ramen för SvL får Skogsstyrelsen inte ställa större krav än upp till intrångströskeln. Skogsstyrelsen har ingen möjlighet att ändra detta utan det ligger på riksdag och regering.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>19 § bör även omfatta arter i bilaga 2 till artskyddsförordningen, förutom bilaga 1 och rödlistade arter. Avsiktligt bör definieras. Även oavsiktligt skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats bör finnas med.</p> <p>33 § här prioriteras vissa miljöer i stället för arter, p.g.a. intrångsersättningen. Risk att detta blir ett vanligt tillvägagångssätt som medför att fokus försvinner från arterna själva.</p> <p>Kan i vissa fall vara berättigat att lämna träd runt en lämning för landskapsbildens skull, t.ex. samevisten. Under allmänna råd till 21 § bör exemplifieringen även innehålla att träd i vissa fall bör behållas, annars kan det uppfattas som att träd alltid ska avverkas, vilket är vanligast men gäller inte alla fall.</p>	<p>Dessa frågor kommer att diskuteras vidare inom det samarbete avseende artskydd i skogen som Skogsstyelsen och NV påbörjar.</p> <p>Tanken är att arterna ska skyddas i första hand och deras livsmiljöer.</p> <p>Finns skrivningar om det. Men det ska bara vara om de har mycket höga värden då lämnade träd kan skada en lämning</p>
<p>Sveaskog</p> <p>Viktiga och ändamålsenliga förslag.</p>	
<p>Friluftsförfrämjandet</p> <p>1, 8 och 21 §§ Friluftsförfrämjandet tillstyrker att allmänna råd förtydligas enligt förslagen. Dock vill de poängtera att intentionen i skrivningen ”Vid skogsbruksåtgärder som berör människors närmiljö eller områden viktiga för rekreation och friluftsliv bör information eller samråd genomföras med nyttjare och närboende” är viktig för att skapa dialog mellan skogsbruket och nyttjarna.</p> <p>7:8, 30, 34 p 1 och p 2 Friluftsförfrämjandet tillstyrker förslag till kompletterande skrivning.</p>	<p>Finns inget bemyndigande i dagsläget för att utvidga skrivningar om sociala värden, detta är också bekräftat av departementet. Se också svar tidigare i sammanställningen.</p> <p>De skrivningar som tillstyrks avseende sociala värden finns presenterade under kontrollstationen.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Friluftsförbundet delar inte Skogsstyrelsens uppfattning att införandet av en ny rubrik och nya föreskrifter skulle öka kraven på skogssektorn. Den nya texten är enligt vår bedömning ett nödvändigt förtydligande av SvLs portalparagrafs sista mening ”Vid skötseln skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen.” Därför tillstyrker Friluftsförbundet förslaget till ny rubrik och den efterföljande texten. Se förslaget under Kontrollstationen</p> <p>Föreskrift med hänvisning till Miljöbalken 3:6</p>	<p>För 1 § som det hänvisas till finns inget bemyndigande för regeringen att meddela ytterligare föreskrifter och därmed inte heller för Skogsstyrelsen som tillsynsmyndighet.</p> <p>Se svar på annan plats i sammanställningen, t.ex. under Svenskt Friluftsliv.</p>
<p>Jordägareförbundet</p> <p>Förbundet ansluter sig till LRF Skogsägarnas yttrande.</p> <p>Vad avser den av Skogsstyrelsens införda nya modellen för att beräkna den så kallade intrångsbegränsningen, så har skogsägarkollektivet inte accepterat denna. Skogsstyrelsen borde söka samsyn med skogsnäringen, för att undvika ett antal kostsamma processer.</p> <p>Skogsstyrelsen synes överhuvudtaget inte ha tagit hänsyn till proportionalitetsprincipen. Vid bedömningen av om ett intrång är proportionerligt är det av stor betydelse om den enskilde tillerkänns ersättning i någon form.</p>	<p>Synpunkten är otydlig då ingen ny modell införts.</p> <p>I övrigt har Skogsstyrelsen som förvaltningsmyndighet under regeringen endast att tolka de skrivningar som finns i förarbeten och domar. Vilket vi kommer att fortsätta med.</p>
<p>HäradSkog</p> <p>Stödjer remissvaren från LRF Skogsägarna och Skogsindustrierna.</p>	

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Positivt med den dialog om miljöhänsyn som skett regionalt, vilken varit lärande och skapat en mer gemensam grundsyn.</p>	
<p>Stora delar av förslagna ändringar innebär i huvudsak rimliga avvägningar. Vill betona vikten i att ha fokus på biotoper och inte enskilda arter mm.</p>	<p>Arterna måste skyddas enligt gällande EU-direktiv</p>
<p>Många skrivningar blir statiska och bevarande i sin utformning, de saknar begrepp som ”utveckla naturvärden”.</p>	<p>Finns inget bemyndigande för att kräva nyskapande</p>
<p>Uppmanar till restriktivitet med att ändra etablerade begrepp som skyddsområden och ”prioriterade fågelarter”</p>	<p>Prioriterade fågelarter ska definieras/listas, i dagsläget hänvisas till den lista som finns i NV:s handbok om artskyddsförordningen. Skyddsområde införs inte.</p>
<p>Summan av alla försiktighetsmått och avgränsningar ska självklart inräknas i intrånget, vilket inkluderar även uteblivna intäkter som blir resultatet av att man kan tvingas avstå markberedning och/eller plantering. Ser allvarligt på att en markägare kan förhindras att återbeskoga</p>	<p>Inget krav i föreskrifterna utan i dagsläget en tillämpningsfråga, vilken ligger i linje med vad som gäller enl. MB vilken ska tillämpas parallellt</p>
<p>Uppdateringen av artskyddsförordningen som Skogsstyrelsen påtalat behovet av kritiserar som ett subjektivt tyckande som inte hör hemma på en myndighet. För vem behövs den, vad är nyttan och konsekvenserna.</p>	<p>NV skickade in en skrivelse till Miljödepartementet för ca 3 år sedan med uppdateringar av bilagan över nationellt fridlysta arter samt förslag till ändringar som ännu inte gjorts av departementet, NV är expertmyndighet.</p>
<p>De 17 min som anges för ifyllande av avverkningsanmälan ses som verklighetsfrämmande och provocerande.</p>	<p>Dessa 17 minuter är tagna ur Tillväxtverkets databas Malin som mäter den administrativa bördan och det är gentemot denna som en förändring ska mätas.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>I 33 § har Skogsstyrelsen lyft fram viktiga företeelser och strukturer för biologisk mångfald. Bra och detta tankesätt bör genomsyra det dagliga arbetet, men bör inte alla föreskrifter vara jämbördiga. Hur ska sociala och kulturella värden vägas in? En lättplöckad poäng är att man vid en badplats ska ha en skyddszon mot vattnet.</p>	<p>Prioriteringen styr när alla värden inte ryms inom intrånget. I dessa fall är det viktigt att de värden som absolut inte får missas, utifrån Sveriges åtaganden, bevaras. Detta innebär i dessa fall krav enligt vattendirektivet, fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet.</p>
<p>Sametinget</p> <p>Har inga synpunkter.</p>	
<p>WWF</p> <p>WWF anser att nuvarande skogspolitik även med föreslagna ändringar i 30§ inte kommer att klara de skogliga miljömålen och kan därför inte stödja förslagen.</p> <p>WWF anser att prioritering av hänsyn i förslaget brister med avseende till hänsyn av arter. Identifierbara arter med koppling till livsmiljö och substrat utgör det bästa beviset på funktionell hänsyn för att bevara biologisk mångfald. Därför ger WWF förslag på alternativ prioritering:</p>	<p>I den bästa av världar kan en fråga lösas slutligt och absolut på en gång. Så är dock inte fallet utan många frågeställningar måste hanteras, stötas och blötas under en längre tid och i olika omgångar för att nå ett bra resultat.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>1. Livsmiljöer och substrat där det förekommer fågelarter eller arter som är markerade med N eller n i bilaga 1 till artskyddsförordningen</p> <p>2. Livsmiljöer och substrat där det förekommer arter som betecknas som akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade.</p> <p>3. Övriga hänsynskrävande biotoper</p> <p>4. Skyddszoner mot vattendrag</p> <p>5. Övriga gamla och/eller grova träd, äldre döda träd, samt äldre lövträd i barrdominerade bestånd</p> <p>6. Skyddszoner mot sjöar, våtmarker och hänsynskrävande biotoper</p> <p>7. Övrig hänsyn i 30§ föreskrifter</p>	<p>Arterna står som första prioritet.</p>
<p>WWF anser att behovet av diken visar på att ett ståndortsanpassat skogsbruk ej tillämpas. Att åtgärda felaktigt avslutade diken löser inte detta problem men minskar förhoppningsvis skadeverkningarna av diken. Allmänna råd bör tydliggöras att åtgärdandet av felaktiga avslutade diken gäller vid skyddsdikning och dikesrensning.</p>	<p>Detta har klargjorts i förslaget.</p>
<p>WWF anser det som helt oacceptabelt att återställande av skada ska kunna inräknas i intrånget.</p>	<p>Återställande efter skada måste räknas in i intrånget om inte skogsvårdslagen ändras. Detta är inget Skogsstyrelsen kan göra något åt i dagsläget.</p>
<p>Föreskrifterna och de allmänna råden bör ses över för att undvika otydligt språk som leder till godtycklig tillämpning alternativt utveckla allmänna råd för att förtydliga vad som menas.</p>	<p>Detta pågår löpande och det planeras en övergripande översyn av samtliga föreskrifter till SvL.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Problem med artskyddet i skogen kommer kvarstå med aktuellt förslag. Därför förväntar sig WWF att Skogsstyrelsen tar en proaktiv roll för att dessa frågor snarast bereds av relevant instans. Exempel på sådana frågor är uppdatering av artlistan i artskyddsförordningen, tillämpning av rödlistan i skogsbruket och samordning av ansvar mellan myndigheter.</p>	<p>Sista punkten instämmer Skogsstyrelsen i och även NV har pekat på detta i sitt remissvar. Arbetet pågår för att ta tag i detta.</p>
<p>LRF Mälardalen</p> <p>De ansluter till LRF:s remissvar men vill tillägga nedanstående.</p> <p>Hänsyn ska tas till arter, ger stora möjligheter till subjektiva bedömningar. För vilka arter gäller det? Och vem skall i så fall få avgöra vilka arter det gäller?</p> <p>Inte tillåtet att måla eller utmärka träd utan markägarens tillstånd. Därmed kan det inte finnas någon skyldighet för markägaren att spara sådana träd, om inte markägaren själv önskar det.</p> <p>Termen skyddszon är det som även framgent ska vara gällande för markägaren, inte skyddsområden.</p> <p>Som vi ser det kan inte Skogsstyrelsen införa föreskrifter som inskränker pågående markanvändning. Ett införande av Artskyddsförordningen i någon föreskrift skulle få oerhörda konsekvenser för enskilda markägare.</p>	<p>Detta är ingen skillnad gentemot vad som gäller i dagsläget. MB inklusive ArtFo gäller redan i dag parallellt med SvL.</p> <p>Endast ett allmänt råd som gäller redan målade träd och vi förutsätter att man fått tillstånd till detta. Dock kommer inte detta tillägg att göras.</p> <p>Begreppet skyddszon behålls.</p> <p>Artskyddsförordningen gäller parallellt med SvL. Att i föreskrifter till SvL hänvisa till denna medför därför inga ökade krav.</p> <p>Vad gäller intrångsbegränsningen så begränsar den möjligheten att föreskriva inom ramen för 30 § SvL.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>LST Skåne</p> <p>Har inget att erinra mot förslagen.</p> <p>De tre utestående frågeställningarna avseende artskyddet är det viktigt att gå vidare med, för att artskyddet ska bli effektivt. Det delade tillsynsansvaret, uppdatering av artskyddsförordningen samt system så att man kan få information om artförekomster.</p>	<p>Skogsstyrelsen instämmer och det pågår ett arbete med att ”ta tag i” dessa frågeställningar.</p>
<p>LST Västerbotten</p> <p>Länsstyrelsen välkomnar översynen.</p> <p>Länsstyrelsen anser att förslaget till ändringar i huvudsak är väl genomarbetat. I flera avseenden innebär de föreslagna ändringarna en höjd ambitionsnivå och ökad tydlighet vilket förhoppningsvis kommer att leda till en ökad hänsyn i skogslandskapet.</p> <p>Eftersom hänsynen brister på många områden så skulle dock en djupare analys av orsakerna till detta att använda som bakgrund till förslagen ha varit intressant.</p> <p>Viktigt att kvarvarande utestående frågeställningarna utreds.</p> <p>Bra med tillägg med ledmarkeringar och ett förtydligande om att i områden som har stor betydelse för landskapsbild, rekreation, friluftsliv och turism eller som har estetiska värden så bör träd eller trädsamlingar lämnas kvar så att dessa värden så långt som möjlig bevaras.</p> <p>Den nya formuleringen ”ska förhindras” är bra och visar en höjd nivå och tydlighet.</p>	<p>En sådan översyn gjordes i samband det regeringsuppdrag som resulterade i Kunskapsplattformen som projektet Dialog om miljöhänsyn är ett resultat av.</p> <p>Se svar ovan.</p> <p>Träd med ledmarkeringar kommer inte att läggas till då dessa kan markeras på annat sätt.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>En del formuleringar kan vara svåra att förstå för vissa. T.ex. skulle ”substrat” och ”gällande rödlista” eventuellt kunna formuleras om (t.ex. med en hänvisning till Artdatabanken).</p>	<p>En hänvisning till denna finns i AR som ett exempel på var information kan hittas. Rödlistan är ett verktyg och inget styrmedel.</p>
<p>Hotkategorierna anges i Artdatabankens gällande sammanställning över rödlistade arter och därför borde en hänvisning till den finnas även i föreskriften.</p>	
<p>Första stycket i de allmänna råden kan möjligen misstolkas då det bara anges vilka skador som även avses.</p>	<p>Ordet även finns med för att inte exkludera andra typer av åtgärder som kan skada.</p>
<p>Mycket bra med utveckling och ett tydligt krav på dispens enligt artskyddsförordningen. Skulle bli tydligare om man i de allmänna råden utvecklar begreppet otillåten påverkan, nu saknas helt information om det.</p>	<p>Dispenskravet gäller redan i dag enligt ArtFo, detta är endast en upplysning.</p>
<p>Blir tydligare om man utvecklar de allmänna råden och är tydlig med vikten att avsluta diken innan vattendrag.</p>	<p>En sådan komplettering har gjorts i förslaget.</p>
<p>Punkt nummer 1, hänsynskrävande biotoper, skulle behöva en förklaring under t.ex. allmänna råd.</p>	<p>Hänsynskrävande biotoper har en egen rubrik, vilken det hänvisas till här.</p>
<p>Är punkterna i prioriteringsordning eller ska de ses som en prioritering utan inbördes viktning? Blir tydligare om det tydligare framgår med en eventuell utvecklande diskussion under allmänna råd.</p>	<p>Punkterna i sig är inte i prioriteringsordning.</p>
<p>Bra med tillägget att felaktigt avslutade diken som orsakar slamtransport ska åtgärdas. Därför är det extra viktigt med tydliga allmänna råd till § 31. Om inte återställandet kan regleras i skogsvårdslagen är man som verksamhetsutövare skyldig att återställa skada enligt hänsynsreglerna i 2 kapitlet miljöbalken.</p>	

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Länsstyrelsens synpunkt är att kostnaden för återställande inte ska ske inom ramen för intrångsbegränsningen då man ska planera sin verksamhet utefter bästa teknik och kunskap, så att skada inte uppstår, enligt hänsynsreglerna i 2 kapitlet miljöbalken. Uppstår det ändå skador är man skyldig att minimera/minska skadan enligt samma kapitel.</p> <p>Att det inte finns någon reglering om hur länge sparad hänsyn ska lämnas är problematiskt, och 10 år som angivits är en mycket kort tid.</p> <p>Artportalenkopplingen som idag finns som ett GIS-verktyg kan ge en bra men inte heltäckande bild om vart viktiga arter kan finnas i länet.</p>	<p>Se svar angående återställande inom intrånget tidigare i sammanställningen.</p> <p>De 10 åren relaterar endast till möjligheten att få ersättning, har inget att göra med hur länge hänsyn ska sparas relaterat till miljönyttan.</p> <p>Verktyg kommer att hanteras inom ramen för projektet En dörr in.</p>
<p>Skogsstyrelsen Region Svea</p> <p>Vi tycker att förslaget är väl genomarbetat och vi har inga större synpunkter.</p>	
<p>Naturskyddsföreningen</p> <p>Nuvarande skogspolitik och skogslagstiftning är helt otillräcklig för att klara beslutade mål: riksdagens miljökvalitetsmål samt internationella åtaganden inom konventionen för biologisk mångfald. Skogsstyrelsens förslag som helhet är inte tillräckligt, även om det finns enskilda delar som innebär förbättringar.</p>	<p>Det är vad Skogsstyrelsen har att arbeta inom. Ett pågående arbete.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Tillstyrker flera av ändringarna och lämnar även en rad förslag till kompletteringar, bland annat ett nytt avsnitt om hänsyn till miljöer med sociala värden inklusive en rad föreskrifter och allmänna råd; Sociala värden uttalat ska utgöra grund för den miljöhänsyn som skogsbrukaren ska vara skyldig att iaktta. I förslaget saknas tillräckliga föreskrifter och allmänna råd för hur dessa värden ska hanteras;</p>	<p>Se kommentarer i andra kommentarer om sociala värden.</p>
<p>De EU-rättsliga förpliktelserna enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet är långt ifrån uppfyllda i skogsvårdslagstiftningen och dess tillämpning. Art- och habitatdirektivets artikel 12 förutsätter ett strikt skyddssystem för såväl växt- som djurarter, som också måste tillämpas i praktiken, vilket inte sker i Sverige idag. SNF anser mot bakgrund av detta att myndigheten inte kan fullgöra sitt uppdrag, vilket är oacceptabelt. En orsak till detta är bristerna i lagstiftningen men också Skogsstyrelsens egen syn på sin roll som sektorsmyndighet. SNF avvisar därmed förslaget vad gäller implementeringen av EU:s art- och habitatdirektiv.</p>	<p>Skogsstyrelsen har sina ramar att arbeta inom, vilka regleras genom SvL i detta fall.</p> <p>Gäller inte en implementering utan en del av Sveriges implementering. Skogsstyrelsen anser att det bästa är att arbeta med fråga och ta de beslut som krävs för att leda arbetet framåt i stället för att låta frågan vara helt oförändrad.</p>
<p>Problemen med att få genomslag för skyddsföreskrifterna till SvL 30 § till stor del beror på bristerna i sanktionssystemet, något som ligger utanför denna rapport men som Skogsstyrelsen bör lyfta till regeringen snarast.</p>	<p>Detta har diskuterats inom ramen för miljömålsberedningen så vi får se vad som kommer ut av betänkandet. Skogsstyrelsen genomförde också ett regeringsuppdrag 2009 om sanktionsavgifter för brott mot 14 §, vilken dock inte lett till något.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Det är oklart hur Miljömålsberedningens arbete och detta arbete förhåller sig till varandra, eller om de alls gör det. Om resultatet av Miljömålsberedningens förslag, och därpå följande politiska beslut, blir betydande förändringar av lagstiftningen (lag och förordning), kommer remissens förslag till ändringar av föreskrifter och allmänna råd att bli obsoleta. Föreningen saknar ett resonemang kring detta i remissen. SNF anser att Skogsstyrelsens arbete saknar en genomtänkt tajming i relation till processerna på politisk nivå. Antingen borde Skogsstyrelsen i god tid ha tillhandahållit underlag eller så borde myndighetens ha avvaktat den politiska behandlingen av det kommande delbetänkandet.</p> <p>Genomgående behövs komplettering för att förtydliga att hänsyn till djur- och växtarter också innebär krav på hänsyn till deras livsmiljöer. Därför bör det i föreskrifterna alltid hänvisas till ”arter och livsmiljöer”, att endast ange hänsyn till arter är alltför snävt för att ge arterna den hänsyn som krävs för att ge ett verkningsfullt skydd.</p>	<p>MMB är en helt politisk process som tidigast kan leda till några förändringar om några år. Skogsstyrelsen har att arbeta inom gällande politik och att invänta eventuella förändringar som kanske inte sker skulle innebära i många fall att Skogsstyrelsen inte skulle kunna göra någonting någon gång då utredningar och processer pågår hela tiden.</p> <p>I detta förslag har just arter, livsmiljöer och substrat lyfts.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Sista stycket som börjar ”Naturvårdens intressen...” är struket. Detta bör behållas, men med följande ändring: Naturvårdens intressen innefattar här skyddet för arter och livsmiljöer djur- och växtliv, mark och vatten, samt människans närmiljöer och andra miljöer av betydelse för rekreation och friluftsliv, estetiska värden och landskapsbild.</p>	<p>Se svar på annan plats i sammanställningen.</p>
<p>Naturskyddsföreningen tillstyrker ändringsförslaget av 8 § samt tilläggen till</p> <p>de allmänna råden till denna föreskrift, med följande tillägg: ”...av hänsyn till arter och livsmiljöer, människans närmiljö, rekreation och friluftsliv, kulturmiljön och landskapsbilden...”</p>	<p>Se kommentarer angående sociala värden på annan plats i sammanställningen.</p>
<p>Naturskyddsföreningen avstyrker ändringsförslaget i allmänna råd till 17 § vad gäller kravet på ”mycket” höga naturvärden för att träd ska lämnas vid kulturlämningar.</p>	<p>Detta tillägg är för att lyfta värdet av vårt kulturarv. De träd som kan finnas i och i närheten av lämningarna skadar ofta dessa och är oftast självsådda dit och inte speciellt gamla. Träd kan vara en del av det biologiska kulturarvet och då ska de lämnas.</p>
<p>Naturskyddsföreningen föreslår en ny rubrik med ny föreskrift kopplad till skogens sociala värden.</p>	<p>Se kommentarer angående sociala värden på annan plats i sammanställningen.</p>
<p>Föreningen tillstyrker förslaget (19 §) med följande komplettering:</p> <p>”... nära hotade enligt gällande nationell rödlista.</p>	<p>Se kommentarer på annan plats i sammanställningen.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Föreningen tillstyrker ändringen av allmänna råd till 19 §, med följande modifiering:</p> <p>”Med skador bör här även avses ...”</p> <p>Vi tillstyrker tillägget till föreskrifterna som kopplar till och förtydligar att förbud råder för otillåten påverkan enligt 4 och 7 §§ artskyddsförordningen och krav på att söka dispens enligt artskyddsförordningen, men vill hänvisa till vår skrivning ovan om att detta på intet sätt uppfyller de krav som ställs enligt naturvårdsdirektiven.</p> <p>Föreningen tillstyrker förslaget till ändringar av föreskrift och allmänna råd men anser att det är otillräckligt. Återinför skyddszon mot bebyggelse i föreskriften och förtydliga detta i allmänna råd, bör normalt vara 20-25 m bred.</p> <p>Dessutom behövs kompletteringar för att förtydliga att hänsyn till djur- och växtarter också innebär krav på hänsyn till deras livsmiljöer.</p> <p>Föreningen anser att Skogsstyrelsens kompletterande förslag om körning och markberedning m.m. är utmärkt, men anser inte att föregående mening därför ska strykas, eftersom dessa handlar om olika saker (se även nästa stycke).</p> <p>”Detta kan t.ex. ske genom att äldre för miljön värdefulla barr- och lövträd eller bärande träd sparas.”</p>	<p>Det står bör för att det är ett allmänt råd. Begränsningen att det är ett AR och inte en föreskrift beror på att detta skulle kunna innebära att SvL ställer större krav än upp till intrånget och därmed överskrider sitt bemyndigande.</p> <p>Detta är just vad som skett i och med föreliggande förslag.</p> <p>Dessa träd ska sparas med anledning av andra föreskrifter. Främst föreskrifter och Ar under avsnitten om Träd, trädsamlingar och döda träd samt Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Naturskyddsföreningen avstyrker den föreslagna ändringen. Vi delar den principiella uppfattningen att prioritering av hänsyn kan behöva göras givet nu gällande regler om intrångsbegränsning, i de fall (och endast då!) det inte är möjligt att ta all den hänsyn som föreskrifterna kräver. Men en sådan prioritering måste tydligare fokusera på arterna och deras livsmiljöer samt inkludera möjligheten att utifrån platsens förutsättningar ta hänsyn till de sociala värdena.</p> <p>Det måste tydliggöras att artskydd enligt artskyddsförordningens 4 och 7 §§ inte kan inskränkas genom intrångsbegränsningen.</p> <p>Tillstyrker tillägget om diken och skadlig slamtransport (34 §).</p> <p>Den hänsyn som tas måste kvarstå i skogsmiljön så länge den fyller ett värde för biologisk mångfald.</p>	<p>Se tidigare kommentarer.</p> <p>Artskyddet inskränks inte, det är endast de krav som Skogsstyrelsen kan ställa inom ramen för SvL som är begränsade. Att så är fallet lyfts i dessa föreskrifter samt Meddelandet i mycket större utsträckning än vad som tidigare gjorts.</p> <p>Skogsstyrelsen instämmer i detta. Se även tidigare kommentarer.</p>
<p>Regelrådet</p> <p>Avstyrker förslaget med anledning av att de administrativa kostnaderna är ofullständigt beskrivna bl.a. då antalet berörda företag inte redovisats.</p> <p>Anser att konsekvensutredningen är bristfällig. Remissen innehåller även allmänna råd men dessa omfattas inte av Regelrådets granskning.</p>	<p>Skogsstyrelsen har kompletterat rapporten med antalet företag som berörs. Skogsstyrelsen har i förra översynen endast redovisat antalet avverkningsanmälningar d.v.s. ärenden, vilket då inte kommenterades.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>LRF Skogsägarna och Skogsägarföreningarna</p> <p>LRF och Skogsägarföreningarna Södra, Mellanskog, Norrskog och Norra Skogsägarna ser mycket positivt på den process som föregått förslaget om översyn av föreskrifter och allmänna råd och på det arbete som gjorts i Dialogens ”översynsgrupp”. Att berörda parter tagits in tidigt i processen har möjliggjort att förslagen blivit praktiskt genomförbara samtidigt som miljöaspekter kunnat arbetas in på ett bra sätt.</p> <p>De föreslagna förändringarna innebär i huvudsak rimliga avvägningar mellan praktisk genomförbarhet, miljöaspekter och skogsägarens självbestämmande utifrån det mandat gruppen haft och utifrån de begränsningar som orsakats av EU-direktiv och andra tvingande bestämmelser.</p> <p>I alla föreskrifter och allmänna råd har man bytt ut orden ”växt- och djurlivet” mot ”arter”. Detta är olyckligt. Hänsyn till ”arter” ger intryck av att det bara handlar om artbevarande, d.v.s. att arten som sådan ska fortleva (åtminstone i något exemplar) istället för att dö ut. Risken är att det bara bedöms omfatta utrotningshotade arter. Hänsyn till ”växt- och djurlivet” är ett bredare begrepp som kan innefatta en god livsmiljö för många växt- och djurarter där det inte nödvändigtvis är en fråga om de överhuvudtaget ska fortleva eller inte. Ett sådant synsätt möjliggör att hänsynen även kan omfatta arter som är viktiga för ekosystemtjänsterna utan att vara direkt utrotningshotade.</p> <p>Möjligen är det att föredra att benämna avsnittet exempelvis ”hänsyn till särskilda arter”.</p>	<p>Detta har gjorts med anledning av att fånga upp bl.a. svampar som nu inte omfattas.</p> <p>I förslaget lyfts även livsmiljöer och substrat, vilket inte görs lika tydligt i nu gällande författning och AR.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Ser det inte som befogat att träd med ledmarkeringar nödvändigtvis ska lämnas kvar. Rådet bör, om det kvarstår, endast omfatta träd med vedertagna ledmarkeringar.</p> <p>Anser att föreskriften under avsnittet Hänsyn till arter endast bör omfatta arter markerade med N och n i bilaga 1.</p> <p>I förslaget till föreskrifter anges att ”en prioritering endast får göras om...”. Detta ger ett intryck av att markägaren inte själv kan ta några egna beslut om hänsynen förrän man slagit i taket av intrångsbegränsningen. Markägaren kan ju ta hänsyn över lagens krav och själv välja hur hon ska prioritera då. Texten bör därför formuleras om till exempelvis: ”Föreskriven hänsyn får inte prioriteras bort annat än om det inte är möjligt att inom...”</p> <p>Det är olämpligt att införa begreppet ”prioriterade fågelarter” utan att detta definieras, t.ex. i allmänna råd.</p> <p>I konsekvensutredningen bedömer man att det tar 17 min att göra avverkningsanmälan och att tiden inte kommer att påverkas nämnvärt av förslagen. Man bortser helt från att en avverkningsplanering ska göras i fält.</p>	<p>Förslag finns också att det kan vara högstubbar med ledmarkeringar. Exemplet ledmarkeringar förs dock inte in då sådana kan ske på annat sätt än på träd.</p> <p>Dessa arter är de som ska prioriteras och därför lyfts under avsnittet Prioritering. I avsnittet om hänsyn till arter ska även andra arter beaktas, dessa fångas dock upp genom hänvisningen till att även akut hotade m.fl. kategorier arter också omfattas. Justering görs därför i enlighet med synpunkten.</p> <p>Skogsstyrelsen kan inte se att föreslagen skrivning säger något annat än vad som redan står och kommer därför att behålla nuvarande skrivning.</p> <p>En lista över prioriterade fågelarter är nu framtagen, Skogsstyrelsen håller med om att det är olyckligt att denna inte var klar innan remissen. Nämnda lista har också skickas till NV för synpunkter innan den presenteras, som en bilaga till de allmänna råden.</p> <p>Detta gäller endast de administrativa kostnaderna vilka finns i Tillväxtverkets databas Malin för administrativa kostnader, d.v.s. det är inget som kommit fram i denna översyn utan en siffra vi har att förhålla oss till som tagits fram vid annat tillfälle.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>I sista stycket på s 19 anges att en prioritering kan bli aktuell på 20-25 % av avverkningarna. Genom förändringar i bestämmelserna under översynen del 1 samt genom införande av bestämmelser om hänsyn till arter i artskyddsförordningens bilaga 1 finns en risk att man i fler fall når taket av intrångsbegränsningen. Samtidigt utgår siffran från Skogsstyrelsens bedömning av vad intrångströskeln ligger. Denna bedömning kan ifrågasättas och delas inte av LRF Skogsägarna. Risken är således att en prioritering behöver göras i fler fall.</p> <p>Förslag om att byta namn på skyddszoner till skyddsområden avstyrks.</p> <p>Det är anmärkningsvärt att Skogsstyrelsen uttalar att artskyddsförordningen behöver uppdateras. En strikt tillämpning av artskyddsförordningen skulle redan idag få orimliga konsekvenser för skogsbruket som inte står i proportion mot nyttan. Det är därför ogenomtänkt av Skogsstyrelsen att ta ställning för en utvidgning av förordningen.</p> <p>I förordningen finns ingen möjlighet till avvägning mot enskilda intressen gällande de arter som listats i EU-direktiven, vilket är helt orimligt. Att skyddet utformats som det gjort i svensk lagstiftning beror bara på att EU-direktiven tvingar oss till det. Om vi av någon anledning även vill ha ett strikt skydd för andra arter bör detta därför utformas i annan ordning där det ges möjlighet till att pröva en dispens med avvägning mot andra intressen.</p>	<p>20-25 % av fallen är den statistik som levererats in till detta projekt. Vad som måste kommas ihåg är att artskyddsförordningen gäller oavsett om Skogsstyrelsen har den i sina föreskrifter eller inte. LST har tillsynen över denna förordning och det finns inga ersättningsbestämmelser förenade med artskyddet. Skogsstyrelsens bedömning av var intrånget ligger är inget som hanterats i detta projekt utan bygger på förarbeten samt domar. Skogsstyrelsen fattar nu fler beslut vilket skulle kunna innebära att en domstolspraxis växer fram som säger annat än den nivå Skogsstyrelsen nu tillämpar och då tar myndigheten naturligtvis till sig det.</p> <p>Ordet skyddszon behålls, d.v.s. byts inte ut mot skyddsområde.</p> <p>Se svar tidigare i sammanställningen.</p> <p>Se svar på annat ställe i sammanställningen.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Åtgärder för att förhindra skada ska inte räknas in i intrånget och detta ligger i linje med vad som gäller enligt miljöbalken. LRF Skogsägarna ser det som självklart att viss hänsyn är en del av markanvändningen och inte ska räknas in i intrånget. Vi delar dock inte helt Skogsstyrelsens syn i övrigt. De försiktighetsmått som ska vidtas enligt skogsvårdslagen ska inräknas i intrånget.</p> <p>Om Skogsstyrelsen ska förelägga om försiktighetsmått bör man i första hand använda skogsvårdslagen. Det är även möjligt för Skogsstyrelsen att förelägga och förbjuda enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Även i denna bestämmelse finns en ersättningsrätt och beslut med stöd av denna ska räknas in i intrånget. För icke tillståndspliktig verksamhet som berör naturvård är det i första hand denna bestämmelse i miljöbalken som ska tillämpas. Man ska i första hand använda den lagstiftning som är anpassad efter den situation som ska prövas. Att därför använda exempelvis 26 kap 9 § miljöbalken för förelägganden med hänvisning till de allmänna hänsynsregler skulle således vara en omväg för att undvika att använda de bestämmelser som är utformade för ändamålet.</p>	<p>Detta är inget som regleras i förslaget till föreskrifter och allmänna råd och därmed inget vi behöver ta slutlig ställning till. Från flera håll väcks dock i dagsläget frågan om det verkligen kan ses som pågående markanvändning att förstöra livsmiljöer, skada vattenkvalitet m.m. eller om det är olaglig verksamhet och därmed inte omfattas av intrånget alls.</p> <p>26:9 MB är den bestämmelse som reglerar möjligheten att fatta beslut bl.a. med stöd av 12:6 MB och därmed ingen egen ny bestämmelse.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Kravet att inte t.ex. markbereda eller plantera infaller ju direkt, d.v.s. inom 10-årsperioden, även om de uteblivna intäkterna infaller senare. Här bör man således åtminstone räkna med nuvärdet av de uteblivna intäkterna. Förslaget är jämförbart med att man inte skulle ersätta hyggen, ungskog och nygallrad skog vid reservatsintrång eftersom de uteblivna intäkterna infaller först mer än 10 år senare. Att hindra skogsägaren från att återbeskoga sin mark, d.v.s. att genomföra kärnan i ett uthålligt skogsbruk, är ett allvarligt ingrepp i den pågående markanvändningen. Det vore därför helt orimligt att det inte skulle räknas in i intrånget.</p>	<p>Relaterar till förhindrande av skada på bl.a. kulturlämningar.</p>
<p>Havs- och Vattenmyndigheten</p> <p>Lämnar ett nytt förslag till prioritering, som innebär att stycket som börjar med ”Vid förekomst av...” lyfts upp i föreskrifterna och blir stycke två, att det som ska prioriteras numreras och prioriteras i fallande ordning samt att rödlistade arter läggs in som nr 1 i denna lista.</p> <p>Föreslår att ett krav på barmarksplanering införs och att ett allmänt råd införs om att en markägare ska vara skyldig att kartlägga områdets naturvärden innan avverkning sker.</p> <p>Föreslår att en rutin införs när markägare behöver meddela myndigheten om den planerade avverkningen hyser naturvärden som överstiger intrånget. Ett allmänt råd bör införas som anger att markägaren är skyldig att meddela Skogsstyrelsen om värdena överstiger intrångsbegränsningen.</p>	<p>Nämnda stycke flyttas upp i föreskrifterna, detta har även önskats av andra som lämnat synpunkter. Att styra ordningen är inte aktuellt. Arter är redan nr 1 med anledning av st 2.</p> <p>Det är inte möjligt att ställa krav i allmänna råd. Bemyndigande saknas också för att ställa ett sådant krav i föreskrifter. Dock kan detta absolut passa in i Skogsstyrelsens arbete med rådgivning.</p> <p>Se ovan. Hänsynskrävande biotoper som utgörs av nyckelbiotoper, där tar Skogsstyrelsen upp samråd och ger råd till markägaren eller i vissa fall beslutar om förbud eller förelägganden. Dock kan detta endast göras inom ramen för intrånget vid tillämpning av 30 § SvL, vid tillämpning av 12:6 § om samråd kan beslut fattas över intrånget men då kan en markägare ha rätt till ersättning.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Hänsyn måste i första hand tas till det absolut mest värdefulla. I ett hållbart brukande ligger fokus på att bevara arter genom att inte förstöra eller ta bort viktiga livsmiljöer eller substrat. Det viktigaste verktyget för att veta vilka arter som är hotade är Sveriges officiella rödlista. HaV ser det därför som viktigt att fynd av arter inom hotkategorierna akut hotade, starkt hotade, sårbara eller nära hotade alltid prioriteras främst.</p>	<p>Se svar på annan plats i sammanställningen.</p>
<p>Skogsstyrelsen Hallands distrikt</p> <p>Sparad hänsyn bör lämnas för evigt och inte som det nu står, minst en omloppstid.</p>	<p>Naturen är föränderlig och det är svårt att ställa krav på att något ska bevaras för evigt. Förändringar kan ha skett som innebär att det efter omloppstiden finns nya kunskaper m.m.</p>
<p>PEFC</p> <p>Avstår från att yttra sig</p>	
<p>Sveriges Häradssällmanningsförbund</p> <p>Stödjer full ut LFR/Skogsägarnas remissvar.</p> <p>Det är direkt stötande när Skogsstyrelsen anser att hänsyn som tagits inte skall räknas som ersättningsberättigad bara för att de minskade intäkterna ännu inte realiserats (avstående från plantering).</p>	<p>Inom ramen för SvL finns ingen rätt till ersättning alls. Intrångströskeln relaterar till de krav Skogsstyrelsen får ställa. MB gäller parallellt med SvL. En fråga som också har lyfts nu är om det verkligen kan anses som pågående markanvändning att skada kultur- eller miljövården. Förhindrande av skada ska enligt MB göras, likväl som inom ramen för SvL. Att vidta försiktighetsåtgärder för att säkerställa en god produktion för framtiden likväl som att värna vår gemensamma kultur och natur torde ligga i varje ansvarsfull markägares eget intresse, och ligga inom ramen för sektorsansvaret.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Den av Skogsstyrelsens ensidigt införda nya modellen för att beräkna så kallad intrångströskeln (d.v.s. . när den pågående markanvändningen blivit avsevärt försvårad) är inte accepterad av skogsägarna. Något fall har blivit prövat i domstol men nya processer kommer att inträffa. Skogsstyrelsen borde vinnlägga sig om att försöka skapa en samsyn med näringen i denna avgörande fråga, inte minst med tanke på att nya krav på hänsyn och prioriteringar mellan olika hänsyn kan bli aktuella efter Miljövårdberedningens kommande förslag.</p> <p>En hög och varaktig virkesproduktion är ett huvudmål i SvL. Dagens regler för rensning av diken är inte tillfyllest. För att bevara produktionsförmågan behöver i många fall rensningen ske till ett större djup än det ursprungliga diket. Målet för en rensning borde i många fall vara att eftersträva samma effekt på skogsproduktionen som efter den ursprungliga dikningen utan ett tillståndsförfarande. På många objekt borde det gå att utan avkall på biologisk mångfald skapa en högre produktion. Dessutom skapas en mångfald av att inte all dikesrensning utförs enligt samma fyrkantiga mall.</p>	<p>Se även kommentar tidigare i sammanställningen. Skogsstyrelsen är en myndighet under Landsbygdsdepartementet med ansvar att genomdriva den skogspolitik som Sveriges riksdag beslutat. Intrångsbegränsningen regleras i grundlag och i de förarbeten som finns bl.a. till denna finns uttalanden som bl.a. Skogsstyrelsen bygger sin tillämpning på. Det finns också domar inom miljöbalkens områden, plan- och bygglagen. Vad gäller SvL så finns ännu inte så många domar som kan ge en vägledning om intrångets nivå i det praktiska skogsbruket.</p> <p>Det är korrekt uppfattat att en ”hög och varaktig virkesproduktion är ett huvudmål i SvL” dock har SvL två mål, produktion OCH miljö, som är jämställda.</p>
<p>Skogsstyrelsen Region mitt</p> <p>Prioriteringen av rödlistade arter tas bort blir då skyddet av dessa arter heltäckande med den nya formuleringen som kopplar till artskyddsförordningen?</p> <p>Vi saknar en tydlig prioriteringsordning vid hänsyn över intrånget.</p>	<p>Prioritering ska endast ske när det finns värden över intrånget! Rödlistan är ett verktyg, Artskyddsförordningen är ett styrmedel. Se fler kommentarer på annan plats i sammanställningen.</p> <p>Se svar på annan plats i sammanställningen.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Kort tid mellan beslut och ikraftträdande.</p>	<p>Ett stort antal representanter från skogsbruk, myndigheter och intresseorganisationer samt från Skogsstyrelsens interna har deltagit i arbetet. Det har också anordnats flera offentliga seminarier för dem som inte deltagit i arbetet. Förslagen till förändringar ska också presenteras på skogskonferenser och andra sammankomster. Ca tre månader bedöms därför räcka mellan beslut och ikraftträdande.</p>
<p>Tydliggöra rollfördelning och ansvar mellan Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.</p>	<p>Detta kommer vi att fortsätta arbeta med, i och med projektet har det blivit tydligt vad det delade tillsynsansvaret för artskyddet medför. Även NV som är tillsynsvägledande myndighet är medvetna om detta.</p>
<p>Hur ska skogsägare och myndigheter hantera arter som påverkas av skogsbruksåtgärder och som inte är anmälningsskyddade t.ex. kontinuitetsskogsbruk, gallringar och i röjningar. Hur ska dessa åtgärder fångas upp?</p>	<p>Samråd 12:6 för verksamheter och åtgärder som väsentligt kan ändra naturmiljön är Skogsstyrelsens verktyg. Sedan gäller Artskyddsförordningen parallellt med SvL.</p>
<p>Skriv om meningen under 8 §: ”Vid all avverkning ska av hänsyn till arter, ... ” till: ”Vid all avverkning ska buskar, enstaka träd, trädsamlingar och döda träd lämnas kvar av hänsyn till arter, kulturmiljö och landskapsbild.”</p>	<p>Översynen har denna gång inte omfattat 8 § och detta har inte heller kommit fram inom ramen för kontrollstationen och Skogsstyrelsen ser i dagsläget ingen anledning att göra denna ändring denna gång.</p>
<p>Istället för ”...samt träd med ledmarkering” bör det stå : ”..träd eller högstubbar av träd med ledmarkering”.</p>	<p>Träd med ledmarkeringar läggs inte till.</p>
<p>Likställs sociala värden med naturvärden? Kan markägaren själv bestämma vilka träd som är av betydelse för rekreation och friluftsliv om det är denne själv som utövar den?</p>	<p>I prioriteringen är det absolut viktigaste att se till att spara det som krävs för att leva upp till EU-direktiven och då är arter och vatten aktuella.</p>
<p>Definiera vad sociala värden är.</p>	<p>Se tidigare kommentarer om sociala värden.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Begreppen ”mycket gamla träd” och ”påtagligt” borde definieras eller förtydligas med exempel kopplade till begreppen.</p> <p>19 § föreslås hänvisa till bilaga 1 artskyddsförordningen. Vi tror att det är ovanligt att ombud och markägare har kännedom om vilka arter det gäller.</p> <p>Kan exempelvis kartsiktet ”artfynd” i Navet och Mina sidor kompletteras och utvecklas och de aktuella arternas position framgå med avvikande färg/form samt göras interaktiva?</p> <p>Skrivningen om återställande (vid t.ex. sönderkörning) skulle kunna vara tydligare. Bland annat är det otydligt om återställande av skada ska ingå i intrånget eller inte.</p>	<p>Mycket gamla träd definieras i AR till biotopskydds-bestämmelserna som minst dubbla åldern för tillåten, föryngringsavverkning. Denna definition är dock inte perfekt då sådan inte finns för samtliga träd men kanske en riktlinje.</p> <p>Denna förordning gäller redan i dagsläget och ska därmed redan beaktas.</p> <p>Frågan är inlyft i projektet En dörr in.</p> <p>Se svar på annan plats i sammanställningen.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Skydda Skogen</p> <p>Vi kan av förslaget konstatera att skyddet av fridlysta/artskyddade arter som omfattas av Artskyddsförordningen inte med detta förslag kommer att implementeras i skogsvårdslagen. Därmed sker inte heller någon implementering av EU:s art- och habitatdirektiv eller av fågeldirektivet. Bakgrunden är som vi förstår, att skogsstyrelsen anser att man är begränsad att föreslå föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. I områden där skogsbruket står i konflikt med artskyddet bör därför pågående markanvändning anses vara artskydd och inte skogsbruk. Det förekommer även arter i skogen som omfattas av Artskyddsförordningens 5, 6, 8 och 9§§. I samband med skogsbruksåtgärder är det viktigt att hänsyn även tas till dessa arter.</p> <p>I förslaget till nya föreskrifter föreslås att hänsyn till ”växt- och djurarter som är ovanliga i regionen” helt tas bort. Föreningen Skydda Skogen anser att detta är oacceptabelt.</p> <p>Skall man lösa problematiken med artskyddet anser vi att man måste höja gränsen betydligt för när pågående markanvändning avsevärt försvåras. Man kan även införa generella biotop- och miljöskydd och skydd för rödlistade arter i skogslandskapet. Genomför man inte ändringar på denna punkt kommer inte de prioriteringar man gör inom skogsvårdslagen att ha så stor betydelse för genomförandena av direktiven och för att nå miljömålen.</p>	<p>Tillsynsansvaret för artskyddsförordningen har LST, samarbete krävs. SvL är begränsad inom intrånget, Skogsstyrelsen får inte ställa större krav i sina föreskrifter till 30 § SvL.</p> <p>Arbetet med artskydd i skogen är inte slut i och med att föreliggande förslag lämnas för beslut. Ett fortsatt arbete behövs tillsammans med andra tillsynsmyndigheter. NV poängterar också detta i sitt remissvar.</p> <p>Är de ovanliga inom ett område bör de omfattas av artskyddsförordningens bestämmelser eller är listad i någon av de hotkategorier som finns och kommer därmed även att omfattas av hänsynsbestämmelserna eller artskyddsförordningen som meddelats med stöd av MB och är Sveriges huvudsakliga implementering av EU-direktiven.</p> <p>Dessa förändringar kan inte Skogsstyrelsen göra utan det ligger till stor del på riksdag och regering</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Eftersom texten kring prioritering av arter följer efter prioritering av miljöer kan man få uppfattningen att miljöerna skall prioriteras före arterna.</p> <p>Att nationellt rödlistade arter inte längre skall prioriteras är oacceptabelt.</p> <p>I förslaget föreslås en ändring i texten när det gäller skyddszoner intill kulturmiljöer och kulturlämningar. I dagens allmänna råd till 7§ sägs att skydds zoner mot kulturmiljöer och kulturlämningar bör lämnas. Enligt dagens text framgår att: ” Detta kan t.ex. ske genom att äldre för miljön värdefulla barr- och lövträd eller bärande träd sparas.” I nuvarande förslag är denna precisering av hänsynen borttagen och ersatt med ” ” Detta kan t.ex. ske genom att körning, markberedning och plantering undviks.” Vi anser att texten skall vara kvar då det vid flera kulturmiljöer och kulturlämningar förekommer skogsmiljöer som bör bevaras och inte avverkas.</p> <p>I dagens text bör träd som riskerar falla vid kulturlämningar och orsaka skador tas bort ”såvida dessa träd inte har höga naturvärden”. I föreslagen text föreslås en ändring av ”höga” till ”mycket höga”. Nuvarande text bör vara kvar.</p>	<p>Detta är inte tanken med förslaget. Styckena kastas om något för att bättre belysa detta.</p> <p>Hotkategorierna framgår av förslaget avseende Hänsyn till arter. Vad gäller prioritering lyfts de krav som finns i gällande EU-direktiv och därmed inte får missas. Rödlistan är ett verktyg och ArtFo är styrmedlet, se även kommentarer på annan plats i sammanställningen.</p> <p>Denna ändring är för att 1. harmonisera med övrig text under de allmänna råden som syftar på åtgärder och 2. dessa träd har ett eget värde som det biologiska kulturarvet och 3. träd bör inte lämnas så att de skadar lämningarna annat än om de har ett mycket högt naturvärde.</p> <p>Ändringen görs för att betona att kulturlämningarna har ett lika stort värde som naturmiljön och det har visat sig att det oftare lämnas träd som skadar än att det tas bort något i onödan.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Vi föreslår att det i lagtexten framkommer att skyddszoner även skall lämnas med syftet att <u>förhindra ökad genomblåsning i känsliga naturmiljöer</u>.</p>	<p>Skogsstyrelsen arbetar med föreskrifter och allmänna råd inte lagen. I detta fall antar Skogsstyrelsen att ni syftar på allmänna råd där exemplifierar finns. Skyddszoner ska lämnas i den utsträckning som behövs, står det i föreskriften. Behövs de därmed för att förhindra en skadlig genomblåsning så bör de lämnas, alla möjliga fall är inte möjliga att räkna upp.</p>
<p>Skogsstyrelsen Lagfunktionen inom Enheten för Lag och områdesskydd</p> <p>Under hänsyn till arter hänvisas till bilaga 1 artskyddsförordningen, varför är inte bilaga 2 med som en hänvisning då även dessa arter har ett skydd i artskyddsförordningen dock ur ett nationellt perspektiv. Under stycke 2 anges att otillåten påverkan enligt 4 och 7 §§ artskyddsförordningen kräver dispens enligt 14 § artskyddsförordningen på samma sätt borde inte bilaga 2 och 6 och 9 §§ med dispens enligt 15 § också vara med?</p> <p>Prioritering av hänsyn. Kort och ganska enkel skrivning vilket är bra. Dessutom har man kommit bort ifrån den svåra rangordningen av befintliga miljövärden. Ska man uppfatta att de 3 punkterna i prioriteringssituationen inte är rangordnade vare sig sinsemellan eller så att mycket höga värden prioriteras före höga värden. Däremot att prioriteringen ska göras bland de befintliga miljövärdena i de uppräknade hänsynsvariablerna.</p> <p>Bör det inte framgå i föreskrift eller allmänna råd att förhindrande av skada ska prioriteras först i och med att de inte ingår i intrånget och bör därmed vara prioriterade. Känns som dessa åtgärder kommer bort i prioriteringen. Något slags förtydliganden kring detta bör finnas med.</p>	<p>Om dessa arter betecknas som akut hotade, starkt hotade, såbara eller nära hotade så ska skador förhindras eller begränsas även för dessa.</p> <p>Detta stycke finns inte med i de beslutade föreskrifterna.</p> <p>De tre punkterna är inte rangordnade.</p> <p>Gäller all typ av förhindrande d.v.s. även gentemot arter. Förhindrande av skada ska inte prioriteras då det inom rimliga gränser ska gå utanför intrånget. Den prioritering vi syftar på är inom intrånget.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Inför en ny punkt om återställande efter allvarliga körskador. Förslag: Allvarliga körskador eller andra skador på mark och vatten som innebär skadligt läckage av slam, näring eller tungmetaller till sjöar, vattendrag eller diken, till följd av skötsel av skog, skall återställas så effekterna av skadorna upphör eller minimeras.</p>	<p>Detta förslag diskuterades inom översynsgruppen på sista mötet och en sådan punkt har lagts till, dock med annan formulering. Se föreskriftsförslaget för lydelsen.</p>
<p>Sveriges Hembygdsförbund</p> <p>Sveriges Hembygdsförbund välkomnar översynen av § 30 och ställer sig positiv till ett flertal förtydliganden av riktlinjerna för hänsynstagande till miljövärden i skogslandskapet.</p> <p>En definition med avgränsning för begrepp som kulturskogar, hänsyn, naturvärden, kulturvärden, sociala värden och miljövärden skulle förtydliga och minska utrymmet för variationer i tolkning. Exempelvis förekommer att olika åtgärder föreslås med bisatsen ”där så är möjligt” vilket förutsätter ett förtydligande av vem som avgör var gränsen för möjligt och omöjligt går.</p> <p>Ett nödvändigt komplement för en nog så tydlig lagtext är en tydlighet vad gäller påföljder vid överträdelse. Här finns vissa brister som bör utredas. Vidare har man från branschen framfört synpunkter på tydligheten i ansvarsfrågan. Man menar att det finns en otydlighet huruvida markägaren är ansvarig i de fall då skogsbruksåtgärder delegerats till entreprenör. Detta behöver därför utredas, förtydligas och informeras om.</p>	<p>Dessa begrepp kommer inte att definieras inom ramen för detta projekt. Kan kanske komma att ske inom ramen för regeringsuppdraget om sociala värden eller eventuellt efterföljande arbete. Begränsningen relaterar till intrångströskeln.</p> <p>Detta ligger utanför Skogsstyrelsens bemyndigande att meddela föreskrifter om. En ev. utredning får i så fall ske på politisk nivå eller som ett uppdrag till Skogsstyrelsen.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Hur ska skogspolitiken anpassas till den av Sverige nyligen ratificerade Landskapskonventionen vilken bör påverka skrivningar i § 30 SvL liksom även UNESCO:s Konvention om skydd av det immateriella kulturarvet med bäring på skogen, skogslandskapet och till skogsbruket kopplade kunskapsfält. Sverige ratificerade konventionen i januari i år och planen för dess implementering i skogspolitiken bör kunna nämnas i sammanhanget.</p>	<p>Detta ligger inte inom det aktuella projektets uppdrag, och vad gäller hur Sverige ska implementera denna ligger det utanför Skogsstyrelsens bemyndigande att bestämma.</p>
<p>SHF:s förslag till formulering under allmänt: ”I de enskilda fall då hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen leder till att pågående markanvändning avsevärt försvåras är markägaren berättigad till intrångsersättning.”</p>	<p>Markägaren är inte berättigad till intrångsersättning med stöd av 30 § SvL. Skogsstyrelsen får inte ställa krav i föreskrifter som går över intrångströskeln.</p> <p>Det står bör med anledning av att det är ett allmänt råd. I föreskrifter används ska och i allmänna råd används bör. Ett allmänt råd kan man säga är ett exempel från myndigheten om hur en föreskrift kan efterlevas men det kan finnas andra lika bra sätt.</p>
<p>SHF:s förslag till skrivning under allmänt allmänna råd: ”den hänsyn som tagits i samband med en skogsbruksåtgärd, i form av t.ex. kvarlämnande av kulturhistorisk lämning, träd, trädsamlingar och döda träd skall skyddas vid kommande åtgärder.”</p>	<p>Prioriteringen lyfter de värden som Sverige inte får missa med anledning av krav i direktiv. Kulturmiljöer som har det allra högsta värdet skyddas av kulturminneslagen och har därmed ett starkare skydd.</p>
<p>Vidare föreslår vi att stycket flyttas till föreskrifter.</p>	
<p>SHF:s förslag till text under prioriteringsavsnittet: att lägga till ett exempel bland miljöer med högst värde som även lyfter fram kulturmiljön</p>	<p>Se ovan om skillnaden mellan föreskrift och allmänt råd.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Påpekas att det på flera ställen står ”bör avses ha” skriv i stället ”har”.</p> <p>Flytta delar av det som står i allmänna råden till föreskrifter.</p>	<p>I föreskrift finns att skador ska förhindras eller begränsas. Att lyfta vissa utpekade åtgärder till föreskrift skulle kunna leda till att dessa beaktas men inte andra skadliga åtgärder som då kanske inte finns med i föreskriften. Uttömmande listor går inte göra varför det är bättre med en generell skrivning</p>
<p>Skogsindustrierna</p> <p>Är positiva till arbetsformerna i denna översyn och tror att det var bra att den löpte parallellt med dialogprocessen för att kunna beakta inspel från övriga dialoggrupper.</p> <p>Generellt är Skogsindustrierna kritiska mot den svenska tillämpningen av EU-direktiven genom ArtFo utformning. EU-kommissionens vägledning talar om speciell tillämpning för de areella näringarna eftersom de utgör pågående verksamheter (sid 37 i rapporten) men det verkar inte ha anammats i Sverige.</p> <p>Skogsindustrierna välkomnar att fokus har flyttats från enskilda arter till substrat och livsmiljöer. Med anledning av detta förstår vi inte varför man valt att byta rubriken från ”Växt-och djurarter” till ”Hänsyn till arter” som snarast skulle vara ett tecken på motsatsen. Skogsindustrierna föreslår rubriken: ”Hänsyn till arters livsmiljöer”</p> <p>För att tydliggöra substratfokuseringen bör första stycket omformuleras enligt följande:</p> <p>”Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska förhindras eller begränsas i livsmiljöer och på substrat där det kan förekomma arter som omfattas av...”</p>	<p>Översynen var en del av projektet Dialog om miljöhänsyn och diskussioner har fortlöpande förts med de andra grupperna inom projektet.</p> <p>EU-direktiven implementeras genom bl.a. ArtFo, vilken inte Skogsstyrelsen styr över. Se även kommentarer på annan plats i sammanställningen.</p> <p>Detta för att den gamla rubriken inte innefattade bl.a. mossor och för att poängtera att artskydd är något som måste beaktas enligt gällande EU-direktiv.</p> <p>Att lägga till ”kan” vidgar tillämpningen ytterligare och Skogsstyrelsen ser inte att detta tillför något i tydlighet.</p> <p>Justering av förslaget i enlighet med första meningen har gjorts, se vidare på annan plats i sammanställningen.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Skogsindustrierna anser att föreskriften endast bör omfatta arter markerade med N och n i bilaga 1 på motsvarande sätt som i 33 a §. Skogsindustrierna ifrågasätter kopplingen till rödlistan här och om den är nödvändig så föreslår vi följande ändring: ” hotade, sårbara eller nära hotade till följd av skogsbruksåtgärder”.</p>	<p>SvL gäller endast vid skötsel av skog.</p>
<p>Andra stycket är helt obegripligt och måste därför utgå eller på något sätt omformuleras eller exemplifieras. Vad innebär en otillåten påverkan? När krävs dispens?</p>	<p>Detta gäller enligt ArtFo, vilken ska tillämpas parallellt med SvL. Dock är stycket ersatt med hänvisning till ArtFo i stället.</p>
<p>Stycket under allmänna råd om gällande rödlista bör tas bort då det är en oklar formulering. Arter som kan vara hotade? Om de är hotade så finns de på gällande rödlista. Bedömningar av detta kan utläsas ur listornas artvisa beskrivningar, men den samlade gruppen ”hotade arter” utgör en alltför heterogen grupp för att motivera att listan ges en juridisk status kopplat till skogsvårdslagen. De hänsynsföreskrifter som sedan länge funnits i skogsvårdslagen togs också initialt fram för att svara mot rödlistade arters generella krav.</p>	<p>Rödlistan är flyttad från föreskrift till allmänt råd då den inte är ett styrmedel utan ett verktyg och från den kan information fås.</p>
<p>Skogsindustrierna är tveksamma till om begreppet ”prioriterade fågelarter” är vedertaget och om de arterna bör listas i allmänna råd? Vem prioriterar dessa arter?</p>	<p>I dagsläget hänvisas till NV:s lista över prioriterade fågelarter. Skogsstyrelsen har dock i samarbete med Artdatabanken uppdaterat denna lista, och kommer att ligga som bilaga till de allmänna råden.</p>
<p>Skogsindustrierna vänder sig mot uppfattningen att själva ifyllandet av blanketten är den betungande delen i arbetet med avverkningsanmälan, här ignorerar man helt det planeringsarbete som föregår själva blanketten.</p>	<p>Det är dock den som avses när man bedömer den administrativa bördan tillsammans med lagring av uppgifter och annan typ av administration. Se vidare kommentarer på annan plats i sammanställningen.</p>
<p>Skogsindustrierna stödjer de förslag till ändringar som föreslås i kontrollstationen.</p>	

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Skogsindustrierna är kritiska till skrivningar om säkerställd information om arters förekomst, vem är det som behöver den? Är det myndigheten eller markägaren? Förordas genomgripande artinventeringar?</p> <p>Varför hoppas Skogsstyrelsen på en uppdatering av artskyddsförordningen?</p>	<p>Säkerställd information som hjälp och stöd vid planering och myndighetsutövning är något som torde behövas av alla aktiva parter i skogen.</p> <p>Se kommentarer på annan plats i sammanställningen.</p>
<p>Bergvik</p> <p>I grunden är Bergvik positiva till Skogsstyrelsens arbete då det finns ett stort behov av både klarlägganden, förenklingar och uppdateringar i hänsynsparagrafen. Vi är positiva till arbetsformerna i denna översyn och tror att det var bra att det löpte parallellt med dialogprocessen för att kunna beakta inspel från övriga dialoggrupper.</p> <p>Bergvik anser att föreskriften endast bör omfatta arter markerade med N och n i bilaga 1 på motsvarande sätt som i 33 a § och vi är mycket tveksamma till att kategorin nära hotade bör ingå i uppräkningsen med anledning av att skogsbruk inte nödvändigtvis är den begränsande faktorn.</p> <p>Andra stycket är helt obegripligt och måste därför utgå eller på något sätt omformuleras eller exemplifieras. Vad innebär en otillåten påverkan? När krävs dispens?</p> <p>Bergvik är tveksamt till om begreppet ”prioriterade fågelarter” är vedertaget och att de bör listas i allmänna råd? Vem prioriterar dessa arter?</p>	<p>Var en del av processen.</p> <p>Justerat, se kommentarer på annan plats i sammanställningen.</p> <p>Se svar tidigare i sammanställningen.</p> <p>Dessa är de som finns i NV:s handbok om artskyddsförordningen, men Artdatabanken har utarbetat en lista som har remitteras till NV, vilka är expertmyndighet för artskyddsfrågor. Se vidare kommentarer på annan plats i sammanställningen</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Är verkligen Skogsstyrelsen styrda av EU-lagstiftning och artskyddsförordning till att göra den konstruktion man nu föreslår?</p>	<p>Sverige är enligt EU-direktiven, i detta fall gällande vatten och artskydd, skyldiga att skydda det som där anges. Från detta kan Skogsstyrelsen inte avvika så svaret är att ja, Skogsstyrelsen och Sverige är styrda av EU-lagstiftningen.</p>
<p>Jägarförbundet</p> <p>Sammanfattningsvis välkomnar Svenska Jägareförbundet översynen av 30 § skogsvårdslagen.</p> <p>Förbundet vill betona att det är av avgörande betydelse för effektiviteten inom naturvården i skogen att begreppet intrångsbegränsning revideras fullständigt.</p> <p>Svenska Jägareförbundet vill även betona vikten av att den hänsyn som tagits tidigt under omloppstiden bibehålls och att naturvärdena förädlas vidare allt eftersom bestånden utvecklas.</p> <p>Jägarförbundet har valt att kommentera och diskutera nivån på intrångsbegränsningen.</p> <p>Idag visar Skogsstyrelsens statistik att naturvärdena når upp till intrångsbegränsningen endast för 25 % av avverkningarna. Denna bild skulle dock möjligen ändras radikalt om man vände på systemet, så att man i enlighet med naturvårdsbiologiska principer tvingades ta större hänsyn i stora än i små objekt. Alternativt kan man tänka sig en ”flat rate” på 5 % oavsett storlek och värde.</p> <p>Svenska Jägareförbundet anser att det är fullständigt oacceptabelt att återställande av skada ingår i intrångsbegränsningen.</p>	<p>Detta begrepp ligger inte inom Skogsstyrelsen mandat eller bemyndigande att förändra varför kommentarer ej ges. Några frågeställningar har kommenterats tidigare i sammanställningen.</p> <p>Detta instämmer Skogsstyrelsen i och kommer att verka för.</p> <p>I den grundlagsutredning som genomfördes för några år sedan menade utredaren att de nyckelbegrepp som intrånget bygger på är väl etablerade och inte behöver utredas mer. Skogsstyrelsen har inte möjlighet att ställa större krav än upp till denna gräns i sina föreskrifter. Antalet beslut ökar hela tiden vilket innebär att den nivå som nu finns kommer att provas och en domstolspraxis förhoppningsvis utvecklas som talar om om Skogsstyrelsen tolkar nivån ”rätt”.</p> <p>Detta är klart uttryckt i SvL 30 § 2 och 3 st, så Skogsstyrelsen har ingen möjlighet att göra på annat sätt i dagsläget.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Svenska Jägareförbundet välkomnar en tydligare prioriteringsordning av vilka hänsyn som skall tas inom ramen för intrångsbegränsningen.</p> <p>Svenska Jägareförbundet anser att konceptet ”grön infrastruktur” bör arbetas in i rapporten och föreskrifterna. Kant- och brynzoner mellan skogstyper och mellan skog och det öppna landskapet hör till de absolut artrikaste i landskapet.</p> <p>Svenska Jägareförbundet välkomnar att SvL kopplas tydligt mot ArtFo.</p> <p>Svenska Jägareförbundet anser att det är viktigt att tydliggöra betydelsen av tagen miljöhänsyn även ur ett rekreativperspektiv.</p> <p>Rapporten föreslår att i 19 § skall ordet undvikas ändras till förhindras, detta är ett exempel på en ändring som inte tillför någon ökad tydlighet. I denna skrivning bör ”eller begränsas” utgå.</p> <p>I 34 § har det smugit sig in ett syftningsfel, så att ”de” syftar på avverkningsrester och inte lämningarna.</p>	<p>Detta kommer inte att ske inom ramen för nu föreliggande förslag.</p> <p>Se kommentarer avseende sociala och rekreativvärden på annan plats i sammanställningen.</p> <p>Ett arbete som påbörjades i del 1 av översynen för att harmonisera med MB:s ordalydelse och ställning för detta togs i samband med översynen del 1. Att ta bort ”eller begränsas” skulle i många fall innebära krav över intrånget.</p> <p>Ändrat till lämningarna för tydligheten, i enlighet med synpunkten.</p>
<p>SKS Region Nord</p> <p>Översynen av 30 § SvL är välbehövlig och generellt sett är ändringsförslagen utformade så att föreskrifter och allmänna råd är tydligare. Hänvisningen till ArtFo är också en förbättring.</p>	

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>I den nya skrivningen hänvisas till artskyddsförordningen daterad 2007 (tidigare hänvisades till naturvårdsverkets beslut daterat 2010). Vi undrar om den artlista (bilaga 1?) som finns knuten till artskyddsförordningen uppdateras, så att den är aktuell. Dessutom är det ganska svårt att hitta och förstå ArtFo artlista och dess beteckningar. Längre fram i texten hänvisas till ”bl.a. gällande rödlista”. Vilka källor är det som avses? Detta måste förtydligas.</p> <p>Den här kommentaren anknyter till punkten ovan. Det görs en hänvisning till bilaga 1 i artskyddsförordningen, men även bilaga 4 kan vara aktuell.</p> <p>Det finns fler inventeringar än de som räknats upp i meddelandet, till exempel urskogsinventeringen, våtmarksinventering (VMI) med flera.</p>	<p>Författningar omnämns med sina ursprungsbeteckningar men man tillämpar alltid den författning som är gällande vid det aktuella tillfället. De arter som ska prioriteras är de som kommer från direktiven och de har inte ändrats så det är inga problem med uppdatering. Gällande rödlista är den som vid den aktuella tidpunkten gäller, d.v.s. från 2010 nu och när en ny tas fram kanske 2015 så är det den som avses. Att hänvisa till gällande innebär att Skogsstyrelsen inte behöver uppdatera med det nya NV-beslutet varje gång. Rödlistan omnämns nu också som en källa i allmänna råden till var information kan hittas och inte som ett styrmedel i föreskrifterna. Arbetet med artskyddet i skogen kommer att fortsätta även efter att detta projekt avslutas.</p> <p>Vi är medvetna om det, listan är exemplifiering och gör inte anspråk på att vara uttömmande.</p>
<p>Skogsstyrelsen N Dalarnas distrikt</p> <p>De förändringar som föreslås i SVL är bra. Det blir tydligare vad som gäller och förhoppningsvis kommer detta leda till ”bättre effekt i skogen”.</p> <p>Genom att ta bort skrivningen djur och växter och ersätta detta med arter får man även med svampar och dyl., det är bra!</p> <p>Det är synd att prioriteringsdelen har flyttats längre bak med tanke på att vi i nordvästra Sverige verkar i ett område där befintliga värden nästan alltid slår i ”tak”</p>	<p>För att tydliggöra att prioritering inte får ske annat än om värdena överstiger intrånget. I många fall räcker intrånget för att spara alla värden på en behandlingsenhet.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>9 § Definiera mycket hög ålder (eventuellt kopplat till boniteten). Vad är ett grovt lövträd? Varierar det beroende på trädslag och/eller bonitet?</p> <p>10 § Definiera vad en begränsning av hyggenas storlek innebär, annars blir detta verkningslöst. Vad är ”ett större hygge”?</p>	<p>Se svar på annan plats i sammanställningen.</p> <p>I del 1 av översynen resonerades om detta och denna skrivning får ses mer som uttryck för en viljeinriktning.</p>
<p>VM Södra Östersjön</p> <p>Mycket bra att skyddszoner mot sjöar och vattendrag ingår i de prioriterade hänsynsområdena.</p> <p>Saknar föreskrifter och/eller allmänna råd om avverkning i närheten av vattentäkt eller vattenskyddsområden. Saknar också FSKR eller AR om påverkan på grundvatten, en allvarlig brist då ovanliggande markanvändning, så som avverkning och gödsling, kan ha stora konsekvenser för både kvalitet och kvantiteten för grundvatten.</p>	<p>Vattenskyddsområden omfattas av egna områdesspecifika föreskrifter som reglerar den verksamhet som får ske där.</p> <p>Vad gäller grundvatten så skyddas detta av krav på att beakta markegenskaper och hydrologi, storlek och utläggning av hyggen. Grundvattnet kan också påverkas av gödsling. De allmänna råden för kvävegödsling håller också på att ses över och även där är vattenfrågan viktig. Användning av olika typer av växtskyddsmedel regleras i annan lagstiftning.</p>
<p>LST Värmland</p> <p>Positivt att det hänvisas till artskyddsförordningen. Ser gärna att Skogsstyrelsen uppmärksammar regeringen på behovet om utredning av vilka fall dispens från artskyddsförordningen krävs samt även utreda om ersättningsreglerna kan aktualiseras vid förbud över intrånget.</p> <p>En brist att det inte har fokuserats på vattenmiljöer i denna översyn.</p> <p>I stället för ordet vattenkvalitet föreslås att begreppen ekologisk och kemisk status används i stället.</p>	<p>Arbetet med artskyddet i skogen kommer att fortsätta även efter att detta projekt avslutas.</p> <p>Förra delen, Del 1, av översynen fokuserade på vattenmiljöer.</p> <p>Enligt ansvariga myndigheter Havs- och Vattenmyndigheten samt NV är det korrekt att tala om vattenkvalitet.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Det är direkt felaktigt att "Arter som omfattas av artskyddsförordningen... förekommer ofta i hänsynskrävande biotoper..."</p> <p>Även lektider för fisk och kläckning av rom bör nämnas i AR under "Hänsyn till arter"</p> <p>Anmärkningsvärt att det nämns att återställande kan få till följd att lämnad hänsyn kan få avverkas, detta måste rättas till i samband med denna översyn.</p>	<p>I den utredning som Artdatabanken gjorde bekräftades snarare att arter förekommer i HB, men naturligtvis även utanför dessa. Några typer av områden som inte utgör HB omnämns också som värdefulla i förslaget till AR.</p> <p>Även vattenlevande djur omfattas av artskyddsförordningen.</p> <p>Detta har att göra med att Skogsstyrelsen inte får ställa större krav än upp till intrånget i sina föreskrifter. En avvägning måste därför i vissa fall ske mellan återställande och lämnad hänsyn.</p>
<p>LST Gävleborg</p> <p>Föreslagna ändringar stämmer bättre med miljöbalken och tillhörande förordningars syfte och formuleringar.</p> <p>En större klarhet och skärpa i bestämmelserna kring forn- och kulturlämningar, med föreslagna ändringar.</p>	
<p>Fortifikationsverket</p> <p>Uppfattar en viss skärpning i regelverket för social naturvård, p.g.a. tillägget i föreskrift 8 §.</p> <p>Intrångsmodellens fallande procentuella toleransnivå i förhållande till ökning i objektets storlek verkar inte alldeles logisk eftersom den slår hårdare mot skogsägare som gör småskaliga avverkningar. De förväntas tåla ett procentuellt större intrång än de som avverkar i större skala.</p>	<p>Tillägget görs i de allmänna råden och är inte tänkt som någon skärpning utan endast ett förtydligande.</p> <p>Detta kan inte Skogsstyrelsen i dagsläget förändra då detta finns uttryckt i förarbeten till gällande lagstiftning. Information om detta finns i meddelandet.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>LST F</p> <p>Positiv till att FSKR och AR uppdateras och att prioriteringen ytterligare konkretiseras.</p> <p>Träd, trädsamlingar och döda träd</p> <p>Stryk sista stycket eller omarbета, inte bra med luddiga begrepp som t.ex. rekreation, friluftsliv och estetiska värden, använd kulturmiljövärden eller sociala värden i stället.</p> <p>Hänsynskrävande biotoper</p> <p>Ex-listan bör samordnas med Målbilder för god miljöhänsyn samt områdesskyddsfo.</p> <p>Hänvisa till rödlistan i FSKR såsom görs i AR.</p> <p>AR bör inledas med “Med skador avses dödande, störande...”</p> <p>Partiet om insamling av ägg bör tas bort.</p> <p>Ex på skogstyper i första stycket AR kan strykas.</p> <p>Texten om örnar kan förtydligas, delas upp med vad som gäller för norra Sverige och nedanför.</p> <p>Skyddszoner</p> <p>Byt ut landskapsbild mot t.ex. landskapsperspektiv.</p> <p>Koppla till Målbilderna, bättre.</p> <p>Prioritering</p> <p>Lägg stycket “I syfte att...” efter de tre prioriterade punkterna. Kan formuleras t.ex. “därigenom uppfylls genomförandet av ...”</p>	<p>Detta förslag kommer från gruppen som arbetade med dessa värden. Kan hända att de kommer att definieras inom ramen för regeringsuppdraget om sociala värden.</p> <p>Listan med hänsynskrävande biotoper är avstämd med den grupp som arbetat med målbilderna. Urskogsrester byter därav namn till naturskogsrester.</p> <p>Se kommentarer på annan plats i sammanställningen.</p> <p>Se kommentarer på annan plats om ska respektive bör i AR och FSKR.</p> <p>Detta har tagits bort.</p> <p>Dessa finns för att fånga upp de arter som inte finns inom HB, i enlighet med Artdatabankens utredning.</p> <p>Landskapsbild anges i nuvarande författningstext, och Skogsstyrelsen kommer inte att ändra detta i dagsläget.</p> <p>Den text som finns i förslaget är diskuterad på översynsgruppens möte och kommer inte att förändras då Skogsstyrelsen inte kan se att ökad tydlighet uppnås med föreslagen förändring.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Endast miljöhänsyn är prioriterad, borde även finnas riktlinjer på hur man förhåller sig till kulturmiljö och sociala värden om det uppstår konflikt mellan olika typer av värden.</p>	<p>Allt i FSKR ska sparas. Är det värden som överstiger intrånget så får en prioritering ske. Det som ska prioriteras anges i avsnittet om prioritering, därutöver är det markägaren/verksamhetsutövaren som avgör.</p>
<p>SOF</p> <p>Avstyrker föreliggande förslag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otillräckligt för att säkra skogens BM och uppfylla relevanta miljömål. • Föreslagna förbättringar angående hotade arter ligger inte i linje med vad EU-direktiven eller Nagoyadeklarationen syftar till. • Frågan om artskydd i skogsvårdslagen blir till stor del olöst. • Skogsstyrelsen ska ta sitt ansvar som sektorsmyndighet och tydligt implementera artskyddsförordningen i den samlade skogslagstiftningen. • Intrångsbegränsningen bör förändras och sanktionsmöjligheterna förbättras. • Konsekvensutredningen saknar en utredning av en höjning av intrångströskeln. • Det är anmärkningsvärt att föreskrifter om hänsyn föreslås anpassas till prioriterade fågelarter utan att relevant underlag tagits fram till remissen. 	<p>SvL ska bidra till uppfyllandet av miljömålen, vilket är ett löpande arbete. Skogsstyrelsen anser att man med föreliggande förslag bättre bidrar till att nämnda syften uppnås.</p> <p>Vad gäller artskydd är tillsynsansvaret delat vilket vi vet är problematiskt för sakfrågan, för inblandade myndigheter och markägare/verksamhetsutövare. Detta arbete är något som kommer att fortgå.</p> <p>Skogsstyrelsen har en del av ansvaret med det är Sverige som ska implementera ett direktiv inte en sektorsmyndighet ensam. Skogsstyrelsen kan inte heller förändra lag och förordning utan är begränsade av sina bemyndiganden, sin föreskriftsrätt.</p> <p>Detta ligger helt utanför Skogsstyrelsen möjligheter då endast riksdagen och regeringen kan förändra lag och förordning, vilka styr dessa frågor. Det finns därför ingen anledning att utreda en höjning av intrångströskeln.</p> <p>Prioriterade fågelarter finns i NV:s handbok om ArtFo. Se ytterligare kommentarer på annan plats i sammanställningen.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>Lars M Johansson</p> <p>Anser det viktigt att skogsägaren finns med i debatten.</p> <p>Vilken har tolkningsföreträde i 19 §.</p> <p>21 § om skydds-zoner har stor tolkningsbredd.</p> <p>Information genom föreskrifter och allmänna råd till MÅ ett par månader efter beslut?</p> <p>Vilka är <u>andra allmänna intressen</u> i SvL:s portalparagraf.</p> <p>Att ha skog i anslutning till N 2000 områden kommer påverka verksamheten i framtiden.</p> <p>Flera LST påpekar att SvL inte räcker till när det gäller artskyddsförordningen, känns som om vi alla behöver skaffa NV:s handbok för artskyddsförordningen.</p> <p>Anser att det blir många kronor som skogsägaren skall tåla utan ersättning, med anledning av Skogsstyrelsens tolkning 10, 5 och 2 %, medan BoU:s betänkande säger 10 %.</p>	<p>I och med att översynen varit en del av dialogprojektet har skogssektorn deltagit i arbetet.</p> <p>Vad gäller 19 § så är det inte frågan om tolkningsföreträde då samtliga värden ska sparas. Överstiger värdena den s.k. intrångströskeln så hamnar vi i 33 a § om prioritering.</p> <p>Arbetet med målbilder för skydds-zoner är därför viktigt.</p> <p>Information till MÅ efter beslut då FSKR inte ska träda i kraft förrän tidigast två månader efter beslut. Kan tyckas vara kort tid men det bör beaktas det stora deltagande under processen, offentliga seminarier och att det under hösten kommer anordnas konferenser m.m.</p> <p>Exempel på andra allmänna intressen är rennäringen.</p> <p>Vad gäller verksamhet i anslutning till N 2000 så påverkas denna inte av föreliggande förslag. Dessa regler finns i MB, vilken ska tillämpas parallellt med SvL reda i dagsläget.</p> <p>ArtFo gäller redan i dag parallellt med SvL så det är igen skillnad. Att skaffa handböcker för sin verksamhet är aldrig fel.</p> <p>Skogsstyrelsen har i och med detta arbete på intet sätt förändrat sin tolkning av intrångsbegränsningen. 10 % är vad som mest ska behöva tålas. Mer om detta finns i meddelandet.</p>

Remissinstans och synpunkter	Kommentarer
<p>SLU</p> <p>Lagens absoluta krav som inte kan prioriteras bort måste vara tydliga. FSKR måste tillföras en hänvisning till vad som gäller i biotopskydds- eller Natura 2000-områden</p> <p>Hänsyn inom ramen för intrångsersättningen går utöver lagens krav. ArtFo är tvingande och därför bör det framgå att prioriteringarna i 30 § är ytterligare värden. Det är inte tillåtet att prioritera hänsyn till t.ex. hänsynskrävande biotoper i stället för arter.</p> <p>Rödlistan utgör ett verktyg för att underlätta att relevant hänsyn tas. Hänvisa till den i föreskrifterna. Skadar trovärdigheten att inte prioritera rödlistade arter utan i stället livsmiljöer och substrat.</p> <p>Artportalen är ett användbart verktyg för skogsbrukets aktörer.</p> <p>Nyttan med hänsyn utifrån strukturer är inte lika given. Framgår inte heller hur prioritering ska ske mellan förekomst av arter och av livsmiljöer och substrat.</p> <p>Klargör vilka fågelarter som avses med "prioriterade fågelarter".</p>	<p>SvL och Mb gäller parallellt, en sådan hänvisning behövs därmed inte.</p> <p>Skogsstyrelsen kan inte ställa krav över det så kallade intrånget. Ska krav därutöver ställas får andra författningar tillämpas, t.ex. MB. LST har tillsynsansvaret för ArtFo och kan träda in om behov finns.</p> <p>Arterna prioriteras, det är om sådana inte hittas som livsmiljöer och substrat ska sparas. Se kommentarer om rödlistan på annan plats i sammanställningen.</p> <p>Arbetet med artskydd kommer att fortsätta, se kommentarer på annan plats.</p> <p>Se svar på annan plats i sammanställningen.</p> <p>Se svar på annan plats i sammanställningen.</p>

Uppdrag till ArtDatabanken: utredning av miljöhänsynens betydelse för rödlistade arter

Beställare: Skogsstyrelsen (ansvarig Gunilla Kock Hansson)
Uppdragstagare: ArtDatabanken (ansvarig Hjalmar Croneborg)
Avser tid: 2012-09-01 – 2012-10-31
Ersättning 2012: max 200 000 kr plus högst 10 000 för utlägg,
se särskild rubrik

Referensdokument

EU:s Art- och habitatdirektiv (92/43/EEG)
EU:s Fågeldirektiv (79/409/EEG)
Gärdenfors, U. (red.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
Skogsstyrelsen 2012. Skogsvårdslagstiftningen. Gällande regler 1 januari 2012.

Syfte

ArtDatabanken ska utreda betydelse av miljöhänsyn som enligt 30§ i Skogsvårdslagstiftningen (SvL) ska tas vid skötseln av skog för att nå gynnsam bevarandestatus för rödlistade arter (Gärdenfors 2010) och arter som finns med i EU:s Art- och habitatdirektiv samt Fågeldirektiv. Utredningsresultaten ska fungera som underlag till Skogsstyrelsens arbete med att se över föreskrifter och allmänna råd till 30§ i SvL.

Bakgrund

Skogsstyrelsen har fått kritik för att myndigheten inte har införlivat art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet på ett tillbörligt sätt inom sitt ansvarsområde. Vid kontakter med Miljödepartementet och Naturvårdsverket har också framkommit att det förväntas att Skogsstyrelsen som sektorsmyndighet, i större utsträckning än nu, tar ansvar för artskyddet inom myndighetens ansvarsområde.

Under del 1 av Översyn av föreskrifter och allmänna råd till 30 § i SvL påbörjades arbetet med hänsyn till växt- och djurarter bl.a. genom att hänsynskrävande biotoper i större utsträckning än nu ska skydda de livsmiljöer och substrat som är viktiga för skyddsvärda arters överlevnad.

I dagsläget arbetar Skogsstyrelsen med artskyddsfrågor inom ramen för bl.a. det formella skyddet, rådgivning, uppdragsverksamhet och naturligtvis genom reglering i föreskrifter och allmänna råd till 30 § i SvL. Den av Naturvårdsverket beslutade rödlistan används i nu gällande föreskrifter som en grund för prioritering av hänsyn när värden inom en behandlingsenhet överstiger det Skogsstyrelsen kan kräva inom intrångsbegränsningen.

Rödlistan har därmed i dagsläget givits en central roll vid prioritering av hänsyn. Det har dock från flera håll påtalats att rödlistan är ett trubbigt instrument då arterna behöver livsmiljöer och substrat för att kunna utveckla eller bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Diskussioner har förts huruvida rödlistan ska bytas ut mot något annat, och i så fall mot vad, eller om det skulle vara möjligt att komplettera den, för att förbättra artskyddet.

Uppdraget

Frågeställningar

I ett första steg ska ArtDatabanken bedöma vilka rödlistade arter, eller arter listade i EU:s direktiv, som potentiellt kan utnyttja olika kategorier av miljöhänsyn. I ett andra steg ska den möjliga betydelsen av miljöhänsyn bedömas för respektive art. Betydelsen ska jämföras med andra naturvårdsåtgärder, t.ex. formellt och frivilligt skydd av skog. En betygsskala som speglar miljöhänsynens betydelse ska användas vid bedömning av enskilda arter, t.ex. ”har ingen betydelse”, ”har viss betydelse” eller ”har stor betydelse”. Resultaten kommer även att visa för vilka arter som bedömningar inte kunnat utföras inom ramen för uppdraget pga. bristande resurser eller kunskapsunderlag.

Arbetsgång & tidsplan

Bedömningarna kommer att baseras på 1) ArtDatabankens befintliga databasuppgifter, 2) kompletterande bedömningar av ArtDatabankens artansvariga eller med hjälp av ArtDatabankens expertkommittéer eller externa experter, samt 3) en sammanfattande granskning och kalibrering.

	Veckonummer							
	37	38	39	40	41	42	43	44
Projektledning								
Start; avgränsning & detaljplanering	■	■						
Instruktion till artexperter	■	■						
Databasuppgifter & bedömningsunderlag	■	■						
Samordning av bedömningsarbete			■	■	■	■	■	■
Expertbedömningar			■	■	■	■	■	■
Resultatsammanställning & rapportering						■	■	■
Leverans								■

Definitioner & avgränsningar

Bedömningar avser arters bevarandestatus. – ArtDatabanken ska utreda betydelse av miljöhänsyn som enligt 30§ i SvL ska tas vid skötseln av skog för att bibehålla eller nå gynnsam bevarandestatus för rödlistade arter och arter som finns med i EU:s Art- och habitatdirektiv samt Fågeldirektiv. Definitionen av gynnsam bevarandestatus följer EU:s Art- och habitatdirektiv (Artikel 1i), d.v.s. . att en arts populationsutveckling visar att den fortlever i livskraftiga populationer. Det förutsätter att ett funktionellt nätverk av livsmiljöer för arten upprätthålls över tid. Miljöhänsyn kan vara mer eller mindre betydelsefull i olika arters nätverk av livsmiljöer.

Bedömda arter. – Uppdraget kommer i första hand att begränsas till de rödlistade arter som har sin huvudsakliga förekomst i skog (enligt Gärdefors 2010), klassats som hotad eller nära hotad CR-NT och inte kategoriserats pga. av kunskapsbrist enligt D-kriteriet. Det motsvara ca 1,200 rödlistade arter. Urvalet kommer att kompletteras så att det även omfattar de arter som finns med i EU:s Art- och habitatdirektiv samt Fågeldirektiv.

Bedömda kategorier av miljöhänsyn. – Uppdraget kommer att begränsas till fyra kategorier av miljöhänsyn: 1) Träd, trädsamlingar och döda träd (avsnitt 7:8-7:9 i 30§ SvL), 2) Hänsynskrävande biotoper (avsnitt 7:17), 3) Skyddszoner (avsnitt 7:20-7:21), 4) Mark och vatten (avsnitt 7:23-7:24). I Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd exemplifieras olika miljöhänsyn inom kategorierna ovan (se **Bilaga 1-2**).

Notera att i uppdraget främst sådan miljöhänsyn som ska tas för att värna existerande miljövärden. Det handlar ofta om att avstå från att avverka miljövärden i form av särskilda träd eller biotoper, t.ex. att lämna kvar äldre och döda träd eller hänsynskrävande biotoper med naturskogskaraktär. Det kan även innefatta åtgärder för att förhindra eller begränsa skadlig inverkan på angränsande miljövärden, t ex att lämna skyddszoner mot sjöar, vattendrag eller fuktiga miljöer.

Bedömda nivåer av miljöhänsyn. – Bedömningarna begränsas i första hand till den nivå av lämnad miljöhänsyn (räknat i antal träd, virkesvolym, arealer, etc.) som i genomsnitt lämnas i produktionsskog, t.ex. enligt Skogsstyrelsens eller annan officiell statistik över faktiskt lämnad hänsyn. Betydelsen av miljöhänsyn i produktionsskog ska samtidigt bedömas i förhållande till andra naturvårdsåtgärder som exempelvis skydd av skog.

Bedömda omgivningsfaktorer till miljöhänsyn. – Betydelsen av miljöhänsyn kommer i relevanta fall bedömas i förhållande till omgivande skogstillstånd, t.ex. skilda klasser av sol- och vindexponering respektive olika huggningsklasser från ungskog till gallringskog och slutavverkningsskog.

Praktiskt inriktade begränsningar. – Uppdraget kommer även att begränsas utifrån vilka bedömningar som är möjliga att göra inom uppsatta tidsramar samt med hänsyn till tillgängliga resurser och databasuppgifter vid ArtDatabanken. Dessa avgränsningar behöver klargöras och stämmas av med Skogsstyrelsen i uppdragets inledning. Inledningsvis kommer ArtDatabanken utreda möjligheterna att applicera tillgängliga databasuppgifter på SvL:s definitioner (för biotoper, se **Bilaga 2**). Tillämpliga underlag finns i dagsläget vad gäller arters utnyttjande av levande respektive döda träd av olika träslag, olika skogsmark samt olika biotoper och huggningsklasser. Ytterligare utredning av betydelsen av skyddszoner samt hänsyn till mark och vatten som kopplar till flertalet miljövärden, t.ex. limniska miljöer i form av sjöar och vattendrag, kommer troligtvis inte att rymmas inom uppdragets ramar då det förutsätter att ArtDatabanken tar fram kompletterande uppgifter och bedömningar.

Sammanfattningsvis ska ArtDatabanken översiktligt utreda betydelsen av dagens föreskrivna kategorier och nivåer av miljöhänsyn ur ett generellt perspektiv. Utredningen ska sammanfatta kunskapsläget och bedöma om rödlistade arter, eller

arter som listas i EU:s direktiv, utnyttjar miljöhänsyn samt i vilken utsträckning den har betydelse för arters bevarandestatus. Samtidigt kommer resultaten att visa på arter som behöver andra naturvårdsåtgärder (naturvårdsförvaltning eller skydd av skog) för att förtleva, samt för vilka arter som bedömningar inte kunnat utföras inom ramen för uppdraget pga. bristande resurser eller kunskapsunderlag.

Notera att utanför uppdraget ligger praktiska, operationella frågor om hur miljöhänsyn ska utformas till miljövärden i form av lokala förekomster av rödlista arter för att undvika skador för växt- och djurarter enligt avsnitt 7:19 i 30§ i SvL.

Lägesrapportering

Avstämning av uppdragets innehåll kan göras löpande med Skogsstyrelsens kontaktperson.

Leverans

ArtDatabanken ska leverera en rapport som redovisar utredningens syfte, metodik, resultat och slutsatser. Leverans sker enligt överenskommen tidsplan (se särskilt rubrik).

Ersättning

Ersättningen för 2012 utgår med totalt maximalt 200 000 kr samt högst 10 000 kr för utlägg.

Fakturan ska redovisa upparbetad tid och en sammanfattande specifikation av övriga kostnader.

Sammanställning av enkätsvar från länsstyrelserna

Arbetsgruppen skickade, inom ramen för sitt arbete, en enkät till samtliga länsstyrelser i landet. Vi ville med enkäten inhämta erfarenheter av arbete som relaterar till 8 kap miljöbalken om särskilda bestämmelser för skydd för djur- och växtarter på länsstyrelserna och vi skulle vilja veta mer om hur det tillämpas ”till vardags”. Enkäten bestod av sex frågor. Totalt kom det in svar från 16 stycken länsstyrelser.

Nedan presenteras de ställda frågorna samt en sammanfattning över de svar som gavs.

1. I hur stor omfattning förekommer artskyddsärenden som relaterar till skog och skogsbruksåtgärder vid din länsstyrelse? (Antal ärenden per år).

Svaret från samtliga länsstyrelser är att antingen är det inga ärenden alls eller endast ett fåtal, 1-4 stycken. Det förekommer även svar som visar på att man hänvisar till att detta är Skogsstyrelsens ansvarsområde så därför förekommer inte ärendena hos länsstyrelsen.

2. Vilka typer av skogsbruksåtgärder för det sig om?

Avverkningar både vid slutavverkningar, för skogsbilvägar och för att bereda för exploatering. I de flesta fall är det ärenden som inkommit till Skogsstyrelsen som i sin tur vänder sig till Länsstyrelsen.

3. Vilka typer av arter rört det sig om?

I de ärenden som varit aktuella har det ofta rört sig om stora rovfåglar och ugglor men även insekter, lavar och groddjur förekommer. Olika växter har varit aktuella, såsom mosippa och stubbdaggkåpa.

4. Ge exempel på hur ni löser artskyddet i något/några skogsbruksrelaterade ärenden.

Det är vanligt att man villkorar med skyddsåtgärder för att undvika dispensprövning i tillståndsärenden eller förelägger om skyddsåtgärder om det hanteras som samråd. Försöker undvika förbud genom att vidta skyddsåtgärder och därmed undvika dispensprövning

När det gäller situationer när LST får frågor av Skogsstyrelsen så har man dialog och informerar om vika begränsningar av åtgärden som ska/bör vidtas och då blir det inte heller aktuellt med dispensprövning.

5. Hur stor del av artskyddsarbetet bedömer ni täcks in via t.ex. Natura 2000 och åtgärdsprogram?

De flesta länsstyrelser anser att det endast är en mycket liten del av skyddsarbetet som täcks in via N-2000 och ÅGP. Detta eftersom många arter med skyddsbehov inte ingår i ÅGP och inte heller i N-2000. N-2000 är en liten del av skogsmarken och många fridlysta arter finns ju utanför områden i ex. produktionsskogar.

6. Bedömer du att det finns alternativ till den ”dagliga tillsynen” som skulle kunna göra arbetet med artskydd i skogen (och skogslandskapets vatten och våtmarker) effektivare?

Information och kunskap för att få förståelse och efterlevnad är återkommande i enkätsvaren. Det måste även krävas större ansvar och engagemang från skogsbrukets olika aktörer och att det tar sitt sektorsansvar på allvar.

Flera länsstyrelser pekar också på att Skogsvårdslagen inte räcker till och att Skogsstyrelsen måste börja tillämpa Artskyddsförordningen och ta sitt ansvar.

Några konkreta förslag på aktiviteter är direktkoppling i Navet till ArtPortalen 2, kampanj med NVV om artskydd och att utveckla anmälningssblanketterna hos Skogsstyrelsen så att markägaren får ange ex. om det finns grodvatten, känner till en särskilt häckande art eller likande. Då kan man också jobba mer med att ställa krav på t.ex. att undvika avverkning under häckningssäsong o.s.v.

Övriga kommentarer

Det förekommer kommentarer kring att det är oklart vilken myndighet som är ansvarig för ArtFo vid skogliga ärenden och det finns behov av riktlinjer för tillämpning av artskyddet i frågor som rör de areella näringarna. Synpunkter förekommer om att varken LST eller Skogsstyrelsen lever upp till kraven i ArtFo och man i praktiken måste se mellan fingrarna för att inte helt stoppa skogsbruket (kopplat till 4 § ArtFo). Det uppskattas att denna översyn av 30 § SvL görs.

Arbetsgång och kriterier för att lista fågelarter som enligt Skogsstyrelsen ska prioriteras vid hänsyn

Identifieringen av fågelarter som bör prioriteras inom hänsyn, enligt kriterier uppställda av Skogsstyrelsen, bygger på bedömningar i flera steg. Arbetet är gjort av Mikael Svensson och Martin Tjernberg, ArtDatabanken, efter kontakt med Tove Thomasson, Skogsstyrelsen.

Som ett första steg plockade vi fram de fågelarter som häckar och lever i skog med utgångspunkt i de som klassas under Skog i Artfakta.

1. Plocka fram **skogslevande arter**. Detta definieras i detta sammanhang som arter som häckar och tillbringar merparten av livet i skog. 97 arter.
2. Lägga till **skogshäckande arter**. Detta omfattar arter som häckar i skog, t.ex. risbon i träd och trädhåll, men födosöker på öppna marker. 21 ytterligare arter, totalt 118 arter.
3. Övriga arter definieras i det här sammanhanget som **öppenmarksarter** och omfattar arter knutna till öppen mark, sjöar, hav och våtmarker.
4. Skogslevande och skogshäckande arter bildar tillsammans kategorin **skogsarter**.

Som ett nästa steg listas arter knutna till speciella miljöer i skogen. Detta steg avser att fånga upp arter som inte direkt är knutna till trädbärande marker, men vars status och populationsutveckling är avhängig vad som sker på de marker som omfattas av skogsbrukets sektorsansvar.

5. Definition av arter som häckar i **våtmarker i skog** (t.ex. små skogsomgärdade sjöar, kärr och myrar). 29 arter.
6. Definition av våtmarksarter som häckar i skogsmark längs **stränder**. 19 arter.
7. Definition av arter som häckar i **strandsnår** (buskar) längs stränder. 6 arter.
8. Definition av arter som häckar i **igenväxningsmarker**, främst igenväxande kulturmarker. 13 arter.
9. Definition av arter som häckar i **fjällbjörkskog**. 33 arter.
10. Arter listade enligt punkt 5–9 som förekommer i minst två av grupperna läggs till listan på skogsarter. 10 ytterligare arter, totalt 128 arter.
11. Definition av öppenmarksarter som häckar på **hyggen**, d.v.s. arter som exkluderas enligt punkt 3. 12 ytterligare arter, totalt 140 arter.
12. Definition av arter som förekommer i **ädelövhagmarker**. 0 ytterligare arter, totalt 140 arter.

Efter detta steg är samtliga skogsarter listade.

Utöver detta listades arter som förekommer i speciella miljöer i skogen. Syftet är främst att illustrera betydelsen av vissa skogliga nyckelelement.

13. Lista arter som häckar i **klippor**. 9 arter.
14. Lista arter beroende av **död ved**. 12 arter.
15. Lista **hålbildare**, d.v.s. arter som skapar håligheter. 11 arter.
16. Lista arter med traditionella **spelplatser**, d.v.s. areaspelande arter. 2 arter.
17. Lista arter som häckar i **trädhål**. 36 arter.

Nästa steg blir att välja ut de arter av dessa som Skogsstyrelsen har efterfrågat för sin prioritering utifrån kriterier som nationell hotstatus, internationell hotstatus, arter listade på bilaga 1 till fågeldirektivet och arter med kraftigt utarmade bestånd (minskning > 50 % under perioden 1977–2006).

18. Lista nationell rödlistestatus enligt **rödlista 2010** för samtliga arter.
19. Lista arter på den internationella rödlistan, **IUCN 2012**.
20. Lista arter på med i **fågeldirektivet bilaga 1**.
21. Lista **utveckling 1977–2006**, enligt NV rapport 5813, *Populationstrender för fågelarter som häckar i Sverige*.
22. Lista arter med **minskning >50% 1977–2006**, baserat på NV rapport 5813.
23. Lista **utveckling 1997–2006**, enligt NV rapport 5813.
24. Nationellt **hotade arter** (9 arter), nationellt **Nära hotade NT arter** (24 arter), av **IUCN internationellt rödlistade** arter (1 art), arter listade på **fågeldirektivets bilaga 1** (36 arter) samt arter med **minskning >50% 1977–2006** (17 arter) klassas som **skogliga hänsynsarter**, sammanlagt 57 arter.

Prioriterade fågelarter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Motivering
<i>Gavia stellata</i>	smålom	2,4
<i>Cygnus cygnus</i>	sångsvan	4
<i>Anser fabalis</i>	sädgås	2
<i>Anas acuta</i>	stjärtand	2
<i>Mergellus albellus</i>	salskrake	2,4
<i>Pernis apivorus</i>	bivråk	1,4,5
<i>Milvus milvus</i>	röd glada	3,4
<i>Milvus migrans</i>	brun glada	4
<i>Haliaeetus albicilla</i>	havsörn	2,4
<i>Circus cyaneus</i>	blå kärrhök	2,4
<i>Buteo lagopus</i>	fjällvråk	2
<i>Aquila chrysaetos</i>	kungsörn	2,4
<i>Pandion haliaetus</i>	fiskgjuse	4
<i>Falco peregrinus</i>	pilgrimsfalk	1,4
<i>Falco columbarius</i>	stenfalk	4
<i>Tetrao urogallus</i>	tjäder	4
<i>Bonasa bonasia</i>	järpe	4
<i>Tetrao tetrix</i>	orre	4
<i>Grus grus</i>	trana	4
<i>Actitis hypoleucos</i>	drillsnäppa	2
<i>Columba oenas</i>	skogsduva	5
<i>Cuculus canorus</i>	gök	5
<i>Surnia ulula</i>	hökuggla	4
<i>Glaucidium passerinum</i>	sparvuggla	4
<i>Strix nebulosa</i>	lappuggla	2,4
<i>Strix uralensis</i>	slaguggla	4
<i>Asio flammeus</i>	jorduggla	2,4
<i>Aegolius funereus</i>	pärluggla	4
<i>Bubo bubo</i>	berguv	2,4
<i>Caprimulgus europaeus</i>	nattskärva	2,4
<i>Apus apus</i>	tornsvala	2,5
<i>Jynx torquilla</i>	göktyta	2,5
<i>Picus canus</i>	gråspett	4
<i>Picus viridis</i>	gröngöling	5
<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka	4
<i>Dendrocopos leucotos</i>	vitryggig hackspett	1,4,5
<i>Dendrocopos minor</i>	mindre hackspett	2
<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	2,4

<i>Lullula arborea</i>	trädlärka	4
<i>Phylloscopus trochiloides</i>	lundsångare	1
<i>Phylloscopus collybita abietinus</i>	nordlig gransångare	5
<i>Regulus ignicapillus</i>	brandkronad kungsfågel	2
<i>Ficedula parva</i>	mindre flugsnappare	2,4
<i>Ficedula albicollis</i>	halsbandsflugsnappare	4
<i>Poecile palustris</i>	entita	5
<i>Poecile montanus</i>	talltita	5
<i>Poecile cinctus</i>	lappmes	2
<i>Oriolus oriolus</i>	sommargylling	1
<i>Lanius collurio</i>	törnskata	4,5
<i>Perisoreus infaustus</i>	lavskrika	2
<i>Nucifraga caryocatactes</i>	nötkråka	2
<i>Serinus serinus</i>	gulhämpling	1
<i>Carpodacus erythrinus</i>	rosenfink	1
<i>Pinicola enucleator</i>	tallbit	2
<i>Emberiza pusilla</i>	dvärgsparv	1
<i>Emberiza hortulana</i>	ortolansparv	1,4,5
<i>Emberiza rustica</i>	videsparv	2,5

Motivering:

1. Nationellt hotad (CR, EN, VU) art. 2. Nationellt Nära hotad (NT) art. 3. Globalt rödlistad art. 4. Art listad på bilaga 1 till fågeldirektivet. 5. Art vilken minskat mer än 50 % under perioden 1977–2006.

Kontrollstationen - Inkomna förslag med kommentarer

Om förslagen

Nedanstående kommentarer har kommit in från medarbetare på Skogsstyrelsen.

Förslag

På strukturen har förslag kommit in om att avsnittet kring ”skogsbilvägar och traktorvägar” flyttas fram så det ligger efter skydds zoner och att man kan fundera på avsnittet kring mark och vatten, kvävegödsling, skogsbränsleuttag och terrängkörning och markberedning. Allt för att rubrikerna blir i så logisk följd som möjligt.

Kommentar

Med anledning av att just nu löper ett arbete för att bl.a. se över hela strukturen på föreskrifterna och allmänna råden till SvL görs inte denna omstrukturering just nu utan det enda som görs är att avsnittet om prioritering flyttas längre bak för tydliggöra att prioritering endast görs i vissa fall och inget man börjar med. Något stycke flyttas också men inga större förändringar görs.

Förslag

Under rubriken Återställande efter skada 7:34 nu gällande författning föreslås att punkten för kulturmiljöer ska förtydligas genom tillägget ”så att de är väl synliga vid fortsatta skogsbruksåtgärder”.

Kommentar

Den nya lydelsen föreslås i enlighet med förslaget bli ”Kulturmiljöer och kulturlämningar ska rensas från täckande röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester så att de är väl synliga vid fortsatta skogsbruksåtgärder.”

Förslag

Vidare under samma rubrik föreslås en komplettering under punkt 3 och att en ny punkt 5 läggs till. Som gäller felaktigt avslutade diken samt återställelse efter allvarlig körskada.

Punkt 3 föreslås kompletteras med *...och felaktigt avslutade diken som orsakar skadlig slamtransport ska åtgärdas.*

En ny punkt 5 föreslås med lydelsen *Allvarliga körskador ska återställas om återställandet inte innebär en ökad negativ påverkan på vattenkvaliteten. Detsamma ska gälla andra skador på mark och vatten som innebär skadligt läckage av slam, näring eller tungmetaller till sjöar, vattendrag eller diken, till följd av skötsel av skog.*

Kommentar

Båda dessa tillägg relaterar till vattenkvalitet och de krav som ställs i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram med anledning av miljökvalitetsnormerna för vatten.

Förslag

Skogsbränsleuttag och näringskompensation allmänna råd 7.27

”Näringskompensation bör dessutom inte ske på kulturlämningar då metallföremål, organiskt material och det biologiska kulturarvet kan påverkas negativt”. I dagsläget är det svårt att hitta en skrivning som tydliggör detta bättre. Men vi kan ta till oss frågan då den är lite motsägelsefull och på vissa håll i landet ett problem. För kvävegödsling finns ingen motsvarande skrivning men även den åtgärden kan påverka vissa fornlämningar och i och med det även kulturlämningar.

Kommentar

Näringskompensation och gödsling på fornlämningar är en tillståndspliktig åtgärd som kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Det är dock mycket ovanligt idag att Länsstyrelsen handlägger denna typ av ärenden, detta beror med största sannolikhet på att brukarna och övriga handläggare inte är medvetna om att det är en tillståndspliktig åtgärd. Det stora problemet är inte handläggningen i sig, d.v.s. att det är en tillståndspliktig åtgärd utan att Länsstyrelserna idag bedömer röjningsröseområdena olika. Det som i ett län bedöms som fornlämning räknas som en kulturlämning i nästa. Detta medför en inkonsekvens och osäkerhet i arbetet och tillståndsansökningen när det gäller näringskompensation och gödsling. Denna inkonsekvens medför även att det är svårt att inte ha samma allmänna råd för kulturlämningar som för fornlämningar. Röjningsröseområden följer inte dagens länsgränser och de skogliga aktörerna är verksamma över stora geografiska områden. Om skogsvårdslagen skulle ha en annan tolkning av konsekvenserna på samma typ av lämning men samma typ av hänsynsberoende så skulle det sända mycket tvetydiga signaler till skogsbruket.

Förslag

Hänsynskrävande biotoper allmänna råd 7.17. I allmänna råden står det om ”sumpskogar med naturskogskaraktär”. Han undrar över andra typer av sumpskogar som inte har naturskogskaraktär men ändå kan vara skyddsvärda. En ganska vanlig hänsyn i skogen som vore bra att få klarlagd. Hänger mycket på hur man definierar framförallt naturskogskaraktär. Skulle man kunna bara skriva - strand- och sumpskogar. Det kan ju även finnas många andra sumpskogar och säkert strandskogar med naturvärden trots att de inte direkt har ”naturskogskaraktär”.

Kommentar

Vad gäller denna föreslås inga förändringar i föreskrifter och allmänna råd utan detta fångas in under målbildsarbetet. En avstämning med målbildsarbetet har gjorts som resulterat i att en benämning under avsnittet om hänsynskrävande biotoper är ändrad, urskogsrester är ändrad till *naturskogsrester*.

Förslag

Träd, trädsamlingar och döda träd föreskrift/ allmänna råd 7.8 och 7.9 Det har kommit in synpunkter på att det är otydligt vad som gäller kring döda träd. Det står i princip på 3 ställen dels under föreskriften till 7.8 ”döda träd lämnas kvar” under föreskriften till 7.9 står ”När det finns, döende och döda träd.... ska i första hand sådana lämnas kvar”. Under allmänna råd anges exempel på sådant som bör lämnas ”äldre vindfällen, högstubbar och torrakor”. Det torde vara de äldre döda träden vi kan kräva att man lämnar kvar. Där har man ju normalt de högsta värdena. Problem kring detta uppstår främst i samband med skog där det finns mycket granbarkborreangrepp (och de avverkningarna börjar bli rätt vanliga).

Det enklaste vore att under föreskrifterna 7.9 skriva ”När det finns grova lövträd, ovanliga trädslag, träd av mycket hög ålder, äldre döda träd, hålträd..... Det innebär att vi inte kan kräva att ”yngre döda träd” alltså de som är något år eller två måste sparas. Är de döende så bör och ibland ska man ta bort de med hänvisning till 29 §. Visst döende lövträd kan väl i något enstaka fall vara ett naturvärdesträd med det går nog in i ”grova lövträd och mycket hög ålder”

Kommentar

Ingen förändring föreslås i dagsläget utan frågan beaktas inom ramen för Skogsstyrelsens arbete med bl.a. 29 §.

Förslag

Skogsskydd – förslag till två nya undantag

Dagens text i Skogsvårdslagen – d.v.s. 4 undantag + förslag till två nya undantag

2 § Föreskrifterna i detta kapitel gäller även på mark som inte är skogsmark. De gäller dock inte

1. i fjällnära skog enligt avgränsningen i Skogsstyrelsens föreskrifter (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog,
2. skadad skog på skogligt impediment. Med begreppet skogligt impediment avses detsamma som anges i definitionen i 2 § skogsvårdslagen (1979:429),
3. skog inom område som omfattas av naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § jordabalken, om ett syfte med avtalet är att gynna förekomsten av död ved,
4. stubbar, högstubbar och stubbvälter

Förslag till tillägg – d.v.s. två nya undantag

5. skog inom område som i skogsbruksplan klassas som naturvårdsskog – d.v.s. skog utan produktionsintresse.
6. skog och träd som lämnats som miljöhänsyn vid avverkning

Kommentar

Detta kommer inte att hanteras inom ramen för översynen av föreskrifter och allmänna råd till 30 § men lämnas vidare för hantering inom Skogsstyrelsen.

Förslag

Skyddszoner föreskrift 7.20 och 7.21 De ska lämnas ” i den uträkning som behövs” av hänsyn till växt- och djurliv, vattenkvalité Bara det är svårt nog att

försöka tydliggöra. Sedan har ju ofta skyddszonen i sig naturvärden som man tycker förstärker den zonen både som skydd mot annan miljö som ett värde i sig. Diskussionen hamnar ofta i begreppet kantzonen då de ofta har dubbla nyttigheter. Förslagsvis skulle man kunna lägga till en mening under föreskrift 7:21 i stil med ”Naturvärden i skyddszonen förstärker dess skyddsvärde”

Kommentar

Avseende denna föreslås inga ändringar. Denna fångas upp under målbildsarbetet och avstämning gentemot det arbetet har skett.

Om förslagen

Nedanstående synpunkter och förslag har kommit in från representanter för skogsbruket.

Förslag

Behålla begreppet ”undvika” istället för begreppet ”förhindra”.

Kommentar

Detta behandlades under remissvaren till del 1 av översynen. Begreppet förhindra är infört och det bl.a. med bakgrund av att bättre stämma överens med terminologin i miljöbalken. För vidare kommentarer se sammanställningen av remissvar i Skogsstyrelsens Meddelande 6:2011.

Förslag

Avstå från att utvidga tillämpningen av föreskriften om skyddszoner och återställande av skada från att gälla skogsplantering på nedlagd jordbruksmark till att omfatta all skogsplantering.

Kommentar

Denna utvidgning infördes aldrig utan togs bort från förslaget under arbetet med del 1, den har inte heller lyfts inom ramen för del 2.

Förslag

Avstå från att omnämna områden med formellt skydd i de allmänna råden om skyddszoner.

Kommentar

Denna utvidgning infördes aldrig utan formellt skydd omnämns inte i de allmänna råden om skyddszoner.

Förslag

Komplettera föreskriften om markberedning i skyddszoner så att det framgår att det är markberedning *som orsakar skador* som åsytas. Det är alltså föreskrift 7.29.

Kommentar

På ett flertal ställen gjordes detta förtydligande innan del 1 av föreskrifter och allmänna råd beslutades 2011. Detta förhållningssätt har även tagits med i de

förslag som lämnas inom ramen för del 2, d.v.s. att försöka vara tydlig med att det är frågan om skadliga åtgärder som åsyftas.

Förslag

Komplettera allmänna råd om äldre sandtallskogar med inslag av mycket gamla träd med lydelsen *påtagligt* inslag av mycket gamla träd, så att det klart framgår att det inte räcker med *ett* gammalt träd.

Kommentar

Detta läggs in i exempellistan med föreslagen lydelse, d.v.s. med *påtagligt* inslag av mycket gamla träd.

Förslag

Allmänna råd till 7:17 ”Träd som på grund av vidtagen skötsel av skog riskerar att falla och därmed orsaka skador bör tas bort från kulturlämningar såvida dessa träd inte har höga naturvärden. ”Detta bör ändras så att det endast är i undantagsfall som träd med höga naturvärden får lämnas, t.ex. om det är träd med mycket höga naturvärden (gamla mulmträd, hamlade träd etc). Förslag skriv ”... mycket höga naturvärden”

Kommentar

Förslaget är ett förtydligande och tillägget görs i förslag till uppdaterade föreskrifter och allmänna råd. Ytterligare motivering till detta förtydligande framgår av kommentarerna i remissammanställningen.

Om förslagen

I temagruppen mark- och vatten har diskussioner förts om användningen av termerna skyddszon och kantzon i relation till vatten. Skyddszonsföreskrifterna har kort diskuterats och det som står i dem, samt i allmänna råden till dessa. Skyddszonsbegreppet känns inte riktigt relevant i förhållande till allt det som står uppräknat som ”angränsande miljö”, som det är beskrivet i dagsläget.

Förslag

Frågan är om man skulle kunna benämna föreskriften *Skyddsområden* istället för *Skyddszoner*, eller om det blir för likt något annat begrepp som används i andra sammanhang. Alternativt *Skydd mot (av) angränsande miljö*. Då skulle man också kunna använda begreppet kantzon i föreskriftstexten, utan att det blir rörigt med flera ”zonbegrepp”. Eller så blir det ännu mer förvirrat.

Exempelvis 21 § ”Skyddsområden med träd och buskar ska lämnas kvar vid skötsel av skog i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till växt- och djurliv, vattenkvalitet och landskapsbild.” Och då blir det en till om kulturmiljöer och kulturlämningar, där man inte vill ha så mycket träd och buskar... ”Skyddsområden ska avgränsas i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till kulturmiljöer och kulturlämningar”.

I allmänna råden, förslag på skrivning:

Exempel på miljöer som kan behöva skyddsområden är hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar.

Utformning av skyddsområden med hänsyn till vattenkvalitet samt växt- och djurliv i och kring hav, sjöar, vattendrag, samt blöta marker, t.ex. våtmarker och myrar bör ske utifrån arters känslighet och behov samt mark- och vattenförhållanden. Detta kan t.ex. ske genom att kantzonen avgränsas och lämnas vid sjöar och vattendrag för att bibehålla beskuggning och näringsupptag samt stabilisera marken.

Kommentar

Detta förslag har diskuterats men är inte färdigbehandlat. Därför görs inte ändringen nu utan frågan utreds vidare. Att i dagsläget göra en begreppsändring kan vara olämpligt för tydligheten.

Om förslagen

Nedanstående förslag avser skogens sociala värden.

Förslag

Ny rubrik och nya föreskrifter syftar till att tydligare uppmärksamma betydelsen av hänsyn till områden och strukturer som har stort värde för friluftsliv och rekreation och människors närmiljö. Det är otydligt hur dessa miljöer tas om hand i nuvarande föreskrifter, tillämpning och tillsyn. Observera att nedanstående ska ses som förslag som behöver ses över av jurist och sakkunnig och införas först efter samråd med berörda aktörer.

Hänsynskrävande miljöer för människors närmiljö, rekreation, friluftsliv och estetiska värden

Vid all skötsel av skog ska skador i och invid särskilt hänsynskrävande miljöer för människors närmiljö, rekreation, friluftsliv och estetiska värden förhindras eller begränsas.

Föreskrift med hänvisning till miljöbalken bör övervägas.

Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska undvikas eller begränsas på människors närmiljö. På samma sätt ska hänsyn tas till barns lekplatser i skogsmiljö.

Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska undvikas eller begränsas på uppehållsplatser och stråk för friluftsliv och rekreation. Hänsyn ska tas till iordningställda rastplatser, badplatser, grillplatser, utsiktsplatser och brynmiljöer till annan markanvändning.

Kommentarer

En ny struktur är inte aktuell i dagsläget med anledning av att en större översyn av struktur m m avseende samtliga föreskrifter till skogsvårdslagen planeras.

Ovanstående förslag ses också som en ökning av kraven med hänvisning till de sociala värdena. Förutom att Skogsstyrelsen inte har ett uttalat bemyndigande att

föreskriva om sociala värden, har denna förändring och utvidgning inte behandlats inom ramen för översynsgruppens arbete, och därför kan inga förändringar göras i dagsläget. Skogsstyrelsen har dock ett regeringsuppdrag som omfattar skogens sociala värden som ska redovisas i slutet av 2013 och denna typ av frågor torde behandlas inom ramen för det uppdraget.

Förslag

Nedan ges synpunkter på de föreskrifter som finns idag. Det finns anledning att uppmärksamma de förändringar som gjordes i 2010 års översyn i ljust av värden för skogsmiljöer för friluftsliv och rekreation, bl.a. det tillägg och förändringar som gjordes i 7:1 och förändringar i 7:21.

Allmänt

7:1 Föreskriften utökades med förklaring under översyn del 1 att naturvårdens intressen innefattar skyddet för djur- och växtliv, mark och vatten. Kulturmiljövårdens intressen tas inte med och inte värden för människors närmiljö, friluftsliv och rekreation, estetiska värden, landskapsbild.

Se även miljöbalken.

Kommentarer

Sista meningen i texten tas bort för att inte poängtera eller exkludera några av de värden som hänsyn ska tas till.

Förslag

Prioritering av hänsyn

Översynsgruppen har särskild uppgift knutet till föreskrift och allmänna råd om prioritering. Vid prioritering bör ges utrymme att utifrån platsens förutsättningar gynna värden för människors närmiljö, friluftsliv och rekreation, landskapsbild och estetiska värden.

Kommentarer

I prioriteringen lyfts endast de värden som måste skyddas med anledning av krav i EU-direktiv, såsom vattendirektivet, art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet.

Förslag

Träd, trädsamlingar och döda träd

7:8 I föreskriften nämns hänsyn till landskapsbild.

Allmänna råd till 7:8 hur hänsyn bör tas till landskapsbild saknas.

Förslag till skrivning (efter förlaga från befintlig skrivning): Inom områden som har betydelse för människors närmiljö, landskapsbild, rekreation eller friluftsliv bör träd eller trädsamlingar lämnas kvar på så sätt att skogsmiljöns betydelse för landskapsbild, rekreation, friluftsliv eller estetiska värden så långt som möjligt bevaras.

Trädsamlingar bör lämnas i anslutning till hänsynskrävande miljöer för människors närmiljö, rekreation och friluftsliv, exempelvis längs stigar, vid badplatser och rastplatser. Exempel på träd som bör lämnas kvar:

- stora och/eller karaktärsfulla träd av alla trädslag
- träd med ledmarkering

Kommentarer

Denna information läggs in men med viss omformulering. Träd med ledmarkeringar läggs inte in då ledmarkering kan ske på andra sätt än genom markering på träd samt att om en markägare gått med på att markering ska ske torde denne också ha ett intresse av att de består. Vad gäller de stora och/eller karaktärsfulla träden så omfattas dessa av redan befintliga skrivningar.

Förslag

Skyddszoner

7:21 Skyddszon mot bebyggelse förlorades olyckligt i förra översynen (jmf föreskrifter från 2010). Förslag: Återför skyddszon mot bebyggelse i föreskriften.

Förslag på kompletterande skrivning i Allmänna råd till 7:21: Exempel på miljöer som kan behöva skydds zoner är hänsynskrävande miljöer för människors närmiljö, rekreation, friluftsliv och estetiska värden. Vid skogsbruksåtgärder som berör människors närmiljö eller områden viktiga för rekreation och friluftsliv bör information eller samråd genomföras med nyttjare och närboende.

Kommentarer

Detta har diskuterats och anledning till att bebyggelsen inte finns med längre är att det i föreskrifterna anges syften med hänsynen. I de allmänna råden anges sedan exempel på miljöer som kan behöva skydds zoner. I de allmänna råden finns omnämnt både bebyggelse och områden för rekreation och friluftsliv. Att Skogsstyrelsen skriver in att två parter bör samråda anser sig Skogsstyrelsen inte ha bemyndigande att göra.

Förslag

Mark och vatten

7:25 Framkomlighet på stigar och leder

Förslag: Flytta föreskrift under ny rubrik om hänsynskrävande miljöer för människors närmiljö, rekreation, friluftsliv och estetiska värden.

Kommentarer

Med anledning av att det kommer att ske en översyn av hela strukturen på föreskrifterna till skogsvårdslagen görs inga strukturförändringar i denna översyn förutom flytten av avsnittet om prioritering av hänsyn.

Förslag

Kvävegödsling

Förslag: Samråd ska ske med kommunen i områden som ligger i nära anslutning till tomtmark/bebyggelse/områden viktiga för friluftsliv och rekreation.

Kommentarer

Översyn av allmänna råden för kvävegödsling sker inom ramen för ett separat projekt. Vad gäller samråd generellt så är gödsling en av de åtgärder som Skogsstyrelsen i dagsläget anser kan få en sådan påverkan på naturmiljön att samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken bör ske. Arbete med att ta fram föreskrifter till 12:6 MB pågår just nu i annat projekt och denna fråga kommer även att behandlas där.

Förslag

Terrängkörning och markberedning

7:30 Förslag till kompletterande skrivning: Markberedning ska ske så att skador på hänsynskrävande miljöer för människors närmiljö, rekreation och friluftsliv och estetiska värden undviks. Kulturlämningar som nämns i 7:30 bör eventuellt ha en egen föreskrift.

Kommentarer

Inga ytterligare föreskrifter tas in avseende hänsyn till de sociala värdena i dagsläget. Se ytterligare kommentarer ovan och i remissammanställningen med kommentarer i slutet av detta meddelande.

Förslag

Återställande efter skada

7:34 Förslag till förtydligande skrivning: 2. Allmänt nyttjade stigar samt permanenta spår och leder ska lagas om körskador eller skador efter markberedning uppstått. Framkomligheten på stigar, spår och leder ska upprätthållas genom att röjnings-, gallrings- och avverkningsrester tas bort. Planterade plantor på stigar, spår och leder ska avlägsnas.

Kommentarer

Denna skrivning finns i princip redan i sin helhet. Att lägga till att det gäller körskador eller skador efter markberedning är att inskränka tillämpningsområdet till att endast omfatta dessa typer av skador. Såsom skrivningen är i dag spelar det ingen roll hur skadorna har uppkommit.

I slutet av 2011 togs beslut om uppdatering av vissa av föreskrifterna och allmänna råden till 30 § SvL, dessa trädde i kraft den 1 januari 2012. Under senare delen av 2012 fortsatte arbetet med att uppdatera övriga delar samt genomföra en kontrollstation gällande de förändringar som trädde i kraft 2012. Avsnittet om växt- och djurarter, hädanefter kallat hänsyn till arter, samt avsnittet om prioritering är de där störst förändring skett. Förutom dessa båda avsnitt har störst förändring skett återställande efter skada uppdaterats. Ett flertal redaktionella ändringar, ändringar med anledning av den förändrade rubriken gällande arter samt med anledning av uppdaterad kulturmiljölag har också skett.

I detta meddelande presenteras bakgrundsmaterial, konsekvensutredning samt de nu beslutade föreskrifterna och allmänna råden. Dessutom finns en sammanställning över inkomna synpunkter på det förslag som skickades ut på remiss samt kommentarer på dessa synpunkter från Skogsstyrelsen.